

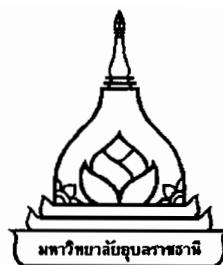
ความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดิน：
กรณีศึกษาชุมชนท่าวังหนin จังหวัดอุบลราชธานี

นิภาพร พลมาก

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีสาขาวิศวกรรมศาสตร์
สาขาวิชาการปักครอง คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

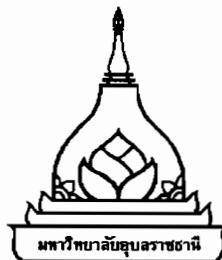

**THE STRENGTH OF LAND OWNERSHIP MOVEMENT SUPPORTERS:
A CASE STUDY OF TA WANG HIN COMMUNITY,
UBON RATCHATHANI**

NIPAPRON POLMAK

**AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER OF
POLITICAL SCIENCE MAJOR IN GOVERNMENT
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE
UBON RATCHATHANI UNIVERSITY
YEAR 2012**

COPYRIGHT OF UBON RATCHATHANI UNIVERSITY

ใบรับรองการค้นคว้าอิสระ¹
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ปริญญา รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปักครอง คณะรัฐศาสตร์

เรื่อง ความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดิน : กรณีศึกษากลุ่ม
ชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัย นางสาวนิภาพร พลมาก

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ดร.ศรีรัตน์ สุตใจ)

กรรมการ

(ดร.จิตพล ภักดีวนิช)

กรรมการ

(ดร.อรทัย เลียงจินดาภาวรรณ)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ รัชกุล)

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี รับรองแล้ว

.....
.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ อินทร์ประสิทธิ์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ปีการศึกษา 2555

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.ศรีษฐ์ สุดใจ ผู้ซึ่งประเสริฐประสาทความรู้ ชี้แนะแนวทาง ให้คำปรึกษา ติดตามความคืบหน้าของงาน ร่วมตรวจสอบแก้ไขการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้จนเสร็จสมบูรณ์ พร้อมทั้งให้กำลังใจและช่วยเหลือตลอดการเรียนระดับปริญญาโท จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.วิจิพล ภักดีวนิช และดร.อรทัย เลียงจินดาคราวที่เข้าร่วมเป็นกรรมการสอบป้องกันการศึกษาค้นคว้าอิสระ รวมทั้งให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางการแก้ไขงานให้เนื้อหานี้ความสมบูรณ์และชัดเจนยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ทุกท่าน ที่มุ่งเพาะให้ความรู้และโอกาสที่คิดเสมอ รวมทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ทุกท่าน ที่ทำการช่วยเหลือและบริการด้วยคิดเสมอมา

ขอขอบคุณ คุณแม่หมูพลอย พี่นักกาญ ซึ่งอยู่เคียงข้างเป็นแรงผลักดันและกำลังใจที่สำคัญ ทำให้ไม่ย่อท้อ พร้อมฝ่าฟันอุปสรรคและตั้งใจศึกษา ทำวิจัยจนสำเร็จด้วยความภาคภูมิ

ขอขอบคุณแก่นนำและสมາชิก กลุ่มนุชนชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานีและกลุ่นการเมืองภาคประชาชน ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและความกรุณาในการเก็บข้อมูลมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นประโยชน์และมีคุณค่ามากต่อการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้และการต่อขอดศึกษาในโอกาสต่อไป

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ผู้ศึกษาขออนุและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

(นางสาวนิภาพร พลมาก)

ผู้วิจัย

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิน :
กรณีศึกษา ชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี

โดย : นิภาพร พลมาก

ชื่อปริญญา : รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา : การปกครอง

ประธานกรรมการที่ปรึกษา : ดร.ศรัณย์ สุคิจ

ศักพ์สำคัญ : ชุมชนท่าวังหิน กลุ่มผลักดัน ความเข้มแข็งของการเคลื่อนไหวทางสังคม
กรรมสิทธิ์ที่คิน

งานวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาถึงความเข้มแข็งของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน
ในการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินปัญหาอุปสรรคในการเคลื่อนไหว และแนวทางการ
พัฒนาความเข้มแข็งในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิเคราะห์
ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ทั้งจากการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อย พบว่า ในการ
เคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินนั้น กลุ่มชุมชนท่าวังหินมีความเข้มแข็งที่เด่นชัดในด้านแกนนำ
โดยกลุ่มฯ มีแกนนำที่มีศักยภาพสูงในการติดต่อประสานงานและกระจายข่าวสารสู่สาธารณะ การ
ติดตามการดำเนินงานประชุมบริการหารือและกิจกรรมต่างๆ การแลกเปลี่ยนข้อมูล การเชื่อมโยง
กับองค์กรต่างๆ การระดมทุนจากแหล่งต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แกนนำมีความกระตือรือร้นในการ
กระบวนการชุมชน ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหวส่งผลให้สมาชิกเกิดการยอมรับ
และปฏิบัติตาม รองลงไป คือความเข้มแข็งด้านสมาชิก พบว่าสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่าง
หนึ่งในแน่นและเป็นเอกภาพในการเคลื่อนไหวโดยแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้สมาชิกเข้ามาร่วมการ
เคลื่อนไหวอย่างหนึ่งแน่นและเป็นเอกภาพคือความเคื่อร้อนจากปัญหาความขัดแย้งกับรัฐด้าน
กรรมสิทธิ์ในที่คินที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ยังเกิดจากแรงจูงใจด้านสังคม ที่สมาชิกภายนอกกลุ่มเกิด
ความภาคภูมิใจที่ได้รับการยอมรับให้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเคลื่อนไหว

ด้านปัญหาอุปสรรคในการเคลื่อนไหว ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยสำคัญเกิดจากนโยบาย
ของภาครัฐและกฎหมายที่คินที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุมชนท่าวังหินรวมทั้งการทำงานของเจ้าหน้าที่ซึ่ง
เกรงครัวเข้มงวดในการปฏิบัติงานและบังคับใช้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ ปัจจัยด้านโครงสร้าง
โอกาสทางการเมืองที่ปิดไม่เอื้อต่อการเคลื่อนไหวดังกล่าว ส่งผลให้การเคลื่อนไหวของกลุ่มฯ ที่ผ่าน

ไม่ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบอีกว่าส่วนปัจจัยที่เป็นปัจจัยอุปสรรคในการเคลื่อนไหวของกลุ่มฯ คือปัจจัยภายในการจัดการการเคลื่อนไหวของกลุ่มในด้านการสร้างประเด็น และการสนับสนุนจากสื่อมวลชน ตลอดจนการเลือกใช้ชุดธาริชีการเคลื่อนไหวที่กลุ่มชุมชนท่วงหิน ยังไม่สามารถกดดันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เท่าที่ควร

แนวทางการพัฒนาแก่กลุ่มชุมชนท่วงหินเพิ่มจำนวนสมาชิกในกลุ่มชุมชนท่วงหินให้เป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ และการสร้างเครือข่ายที่กว้างขวางในการเคลื่อนไหวผลักดันเรียกร้อง กรรมสิทธิ์ที่ดิน และสมาชิกที่เข้ามาร่วมเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์เรียกร้อง กรรมสิทธิ์ที่ดินที่ประสบผลสำเร็จเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มชุมชนท่วงหิน

ABSTRACT

TITLE : THE STRENGTH OF LAND OWNERSHIP MOVEMENT SUPPORTERS:
A CASE STUDY OF TA WANG HIN COMMUNITY,
UBON RATCHATHANI

BY : NIPAPRON POLMAK

DEGREE : MASTER OF POLITICAL SCIENCE

MAJOR : GOVERNMENT

CHAIR : SARAN SOODJAI, Ph.D.

KEY WORDS : TA WANG HIN COMMUNITY / SUPPORTERS / STRENGTHS OF
SOCIAL MOVEMENT / LAND OWNERSHIP

This qualitative research was aimed at investigating the strengths of movement supporters who called for their land ownership in Ta Wang Hin community with particular interest in obstacles barring the movement and guidelines for further development. The data was obtained via observations and focus group interviews.

The finding revealed that the first strength, which was ranked as the most distinctive one, lay in its highly capable mainstays, being able to effectively coordinate and disseminate information among the supporters. Furthermore, the mainstays also manage to conduct a successful follow-up after meetings and activities were held. Other activities having contributed to the movement's success included the exchanging of information, connecting with other organizations, and fundraising. Particularly, the key success was due to the mainstays' capacity in actively motivating the members to take part in the activities concerned. Secondly, it was found that the supporters held a tightly bound relationship which resulted in a unity in the movement. The motive constituting this dynamic participation was their suffering from the land ownership dispute with the government. Another factor was a social impulse, spurring a sense of pride when people were accepted as a group member.

The obstacles barring the movement were caused by the government policy and land law which pose negative impacts on the community and strict and severe operations made by the

authorities responsible for law enforcement. A closed political opportunity structure was another hindrance to the movement. Internal factors which barred the group fluidity embraced the management of group activities; i.e. making an issue, requesting support from mass media and opting for proper movement strategies in order to put enough pressure on the bodies involved.

Approach to development, the number of movement supporters should be increased with more extensive networks to protect their rights in land ownership. Prospective members should have broad understanding with sound knowledge and experience in dealing against the land ownership dispute.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	ณ
1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัจจุหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
1.3 คำถานวิจัย	7
1.4 สมมติฐานการวิจัย	7
1.5 ขอบเขตการวิจัย	7
1.6 ประโยชน์ของการศึกษา	8
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	9
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	11
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
2.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา	37
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 แหล่งข้อมูลจากเอกสาร	39
3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	39
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	40
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	41
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	42
3.6 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือข้อมูล	44

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4 ผลการวิเคราะห์

4.1 ความเป็นมาประวัติของชุมชนท่าวังหินและวิถีการของกลุ่ม ผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี	45
4.2 กลุ่มชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี	48
4.3 ผลการวิเคราะห์ความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหว เรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี	53
4.4 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและอุปสรรคของกลุ่มผลักดันการ เคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหิน จังหวัด อุบลราชธานี	58
4.5 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดัน เรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหิน	68
การวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	73
5.2 อภิปรายผล	76
5.3 ข้อเสนอแนะ	80
	83
ภาษาณ์	87
การทำการเคลื่อนไหวเรียกร้องจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง	89
	109

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 การเคลื่อนไหวของกลุ่มและหน่วยงานภาครัฐที่ตอบได้ต่อกลุ่มชุมชนทั่วทั้งพื้นที่	49

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

2.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

38

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัจจัย

ที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินมีความสำคัญจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคนเพื่อความอยู่รอดสำหรับคนทุกๆ คน เมื่อจากที่ดินใช้สร้างบ้านเป็นที่อยู่อาศัย และที่ดินยังใช้เป็นที่ทำการกินในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ถือว่ามีความจำเป็น ด้านปัจจัย ขั้นพื้นฐานในที่ดินอยู่อาศัยและที่ดินทำกิน เพื่อให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มนุษย์ทุกคนจึงแสวงหาหนทางให้ได้มาซึ่งสิทธิในกรรมสิทธิ์ที่คืนเป็นของตนเองนั้น เพื่อความอยู่รอดในการดำรงชีวิตและมีความมั่นคงในชีวิตของคนเอง หรือเปรียบเสมือนสื่อที่แสดงออกถึงฐานะทางสังคมในทรัพย์สินที่ดิน

อย่างไรก็ตามในบริบทของสังคมไทย จากอดีตจนถึงปัจจุบันปัญหารื่องที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินยังคงปรากฏอยู่อย่างต่อเนื่องตลอดมา เนื่องจากที่ดินมีไม่เพียงพอต่อจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการ ปัจจัยด้านกฎหมายและนโยบายบริหารจัดการที่ดินของรัฐที่ส่งผลทำให้เกิดปัญหาที่ดินกระชุดด้วยกันขาดทุนเพียงไม่กี่ลุ่ม แต่ขณะเดียวกันประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งมีฐานะยากจนในประเทศแต่กลับไม่มีโอกาสได้เข้าถึงกรรมสิทธิ์ที่ดิน (ประภาส ปันดุบแต่ง, 2540 : 156 ; กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2550 : 23 ; เมธี สิงห์สุรัถี, 2553 : 15) จนนำไปสู่ความขัดแย้งในเรื่องระหว่างรัฐกับประชาชน หรือประชาชนกับรัฐที่ดินของเอกชน ตลอดจนกรณีชุมชนที่มีปัญหาจากความเดือดร้อนที่อยู่อาศัยไปบุกรุกที่ของราชพัสดุ

อย่างไรก็ตาม ในบริบทและ โครงสร้างทางสังคมการเมืองพหุนิยมประชาธิปไตย เมื่อประชาชนรู้สึกตระหนักว่ากลุ่มคนหรือชุมชนเกิดปัญหา ความเดือดร้อน ความขัดแย้งกับรัฐหรือระบบการเมืองเข้าเหล่านี้ก็มีการรวมตัวกันในลักษณะของพฤติกรรมรวมหมู่ที่ลาก拉้ายรูปแบบเพื่อปกป้องผลประโยชน์ เพื่อเรียกร้องผลักดันให้รัฐหรือระบบการเมืองสนใจใส่ใจที่จะแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนและความต้องการของกลุ่มคน ไม่ว่าการระดมทรัพยากรคนร่วมตัวนี้ จะเป็นในลักษณะกลุ่มผลักดัน (กลุ่มอิทธิพล) (พุทธิสาล ชุมพล, 2546 : 156 ; จุนพล หนูนิพานิช, 2552 : 11) ไปจนถึงรูปแบบของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (ประภาส ปั่นคงแต่ง 2552 : 127 ; กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2550 : 25)

พฤติกรรมรวมหมู่ลากหลายรูปแบบที่เคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินต่างๆที่มีความขัดแย้งทั้งกับกับรัฐ และเอกชนจะท้อนจากการผูกคลุ่มน้ำบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนสัญญา

เพื่อสิทธิชีวิৎการมีที่อยู่อาศัยและการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายการวางแผนชุมชนเมือง (มณฑลรัตน์ มิตรปราสาท, 2543 : 21) ที่มีการระดมสมานฉickจากทั้งชุมชนเมืองและจากชุมชนใกล้เคียง ภาคดันรัฐบาลหรือเจ้าของที่ดินให้เปิดการเจรจาด้านการปีคุณน การเดินขบวนประท้วงไปที่บ้านของเจ้าของที่ดินหรือกระทรวงด้านสังกัดของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของ ทำเนียบรัฐบาลและการรณรงค์ต่อสาธารณะเพื่อการอธิบายปัญหาความเดือดร้อนเพื่อเรียกร้องนุญยธรรม ส่งผลให้มีการตั้งคณะกรรมการพัฒนาชุมชนและจัดทำหน้าที่การประสานงานระหว่างองค์กรเครือข่ายต่างๆมีการกำหนดเป้าหมายของการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างนิพัทธ์ราชบัญญัติชุมชนและอัคคีชาติที่สร้างความมั่นคง ในเรื่องที่อยู่อาศัยให้กับชาวสลัม ซึ่งต่อมากับการเคลื่อนไหวก่อให้มีการปรับเปลี่ยนภายใต้กระบวนการโดยมีการจัดตั้งองค์กรที่ชัดเจน คือการจัดตั้งเครือข่ายสลัม 4 ภาคมีเป้าหมายการเคลื่อนไหวเพื่อที่อยู่อาศัยในเมือง เริ่มนึกการใช้สื่อมวลชน และแกนนำที่เคยมีบทบาทในการเคลื่อนไหวเพื่อต่อสู้กับการไลรื้อไม่สามารถเป็นผู้นำในการพัฒนาภูมิภาคอุ่นให้เข้มแข็ง ได้เพื่อการเข้าร่วมของสมาชิกในกระบวนการเคลื่อนไหวของชาวสลัมเริ่มลดน้อยลงและเริ่มผูกตัวเองเข้าไปตามกระแสบริโภคนิยมมากขึ้น ส่งผลให้สมาชิกร่วมในกิจกรรมของกลุ่มน้อยลงในการขับเคลื่อนใช้เป็นแรงกดดันต่อรัฐและเอกชน

ขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิในที่ดินทำกินจังหวัดลำพูนในเขต 3 อำเภอ คือ อำเภอป้าน อำเภอป่าชาง และกิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง ที่ได้รับความเดือดร้อนจากโครงการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมของรัฐ ดังเดต ปีพ.ศ.2536 และ นโยบายแปลง สินทรัพย์ให้เป็นทุน ในปี พ.ศ. 2545 (กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2550 : 15) ทั้งนี้เนื่องจากนโยบายและโครงการดังกล่าวส่งผลทำให้เกิดปัญหาการแย่งชิงสิทธิการได้รับที่ดินทำกินของชาวบ้าน และปัญหาการกระชุกตัวของการถือครองที่ดินโดยไม่มีการทำประทัยชน์ของนายทุนรายใหญ่ที่มีuhn การได้มาอย่างไม่ชอบธรรมและถูกปล่อยให้ทึ่ร้าง ต่อมานอกปี พ.ศ. 2540 ชาวบ้านจึงได้เข้าไปบุกยึดทำประทัยชน์ในที่ดินของนายทุนและได้ขยายพื้นที่บุกยึดที่ดินเพื่อทำกินเข้าไปในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งต่อมานอกปีพ.ศ. 2545 รัฐบาลของนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.คร.ทักษิณ ชินวัตร การใช้นโยบาย แปลง สินทรัพย์ให้เป็นทุนรัฐบาลจึงได้ดำเนินการจับกุมและฟ้องร้องชาวบ้านและเอ็นจิโอ เป็นการยุติขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิในที่ดิน

นอกจากนี้ยังมี กรณี “กลุ่มแผ่นดินของเรา” ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของชาวบ้านในอำเภอกรุงพระ จังหวัดนครสวรรค์ ที่ได้เคลื่อนไหวเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐพิสูจน์และออกเอกสาร สิทธิที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ที่รัฐกล่าวหาว่าเป็นที่ดินราชพัสดุ ทางกลุ่มนี้จึงต่อสู้เคลื่อนไหวผลักดัน เรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐพิสูจน์กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยว่าควรอยู่มานานแล้ว อย่างไร พร้อมกับเรียกร้องให้รัฐออกเอกสารสิทธิที่ดินที่อยู่อาศัยทำกินรวมทั้งหมด 1,215 แปลง

โดยทาง “กลุ่มแผ่นดินของเรา” ได้มาร่วมกับเรียกร้องสิทธิ ณ ที่ทำการพระครูประชาธีปัตย์ โดยนาย ดาวร เสนอเนื่อง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ในฐานะเป็นบุคคลผู้รับผิดชอบดูแล กรมที่ดินได้รับข้อเสนอของชาวบ้านมาทางช่วยเหลือ เพื่อให้มีการตั้งคณะกรรมการพิสูจน์สิทธิ และรับว่าจะเสนอให้ คณะกรรมการที่ดินติดตามนราภัยออกพระราชบัญญัติยกเลิกพื้นที่หวงห้าม เพื่อจะได้นำไปออกโฉนดให้กับชาวบ้าน จนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหา (พงษ์พิพัฒ์ สารัญจิตต์, 2552 : 2)

การรวมตัวกันเคลื่อนไหวเรียกร้องปัญหาที่ทำกิน และปัญหาร่องที่อยู่อาศัย เป็นปัญหา ของคนชนในเมือง และชุมชนที่กึ่งเมือง กึ่งชนบท ไม่ว่าจะเป็นกรณีของเครือข่ายสลัม 4 ภาค กรณี ขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิในที่ดินทำกินจังหวัดลำพูน กรณี “กลุ่มแผ่นดินของชาวบ้าน” จังหวัดนราธิวาส สะท้อนถึงปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดินในประเทศไทย ส่งผลให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนเรื่อง กรรมสิทธิ์ที่ดินที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินได้เกิดกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดิน ซึ่งมีมากและยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาจากภาครัฐ

ในส่วนของพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีนั้นมีปัญหาร่องกรรมสิทธิ์ที่ดินที่ทำให้เกิดการ รวมกลุ่มผลักดันของชาวบ้านในหลายชุมชน อาทิ กรณีที่ดินของชุมชนเกตุแก้ว อำเภอวารินชำราบ ซึ่งเป็นพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี แต่ต่อมาก็ออกชุดได้ร่างกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ดังกล่าวและกรณี ในเขตชุมชนเมือง อาทิ ชุมชนรวมมิตร ชุมชนกุคราช อำเภอเมือง ซึ่งชาวบ้านได้ อยู่อาศัยครอบครองมา ก่อนที่จะมีการออกโฉนดที่ดิน ทำให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่าย ผลักดันเคลื่อนไหวทางท้องที่ แม่ทีการต่อรองกับเทศบาลตั้งแต่ต้นๆ จนถึงปัจจุบัน อาทิเจรจาต่อรองกับภาครัฐ ยึดพื้นที่ก่อนแล้วค่อยเจรจาที่หลัง แต่ทุกกลุ่มก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาจากภาครัฐบาล (ศักดิ์สิทธิ์ บุญญานาด, 2553 : เว็บไซต์)

นอกจากชุมชนต่างๆ ที่ได้กล่าวไว้แล้วนั้น ในเขตพื้นที่เทศบาลนครอุบลราชธานี ในปัจจุบันก็ยังมีชุมชนที่ประสบปัญหาร่องกรรมสิทธิ์ที่ดินที่อยู่อาศัยซึ่งผลักดันเคลื่อนไหวนานา หลายสิบปีแล้วก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาจากภาครัฐ คือชุมชนท่าวังหิน ที่อยู่อาศัยในที่ดินซึ่ง ภายหลังกรรมการนราภัยอ้างกรรมสิทธิ์ว่าเป็นพื้นที่ของราชพัสดุ ขณะที่ฝ่ายชุมชนก็อ้างได้เข้ามาอยู่ อาศัยและทำประโยชน์ต่อเนื่องอย่างเป็นประเพณี 7-10 ครอบครัว มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2456 และได้มีการขยายชุมชนมาอยู่อาศัยเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 40 ครอบครัว ในปี พ.ศ. 2469 โดยมีนายทองมี พระอารักษ์ เป็นแกนนำชุมชน และเป็นผู้ใหญ่ชุมชน ในปี พ.ศ. 2486 ชุมชนได้ขยายเพิ่มขึ้นเป็น ประมาณ 70 ครอบครัว ทางราชการจึงประกาศจัดตั้งเป็นหมู่บ้านชาวรทถูกต้องตามพระราชบัญญัติ การปกครองท้องถิ่นปี พ.ศ. 2475 ขึ้นต่อตำบลปทุม เป็นหมู่ 12 ตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัด อุบลราชธานี เรียกว่าหมู่บ้านว่า ท่าวังหิน ต่อมาในปี พ.ศ. 2489 ชาวบุญธรรมที่ถนนหนี้ภัยสงเคราะห์ได้

เข้ามาหลบอยู่ในเขตตัวเมืองจังหวัดอุบลราชธานี ทางราชการจึงได้จัดพื้นที่ว่างเปล่าด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านท่าวังหินเป็นการชั่วคราว ชุมชนท่าวังหินจึงมักถูกเข้าใจและถูกเรียกว่า “นิคมณูญ” หลังจากนั้น ในปี พ.ศ.2498 ภายหลังที่รัฐบาลได้ตรากฎหมายที่ดิน ทางราชการจึงประกาศให้รายภูริในเขตชุมชนท่าวังหินทั้งหมดรวมเนื้อที่ประมาณ 90 ไร่เศษ จำนวน 89 ครอบครัว ขึ้นคำขอแบบแจ้งการครอบครองที่ดินต่อหน้าอำเภอเมืองอุบลราชธานี ดังนั้นในปี พ.ศ.2507 ราชพัสดุ จังหวัดอุบลราชธานี ได้อ้างว่าเดิมที่ดินแปลงนี้เป็นของส่วนราชการใช้เป็นพื้นที่ของราชการทหารและต่อมากรมธนารักษ์ได้ประกาศให้เป็นที่ราชพัสดุ ทำให้ประชาชนชุมชนท่าวังหิน ที่ครอบครองที่ดินที่อยู่อาศัยมาก่อน ได้รับผลกระทบต้องดำเนินการเช่าที่ดินที่ตนอาศัยอยู่เดิมกับ กรมธนารักษ์ ทั้งที่กลุ่มประชาชนชุมชนท่าวังหินเชื่อว่าพวกคนมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าวมาก่อน เนื่องจากมีความเชื่อมั่นว่าเป็นเอกสารที่ทางราชการออกให้ถูกต้องตามกฎหมาย

ผลจากปัญหาความขัดแย้ง กับหน่วยงานรัฐ เรื่องกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ทำให้ประชาชนท่าวังหินที่ได้รับผลกระทบจึงได้รวมตัวกันในลักษณะกลุ่มผู้ลักษณะเดียวกันเรียกร้อง กรรมสิทธิ์ที่ดิน มีนาỵสาว พงษ์ภาพ และนายจรัส อนเอกโชค เป็นแกนนำ มีประชาชนท่าวังหินได้ เข้าร่วมกลุ่มผู้ลักษณะเดียวกันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดิน 50 คน เริ่มเรียกร้องขอความเป็นธรรม โดยได้ยื่น หนังสือร้องเรียนและซึ้งถึงความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยต่อหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่ศาล กลางจังหวัดอุบลราชธานี กรมธนารักษ์ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ไปจนถึง สำนักงานศาลปกครองกลาง เพื่อให้เข้ามาตรวจสอบพิสูจน์กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่อยู่อาศัยของคนที่ ครอบครองอยู่มาก่อนดังเดิม แต่ได้รับคำซึ้งถึงว่าไม่สามารถออกเอกสารสิทธิ์ให้ได้ เพราะเป็นที่ทับ ซ้อนกับที่ราชพัสดุ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้เข้ามาคุ้มครอง และร้อง ขอให้ทางจังหวัดระงับการเรวนคืน ไว้ชั่วคราวเพื่อรอการพิสูจน์กรรมสิทธิ์ครอบครองที่ดิน แต่การ ดำเนินการยังคงเป็นไปอย่างล่าช้า และไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร

จากการที่ชาวชุมชนท่าวังหิน ที่ได้พยายามเคลื่อนไหวเรียกร้องผู้ลักษณะเดียวกันดึงปัจจุบัน นี้ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ได้ส่งผลต่อชาวชุมชนท่าวังหินที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายและ มาตรการด้านการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินของรัฐ ยังคงได้รับความเดือดร้อนกรรมสิทธิ์ที่ดิน ขาด ความมั่นคงในที่อยู่อาศัยที่ไม่สามารถทำประโยชน์ในที่ดินที่อยู่อาศัยได้ตามที่ตนเองต้องการ แต่ อย่างไรก็ตาม กลุ่มชาวชุมชนท่าวังหิน ก็ยังมุ่งมั่น ที่จะผู้ลักษณะเดียวกัน เคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดิน ให้ประสบความสำเร็จ

จากประเด็นปัญหาของชาวชุมชนท่าวังหิน ที่ยังไม่สามารถเคลื่อนไหวผู้ลักษณะเดียวกัน เรียกร้อง กรรมสิทธิ์ที่ดิน ให้ประสบความสำเร็จตั้งแต่นั้น สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มชุมชนท่าวังหินยังไม่มี ความเข้มแข็งที่เพียงพอที่จะเคลื่อนไหวผู้ลักษณะเดียวกันให้กลุ่มประสบผลสำเร็จได้

ทั้งนี้ในเชิงทฤษฎี ที่เกี่ยวกับศักยภาพ ความพร้อมหรือความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดัน หรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม นั้น มักจะศึกษาทั้งประเด็นที่เป็นทั้งปัจจัยภายในกลุ่มเอง และ ปัจจัยภายนอก กลุ่มนั้น เช่นปัจจัยภายในกลุ่ม อาทิ ทรัพยากรที่สำคัญภายในกลุ่มนั้น ได้แก่การ รวบรวมและการระดมทรัพยากร ได้แก่ เงินแรงงานความชอบธรรมความรู้ความมั่นคงและความเป็น ปีกแผ่นซี่งเป็นทรัพยากรสำคัญสำหรับการเดิน โดยเรื่องการหุคุนิ่งในการเคลื่อนไหวเรียกร้องแสดง ถึงความเข้มแข็งของกลุ่ม ผู้นำ/แกนนำ ภายในกลุ่มเป็นผู้นำที่มีความเข้มแข็งการเป็นผู้นำสามารถ ดำเนินหน้าที่ภายใต้ภาระและภารณอภิภูมิสามารถดำเนินภาระต่อไปได้ รวมถึงความสามารถที่จะ รับผิดชอบโครงการที่เป็นผู้ทำการตัดสินใจสามารถนำพาสมาชิกให้เข้ามาร่วมสนับสนุนการทำ กิจกรรมการเคลื่อนไหวของกลุ่ม ได้มากซึ่งแสดงถึงความเข้มแข็งผู้นำกลุ่มได้มุ่งไปสู่ความสำเร็จ สมาชิกและความสามัคคีของสมาชิกปัจจัยหนึ่งที่นำมาซึ่งความสำเร็จของกลุ่มพลังความสามัคคีของ กลุ่มที่มีความเข้มแข็ง เช่นการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มซึ่งมีความตระหนักรู้ ร่วมกันของสมาชิกเป็นเงื่อนไขที่สำคัญจะนำไปสู่การพัฒนาด้านจิตสำนึกในการต่อสู้ร่วมกันที่ เกิดขึ้นภายในกลุ่มผลักดันที่มีจำนวนสมาชิกมาก

ก็จะนำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่ม ได้โครงสร้างแรงจูงใจ เกิดจากการสร้างแรงจูงใจให้ สมาชิกอยากรเข้ามามีส่วนร่วมเคลื่อนไหวกับองค์กร ซึ่งเป็นการให้แรงจูงใจ ที่อยู่ภายใต้ ระบบ ความสัมพันธ์ต่างตอบแทน (interchange reward) ระหว่างสมาชิกกับองค์กรดังนั้นขบวนการทาง สังคมที่สามารถสร้างสิ่งต่างๆที่เป็นแรงจูงใจให้สามารถนำพาสมาชิกมีความเป็นเอกภาพในหมู่ สมาชิกได้ข้อมูลแสดงถึงประสิทธิภาพของกลุ่มที่มีความเข้มแข็งในการเคลื่อนไหว ยุทธวิธีเป็น กระบวนการพัฒนา�ุทธวิธีให้สามารถนำพาไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการเคลื่อนไหว ได้และ ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวประท้วงกดดันเป็นผลสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ปัจจัยการ เลือกใช้ยุทธวิธีของกลุ่มการเคลื่อนไหวประท้วงที่มีประสิทธิภาพความเข้มแข็งของกลุ่ม การใช้ พื้นที่สื่อ การสร้างนักกิจกรรมภายในที่มีความรู้ความสามารถการใช้สื่อกล่าวคือสามารถที่จะ นำเสนอประเด็นหลักการเหตุผลของกลุ่มที่สื่อโดยมีพื้นที่กว้างขวางจึงประสบผลสำเร็จได้ดังสร้าง นักกิจกรรมที่มีความสามารถเป็นมืออาชีพและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะนำเสนองานสื่อมวลชนได้ ถ้าขบวนการทางสังคมมีทรัพยากรและความสามารถในการใช้สื่อกล่าวเท่าได้ก็มีความเข้มแข็งของ กลุ่มยิ่งมีโอกาสประสบผลสำเร็จมากเท่านั้น เครือข่ายการสื่อสาร ภายในกลุ่มเป็นขบวนการทาง สังคมที่สามารถสร้างและใช้ประโยชน์จากบริบท หรือสภาพแวดล้อมจากพื้นที่สื่อ ได้มีเครือข่ายการ สื่อสารซึ่งจากประสิทธิภาพความเข้มแข็งการกระจายข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการ เคลื่อนไหวของกลุ่มที่เข้มแข็งมีเครือข่ายการสื่อสารติดต่อสมาชิกที่เร็ว ใน การเคลื่อนไหวของ

สมาชิกกีบ่อมประสบผลสำเร็จได้และด้านปัจจัยภายนอกที่สำคัญอาทิตย์ด้านโครงสร้างโอกาสทางการเมืองโครงสร้างโอกาสทางการเมือง

ปิดหรือเปิดที่อื้อหรือเป็นอุปสรรค ต่อการกระทำการรวมหมู่ของกลุ่มคนของขบวนการเมืองปกติและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างโอกาสทางการเมืองสาเหตุเพราก่อให้เกิดสภาวะมีเสถียรภาพทางการเมืองที่เข้มแข็งกีส่งผลต่อการเคลื่อนไหวที่ไม่ประสบผลสำเร็จของกลุ่มได้และฝ่ายต่อต้านการเคลื่อนไหวเรียกร้องเป็นฝ่ายที่มุ่งต่อต้านและเพชญหน้าโดยตรงกับขบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นก่อนและเป็นขบวนการที่มีจุดหมายที่แตกต่างกันไม่เห็นด้วยและมีความเห็นที่ตรงข้ามกันอย่างชัดเจนฝ่ายต่อต้านลักษณะนี้จะมีลักษณะเป็น“ขบวนการประปักษ์” (opposing movement) กับขบวนการทางสังคมบุกเบิกที่เกิดขึ้นมาก่อนหน้าซึ่งขบวนการประปักษ์นี้มุ่งที่จะมีการปฏิสัมพันธ์หรือได้ประโยชน์จากโครงสร้างโอกาสทางการเมืองซึ่งทำให้มีความเข้มแข็งมากกว่าขบวนการทางสังคมซึ่งกีส่งผลต่อกลุ่มผู้ลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องไม่ประสบผลสำเร็จ

ผู้วิจัยรู้สึกเห็นใจปัญหาความเดือดร้อนของชาวชุมชนท่าวังหิน มีความต้องการให้กลุ่มชาวชุมชนท่าวังหิน สามารถเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินให้ประสบความสำเร็จ จึงต้องการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเข้มแข็งของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดิน เพื่อที่จะนำผลไปให้กลุ่มน้ำไปพัฒนาแนวทางและยุทธวิธีที่จะเคลื่อนไหวผู้ลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินให้ประสบความสำเร็จต่อไป โดยคาดหวังว่า เมื่อชาวชุมชนท่าวังหินได้กรรมสิทธิ์ที่ดินแล้ว พวกราษฎร์จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่มั่นคงในการดำรงชีวิตที่ได้กรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของคนชุมชนท่าวังหิน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 ศึกษาความเข้มแข็งของกลุ่มผู้ลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชนท่าวังหิน
- 1.2.2 ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มผู้ลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชนท่าวังหิน
- 1.2.3 ศึกษาแนวทางพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มผู้ลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชนท่าวังหิน

1.3. คำอ่านวิจัย

- 1.3.1 ในการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินกลุ่มชุมชนท่าวังหินมีความเข้มแข็งด้านใดอย่างไร

1.3.2 ในการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินกุ่นชุนชนท่าวังหินมีปัญหาและอุปสรรคด้านใด อย่างไร

1.3.3 กลุ่มชุนชนท่าวังหินได้มีแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งในการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินอย่างไร

1.4 สมนคุตฐานการวิจัย

จากการทบทวนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐาน 3 ข้อมีดังนี้

1.4.1 ในการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินนั้น กลุ่มชุนชนท่าวังหินมีความเข้มแข็งค้านแก่นนำ และค้านสามาชิกเป็นหลัก

1.4.2 ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินของกลุ่มชุนชนท่าวังหินนั้น เป็นผลมาจากการปัจจัยภายนอกเป็นหลัก คือ โครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่ไม่อื้อต่อการเคลื่อนไหว รวมถึง ตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายในกลุ่มบางด้าน อาทิ การเลือกใช้ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวผลักดัน

1.4.3 กลุ่มชุนชนท่าวังหินมีแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งในการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิน ทั้งทางค้านปัจจัยภายนอกค์กร/กลุ่ม และปัจจัยภายนอกปัจจัยเชิงโครงสร้าง โอกาสทางการเมือง

1.5 ข้อมูลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินชุนชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ได้กำหนดข้อมูลของการศึกษาไว้ดังนี้

1.5.1 ข้อมูลด้านแหล่งข้อมูล

1.5.1.1 ข้อมูลจากเอกสาร อาทิ เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของภาครัฐ และกฎหมายที่คินที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุนชนท่าวังหิน

1.5.1.2 ผู้ให้ข้อมูลบุคคล ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงลึก รวม 15 คน ประกอบด้วย

1) แกนนำ กลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินชุนชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 2 คน

2) สมาชิกกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี ที่เข้ามาร่วมการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนที่มีความสำคัญมีบทบาทและหน้าที่ภายในกลุ่มจำนวน 9 คน

3) กลุ่มเครือข่ายการเมืองภาคประชาชน จำนวน 4 คน

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.5.2.1 ศึกษาความเข้มแข็ง และปัญหาอุปสรรคในการผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหินของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน ทั้งจาก

1) ตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายในองค์กร ประกอบด้วย แกนนำ สมาชิก โครงสร้างแรงงาน บุทธวิธี เครือข่ายการสื่อสาร รวมถึงการใช้พื้นที่สื่อ

2) ตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายนอก โครงสร้างโอกาสทางการเมือง และการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้าน

1.5.3.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาแก้ไขกลุ่มชุมชนท่าวังหินทั้งจาก

1) ตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายในองค์กร ประกอบด้วย แกนนำ สมาชิก โครงสร้างแรงงาน บุทธวิธี เครือข่ายการสื่อสาร รวมถึงการใช้พื้นที่สื่อ

2) ตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายนอก โครงสร้างโอกาสทางการเมือง และการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้าน

1.5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาเฉพาะกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหิน ตำบลในเมือง อําเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

1.5.4 ขอบเขตด้านเวลา

จากการศึกษากลุ่มชุมชนท่าวังหินที่จัดตั้งรวมกลุ่มเคลื่อนไหวครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2507 ถึงศั้นปี พ.ศ. 2555

1.6 ประโยชน์ของการศึกษา

1.6.1 เพื่อทราบปัญหาความอ่อนแอก่อให้เกิดอุปสรรคของกลุ่มและแนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหิน

1.6.2 สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาพัฒนาสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มผลักดันในการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหินให้ประสบผลสำเร็จได้

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 “ความเข้มแข็ง” หมายถึงการที่กลุ่มนิความสามารถใช้ปัจจัยภายในกลุ่มที่สำคัญให้ได้ประโยชน์สูงสุด มีประสิทธิภาพต่อการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิดของกลุ่มชุมชนท่าม hin

1.7.2 “กลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิด” หมายถึงชุมชนท่าม hin ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการกรรมสิทธิ์ที่คิดที่อยู่อาศัย จึงรวมตัวจัดตั้งเป็นกลุ่มชุมชนท่าม hin

1.7.3 “การเคลื่อนไหวเรียกร้องของกลุ่มชุมชนท่าม hin” หมายถึง กลุ่มที่เคลื่อนไหวเรียกร้องให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาในกรรมสิทธิ์ที่คิดให้กับกลุ่มชุมชนท่าม hin

1.7.4 “กรรมสิทธิ์ที่คิด” หมายถึง สิทธิในการครอบครองที่คิดอย่างถูกต้องตามกฎหมายในการใช้สอยที่อยู่อาศัยโดยไม่ได้ตามกรรมสิทธิ์ที่คิดของชุมชนท่าม hin

1.7.5 “แก่นนำ” หมายถึง ผู้นำกลุ่มผลักดันชุมชนท่าม hin ที่มีความสามารถจัดตั้งกลุ่มเพื่อเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิดของชุมชนท่าม hin ชุมชนท่าม hin

1.7.6 “สมาชิก” หมายถึง สมาชิกที่เข้ามาร่วมกลุ่ม มีส่วนร่วมในกิจกรรม ภายใต้การขับเคลื่อนของกลุ่มชุมชนท่าม hin จังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวน 363 คน จำแนกได้ดังนี้ มาจากคนในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหากรรมสิทธิ์ที่คิดที่อยู่อาศัยและสมาชิกเข้ามาร่วมให้คำปรึกษาจากกลุ่มเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมการเคลื่อนไหวของกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิดชุมชนท่าม hin

1.7.7 “โครงสร้างแรงจูงใจ” หมายถึง การสร้างความเป็นเอกภาพของสมาชิกกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิดชุมชนท่าม hin สามารถดึงดูดสมาชิกให้เกิดความต้องการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ได้แก่ ความเป็นกันเองของสมาชิก สมาชิกมีส่วนร่วมได้ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานความท่าม hin ใน การปฏิบัติงานและการแสดงความคิดเห็นของสมาชิก ซึ่งเกิดจาก การสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกอยากร่วมมือกัน ไม่มีส่วนร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มชุมชนท่าม hin

1.7.8 “เครือข่ายการสื่อสาร” หมายถึง การติดต่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารการเคลื่อนไหวผ่านกลไกต่างๆ นำไปสู่การตัดสินใจเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมของกลุ่มชุมชนท่าม hin เครือข่ายปัจเจกบุคคล(individual network) ที่เข้ามาร่วมเคลื่อนไหว เครือข่ายองค์กร(organizational network) คือ กลุ่มแแนวร่วม กลุ่มเครือข่ายการเมืองภาคประชาชนที่ให้การสนับสนุน เครือข่ายอัตลักษณ์และเครือข่ายที่เชื่อมถึงเหตุการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวของกลุ่มชุมชนท่าม hin พ.ศ.2507 ถึงปัจจุบัน วันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2555

1.7.9 “ยุทธวิธี” หมายถึง รูปแบบวิธีการที่กลุ่มชุมชนท่าม hin ใช้เคลื่อนไหว (tactic) หมายถึงวิธีการที่กลุ่มเลือกใช้ในแต่ละกิจกรรม ประกอบด้วย การชุมนุมกดดันเพื่อสร้างอำนาจ

ค่อรองกับหน่วยงานภาครัฐ หรือการตอบโต้ฝ่ายต่อค้าน เช่นยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวชุมนุมกดดันหน่วยงานภาครัฐ

1.7.10 “การใช้สื่อ” หมายถึง การใช้สื่อนำเสนอปัญหาความเดือดร้อนของกลุ่มผ่านสื่อมวลชนให้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มให้มากซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มชุมชนท่าවังหิน

1.7.11 “โครงสร้างโอกาสทางการเมือง” หมายถึง ปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลมีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มชาวท่าවังหินที่ไม่เอื้อประโยชน์หรือเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าවังหินหรือการปิดโอกาสทางการเมืองความมีเสถียรภาพทางการเมืองที่เข้มแข็งส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวเรียกร้องไม่ประสบผลสำเร็จ

1.7.12 “ฝ่ายต่อค้าน” หมายถึง กลุ่มหรือองค์กรในทางสังคมที่ไม่เห็นด้วยในการเคลื่อนไหว พยายามตอบโต้ข้อความการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนของกลุ่มชุมชนท่าවังหินที่ไม่เห็นด้วยจึงส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนส่งผลกระทบให้กลุ่มไม่ประสบผลสำเร็จ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ได้นำเสนอเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความเข้มแข็งของกลุ่มพลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าවังหิน โดยจะเสนอเป็นหัวข้อรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 2.1.1 แนวคิดกลุ่มพลักดัน (Pressure Groups)
- 2.1.2 แนวคิดบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movements)
- 2.1.3 ทฤษฎีการระดมทรัพยากร (Resource Mobilization-RM)
- 2.1.4 ทฤษฎีกระบวนการทางการเมือง (Political Process Theory)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดกลุ่มพลักดัน (Pressure Groups)

พฤติกรรมการรวมหมู่ทางการเมืองการรวมกลุ่มทางการเมืองในลักษณะที่เรียกว่า กลุ่มพลักดัน (Pressure Groups) กลุ่มพลักดันมีสาเหตุมาจากการไม่เท่าเทียมกันในการกระจายทรัพย์สิน เพราะเมื่อมนุษย์เดลัดคนมีทรัพย์สินที่ไม่เท่าเทียมกันจึงนำไปสู่การรวบรวมกันเป็นกลุ่มพลักดัน เพื่อทำหน้าที่ในการพิทักษ์หรือป้องกันทรัพย์สินให้กับตนและผู้ที่มีทรัพย์สินอื่นๆ ทำหน้าที่เรียกร้อง ให้กับกลุ่มที่ซึ่งไม่มีทรัพย์สินออกจากนั้นนุษย์ยังมีความแตกต่างในความสามารถทางด้านสติปัญญา และความชำนาญพิเศษที่ไม่เท่ากัน เมื่อมนุษย์อยู่ในสังคมที่เสรีกิจจะเกิดกลุ่มเฉพาะของผู้คนที่มีความรู้ความสามารถทางการเมืองมากัน ซึ่งจะนำมาสู่การรวมกลุ่มเพื่อพิทักษ์ป้องกัน และเรียกร้องทรัพย์สินเช่นกัน กล่าวโดยสรุปในทัศนะของ James Madison เนื่องในสำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้คนมาร่วมกันในลักษณะของกลุ่มทางการเมืองคือเรื่องของทรัพย์สมบัติ (พฤทธิสาร ชุมพล, 2546 : 2, 6-11)

ประชาธิปไตยตามฐานคิดพหุนิยมของ กลุ่มพลักดัน คำว่ากลุ่มพลักดัน (Pressure Groups) เป็นองค์กรผลประโยชน์ของกลุ่มที่ประชาชนและสมาชิกได้มีส่วนร่วมในทัศนะ

มีเป้าหมาย และ กิจกรรม ในการเคลื่อน ไหวอันที่จะมีอิทธิพลเหนือเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจ หรือการกำหนดนโยบายของรัฐบาล มีเป้าหมายให้ผู้คือผลประโยชน์ที่จะมีผลโดยตรงหรือโดยอ้อมต่อ สมาชิกของกลุ่มให้รัฐบาลเข้ามาแก้ไขปัญหาของกลุ่ม Mackenize (ข้างอิงจาก สุระพันธ์ ทับสุวรรณ, 2531 : 103 ; สรพ. ราชภัณฑารักษ์, 2532 : 210-214)

ประเด็นสำคัญในการอธิบายปรากฏการณ์กลุ่มผลักดันในทางการเมือง การต่อสู้ แบ่งขันระหว่างกลุ่มทางการเมืองต่างๆ ในสังคมเพื่อที่จะเข้าไปมีอิทธิพล ต่อการตัดสินใจในด้าน ทางการปกครอง หรือผลักดันสิ่งที่สมาชิกเชื่อ เห็นดีเห็นงาม มีจุดหมายหรือเจตนาของการร่วมกลุ่ม คือความต้องการที่จะใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือในการดำเนินการทางการเมือง ใน การผลักดันนโยบาย ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มคน (พฤทธิสาร ชุมพล, 2546 : 2)

การเมืองของกลุ่มผลักดันจึงอธิบายการเกิดขึ้นของกลุ่มว่าเป็นปรากฏการณ์ ธรรมชาติของสังคมมนุษย์ที่มีมูลเหตุของความแตกต่างกันไปตามสภาพและลักษณะของสังคม เศรษฐกิจและการเมืองและกลุ่มทางการเมืองจึง เป็นกลุ่มที่รวมกันภายใต้เหตุผลของอุดมคติหรือ ผลประโยชน์ในทางการเมืองร่วมกัน โดยมีมูลเหตุหรือเจตนาที่สำคัญของการรวมกลุ่มทางการเมือง ในลักษณะที่เรียกว่ากลุ่มผลักดัน (Pressure Groups) คือการมีเจตนาเพื่อที่จะใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือที่ ปักป้องรักษาผลประโยชน์ของตน (แสง รัตนมงคลมาศ, 2532 : 211)

ความสำคัญการเคลื่อน ไหวเรียกร้องกลุ่มผลักดันจะทำหน้าที่สำคัญได้ในการ รวบรวม และระดมทรัพยากร ได้แก่เงิน แรงงาน ความชอบธรรม ความรู้ ความมั่นคง และความเป็น บริการแห่ง ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญ ที่จะทำให้บุนการสามารถที่จะสร้างองค์กรและประสิทธิภาพ ในการต่อสู้เพื่อบรรลุเป้าหมายในการเคลื่อน ไหวเรียกร้องของกลุ่มผลักดัน (พฤทธิสาร ชุมพล, 2546 : 179)

(1) กรรมสิทธิ์ที่ดิน

กรรมสิทธิ์ หมายถึง ความเป็นเจ้าของ การครอบครองทรัพย์สินที่สำคัญที่สุด กรรมสิทธิ์คือ อำนาจแห่งการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์ ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจะมี อำนาจเหนือทรัพย์สินของตน ประกอบด้วย ลิขสิทธิครอบครองและยึดถือทรัพย์สินนั้น ลิขสิทธิใช้สอย และ ได้ซึ่งคอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น ลิขสิทธิที่จะจำหน่าย หรือ โอนทรัพย์สินนั้น ลิขสิทธิดิตตามเจ้า ทรัพย์สินคืนจากบุคคลผู้ไม่มีลิขสิทธิจะยึดถือไว้ และลิขสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับ ทรัพย์สินนั้น โดยมิชอบด้วยกฎหมาย (สาข汾 ณีวงศ์, 2550 : 14)

(2) ระบบกรรมสิทธิ์ในการจัดการที่ดิน

งานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทยชี้ว่า สาเหตุสำคัญของปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในสังคมไทยเกิดจากการใช้ระบบกรรมสิทธิ์

เห็นอื้อที่คืนที่ไม่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากรทั่วประเทศ ตามระบบกฎหมายไทย กรรมสิทธิ์เห็นอื้อที่คืนทุกแห่งในประเทศไทยเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ กรรมสิทธิ์ของรัฐ และ กรรมสิทธิ์ของเอกชน เอกชนที่มีกรรมสิทธิ์ตาม กฎหมายเห็นอื้อที่คืนผืนใดก็ตามจะมีสิทธิเบ็ดเสร็จ เด็ดขาด (Exclusive right) ใน การกระทำการใด ๆ เห็นอื้อที่คืนและทรัพยากรต่าง ๆ ในที่คืนผืนนั้น ไม่ว่าจะเป็นการใช้ การไม่ใช้ การจำหน่ายถ่ายโอน ฯลฯ

จุดเริ่มต้นของการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ที่คืนเอกชนนั้น เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ อันเนื่องมาจากการ 3 ปัจจัย ได้แก่ หนึ่ง แรงผลักดันของปัจจัยภายนอกคือการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่ต่างประเทศมีความต้องการสินค้าจากประเทศไทยหลังการทำสนธิสัญญาเบาะริงกับตะวันตกในปี พ.ศ.2398 ทำให้มีความต้องการขยายพื้นที่การเกษตร ปัจจัยที่สองเป็นปัจจัยภายในคือเกิดกรณีพิพากษาเรื่องที่คืน โดยเฉพาะบริเวณที่มีการขุดคลองเพื่อบากรผลิตเพื่อการค้า ซึ่งทำให้ที่คืนที่รับน้ำจากคลองตกเป็นกรรมสิทธิ์ของคนบางกลุ่มเท่านั้น และปัจจัยที่สามคือการบริหารที่คืนของรัฐที่ยังไม่เป็นระบบ ด้วยปัจจัยเหล่านี้ทำให้จำเป็นต้องมีการจัดทำหลักฐานในการแสดงกรรมสิทธิ์ในที่คืนที่ชัดเจน

การบัญญัติเรื่องสิทธิในระบบกฎหมายไทย เป็นการเปลี่ยนแปลงจากการยึดถือ เอาสิทธิ์ตามการครอบครองทำประโยชน์ (Occupancy) มาเป็นถือเอาสิทธิ์การเป็นเจ้าของ (Ownership) ซึ่งเป็นแนวคิดที่รับมาจากประเทศทุนนิยมตะวันตก ซึ่งมีการตั้งข้อสังเกตว่ากฎหมายที่กำหนดระบบของกรรมสิทธิ์ในทรัพยากรนั้นมักมาจากรัฐที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของชนชั้นนำไม่ใช่ชนบทนั้นคือของประชาชนหรือกิจการมีส่วนร่วมของประชาชน และได้มีรากฐานมาจากสิทธิ์ตามชาติประเพณีหรืออาริสถาปนิกที่เป็นบรรทัดฐานของสังคม

ในด้านหนึ่ง การบริหารจัดการที่คืนด้วยระบบกรรมสิทธิ์เอกชนส่งเสริมให้มีการขยายการผลิตในภาคการเกษตรเพื่อรองรับความต้องการของตลาดโลก ให้มีการลงทุนทำการผลิตในที่คืนของตนเอง และสามารถใช้ที่คืนนั้นเป็นหลักทรัพย์เพื่อเพิ่มทุนทำการผลิต แต่ในอีกด้านหนึ่ง ระบบกรรมสิทธิ์เอกชนอาจนำไปสู่การที่คืนให้เป็นสินค้ามีความคิดเห็นต่างกัน ซึ่งจะทำให้ที่คืนมีโอกาสตกอยู่ในมือของผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจมากกว่าคนยากจนที่ต้องการที่คืนทำกิน (เมธิ สิงห์สุ่ตា, 2553 : 14)

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการอ้างสิทธิ์ในที่คืนบนหลักการที่แตกต่าง กัน สะท้อนว่าระบบกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายไม่ได้ถูกยอมรับอย่างสมบูรณ์ และไม่ได้เป็นระบบเดียว ที่ประชาชนยึดถือปฏิบัติกันอยู่ ชาวบ้านในท้องถิ่นพยาบาลท้าทายระบบกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายมาโดยตลอด ด้วยการอ้างสิทธิ์ที่อิงอยู่กับหลักการอื่น ๆ ที่ชาวบ้านเห็นว่ามี “ความชอบธรรม” มากกว่า ระบบกรรมสิทธิ์ของรัฐ ด้วยข้อ เช่น ชาวบ้านในภาคเหนือ “ปฏิรูปที่คืนโดยชุมชน” ในที่คืนที่

เอกสารนี้ถือกรรมสิทธิ์ ชาวบ้านอ้างว่าผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่คืนเหล่านี้ไม่มีความชอบธรรมที่จะครอบครองที่คืน เพราะพวกเขามาไม่ทำประโยชน์ในที่คืนแต่กลับปล่อยให้ที่คืนตกร้างว่างเปล่า นอกจากนั้นบางคนยังได้กรรมสิทธิ์มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย แต่สำหรับชาวไร่ชาวนา ถึงแม้ว่าจะไม่มีกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายแต่ก็มีความชอบธรรมที่จะเข้าครอบครองที่คืน เพราะพวกเขายกปลูกสร้างบ้านเรือน เศรษฐกิจหนื้นฟื้น นอกจากนี้ มีกรณีความขัดแย้งอีกมากมายในทั่วประเทศ ที่ชาวบ้านอ้างสิทธิตามเจตนาที่คืน ในทำนองเดียวกัน เห็นอีกที่คืนที่เป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐหรือเอกชน เช่น ที่คืนในเขตป่าของรัฐ ที่ราชพัสดุ ที่คืนเอกชน ฯลฯ

John Lock (1989; ณัชชาภัทร อุ่นตรัจิตร, 2549 : 75) เรื่องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่คืนซึ่งเรื่องว่าทุกคนมีสิทธิโดยชอบธรรม ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อความอยู่รอดของชีวิตและสรุป ซึ่งแสดงความคิดเห็นในเรื่องของสิทธิในลักษณะของการครอบครองโดยนิติบัญญัติ การทำความเข้าใจและการรับรู้ของคนในสังคม กับการครอบครองโดยประจักษ์จริงเป็นการแสดงความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน แต่ยังไม่มีการครอบครุ่นถึงกรรมสิทธิ์ ซึ่งข้อตกลงสังคมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการมีสิทธิโดยนิติบัญญัติที่สำคัญที่สุด คือ

(1) สิทธิ หรือ กรรมสิทธิ์ต้องมาจากกระบวนการกระทำการกระทำร่วมกันของสังคม

(2) สิทธิเป็นเรื่องของการยอมรับจากภายนอก หรือการยอมรับของสังคมในความชอบธรรมของการเป็นเจ้าของ ถ้าการอ้างสิทธิใดๆ ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมว่ามีการชอบธรรมสิทธินั้นก็ไร้ประโยชน์ มองระบบกรรมสิทธิ์เป็นเรื่องของความมีเหตุผล สิทธิจึงเป็นสภาพความเป็นจริงเชิงภาวะนิสัย ไม่ใช่ความจริงเชิงประจักษ์ ดังนั้นแนวคิดเรื่องสิทธิบนฐานของการครอบครองโดยความเข้าใจและรับรู้ จึงบอกนัยของความเป็นธรรมในความรู้สึกของคนในสังคม ระบบสิทธิตามแนวทางนี้จึงเป็นที่คาดหวังได้ว่าคนส่วนใหญ่จะยอมรับและปฏิบัติตาม เมื่อมีการนำมานับถือเป็นกฎหมายความหมายของ สิทธิ ตาม สามารถสรุปได้ว่า สิทธิคือ ชุดของการกระทำ หรือพฤติกรรมใดๆ คือที่ผู้ใดเป็นเจ้าของมีอำนาจถูกห้ามจากการกระทำการกระทำนั้นๆ ดังนั้น การมีสิทธิจึงนองนัยถึงการกำหนดหน้าที่ผู้อื่น มิให้ขัดขวางการกระทำการกระทำหรือพฤติกรรมนั้นๆ ส่วน สิทธิ ตามความหมายความสามารถที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่นเห็นด้วยกับการอ้างເเอกสารประโยชน์บางสิ่งบางอย่าง ดังนั้นการอ้างสิทธิจะมีผลต่อเมื่อมีระบบของอำนาจเข้ามาปกป้องผู้มีสิทธิในสิ่งต่างๆ เรื่องของสิทธิจึงมิใช่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับสิ่งของ แต่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับผู้อื่น ในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งของนั้นๆ สิทธิจะเกิดขึ้นได้ ต่อเมื่อมีกลไกของสังคม ที่กำหนดหน้าที่และผูกพันให้ผู้คนปฏิบัติตามหน้าที่นั้น John Lock (1989; ณัชชาภัทร อุ่นตรัจิตร, 2549 : 75)

2.1.2 แนวคิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movements)

น.ร.ว.พฤทธิสาร พุ่มพล กล่าวถึงขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมว่าเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการกระทำการหรือพฤติกรรมรวมหมู่ กล่าวคือเป็นการเรื่องโดยปัจเจกบุคคลจำนวนมากพอสมควรเข้าด้วยกันใน โดยปัจเจกบุคคลเหล่านี้เข้าใจว่าตนมีประโยชน์หรืออัตลักษณ์ของกลุ่มร่วมกัน รวมถึงการใช้หรือชี้ว่าจะใช้การระดมมวลชน (mass mobilization) เป็นเครื่องมือในการสร้างอำนาจกดดันสังคม เช่นเดียวกับกลุ่มผลักดัน แตกต่างกันที่โดยทั่วไป การอธิบายการเกิดขึ้นของกลุ่มผลักดันมองว่าเป็นธรรมชาติของปัจเจกชนที่จะรวมกลุ่มเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตน เท่านั้น จึงทำให้ทฤษฎีกลุ่มผลักดันมองการเมืองในลักษณะที่หยุดนิ่ง ต่างจากแนวคิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ที่จะให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในสังคม ซึ่งเป็นความขัดแย้งที่ไม่ได้เป็นปรากฏการณ์ของ การต่อสู้หรือต่อรองระหว่างกลุ่มต่างๆ แต่เป็นปรากฏการณ์ที่รู้สึกไม่ได้ทำหน้าที่เป็นกรรมการ หรือเป็นแค่กลไกของการตัดสินใจผ่านสถาบันทางการเมืองที่เป็นทางการต่างๆ ในทางตรงข้ามรูปลักษณ์ เป็นตัวแสดงที่สำคัญ(หรือร่วมมือกับบางกลุ่ม บางส่วนของสังคม) ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้น (พฤทธิสาร พุ่มพล, 2550 : 345-354)

ขณะที่ พาสุก พงษ์ไพจิตร ได้ให้คำจำกัดความของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movements) ว่าคือ การกระทำการรวมหมู่ที่มีจุดมุ่งหมาย หรือมีผลเปลี่ยนแปลงสังคมในทางสร้างสรรค์ ในระยะเริ่มแรกผู้ร่วมขบวนการอาจจะมีหรือไม่มีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมก็ได้ แต่เมื่อขบวนการมีความแข็งแกร่งมากขึ้น มีการขยายตัวออกไปหรือมีความยั่งยืน ซึ่งอาจจะนำพาสู่การเปลี่ยนระบบค่านิยม สถาบันและความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างกลุ่มสังคมต่างๆ หรือระหว่างรัฐกับประชาชนได้ โดยการเข้าร่วมขบวนการของประชาชน ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงตัวผู้เข้าร่วม ได้เป็นสำคัญ รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวและจิตสำนึกทางการเมือง พร้อมไปกับการปรับเปลี่ยนโลกทัศน์ มิติทางการเมือง บทบาทของตนเองในสังคม ผ่านกิจกรรมต่างๆ ในขบวนการทางสังคม เช่น การเดินขบวน การสร้างเครือข่ายระหว่างกัน เป็นต้น (พาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ, 2545 : 8)

ลักษณะสำคัญของการเมืองของขบวนการทางสังคม เช่นนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นการเมืองของการให้ข้อมูลนั้น ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มการเมืองของกระบวนการกระจายทรัพยากรหรือการเมืองแบบกลุ่มผลักดันที่เน้นการต่อสู้การเคลื่อนไหวการเมืองเพื่อเข้าถึงการป้องกันผลประโยชน์ หรือการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมของกลุ่ม แต่การเมืองของขบวนการทางสังคม เป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มุ่งให้รัฐและสังคมขอมรับรับรองสิทธิในสังคมไทยการเมืองของการขอมรับนั้นได้เกิดขึ้นท่านกลางระบบประชาริปไตยแบบตัวแทน ซึ่งปรากฏการณ์ความขัดแย้ง

ระหว่างรัฐกับประชาชนในระดับราษฎรที่เกิดขึ้นในปี 2530 เป็นต้นมาได้ทำการอธิบายการเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มองค์กร องค์กรประชาชนชาวนาชาวไร่ภายใต้การเมืองแบบเก่าหรือการเมืองที่เน้นการกระจายทรัพยากรของสังคมให้เกิดความเท่าเทียมและความยุติธรรมปัจจุบัน ไม่เพียงพอต่อการอธิบายอีกต่อไป เพราะเป้าหมายของกลุ่ม ตลอดจนรูปแบบการต่อสู้ทางการเมือง ไม่ได้มีเพียงในลักษณะของการต่อสู้เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ของกลุ่ม หากแต่เป็นการต่อสู้เพื่อตอบได้การรุกรานทั้งจากภาครัฐและภาคธุรกิจ โดยมุ่งให้รัฐรับรองสิทธิ์ของชุมชนในการจัดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรซึ่งเป็นฐานชีวิตของชุมชน ตลอดจนให้มีการยอมรับการดำเนินชีวิตในมิติต่างๆ ซึ่งเป็นการเมืองที่มุ่งปรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับประชาชน ผ่านกฎหมาย บทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญในมิติสิทธิชุมชน โดยการต่อสู้ผ่านการสร้างพื้นที่ทางสังคมการประชุม การคื้อเพ่ง ดังที่ปรากฏในขบวนการเคลื่อนไหวของชนคนด้อยอำนาจ ด้วยโอกาสที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในสังคมไทยในปี 2530 เป็นต้นมา (ประภัส พันตบแต่ง, 2541 : 142) มีความใกล้เคียงกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ (new social movement) ต่อสู้รวมกันในประเด็นปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม การพื้นฟู วัฒนธรรมชุมชน สิทธิของเด็ก ศตรี คนจนเมือง และคนในชนบท สิทธิผู้บุริโภคฯ ฯฯ โดยมีการประสานงานกันในรูปแบบเครือข่าย ล้วนแล้วแต่มีฐานอยู่ที่ชุมชน หรือเป็นขบวนการระดับชุมชน ในใช้ปัจเจกบุคคล (ประภัส พันตบแต่ง, 2540 : 150)

ทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ (New Social Movements)

นักทฤษฎีกลุ่มนาร์กชิสม์ หรือผู้ที่นิยมแนวคิดด้านเศรษฐศาสตร์การเมืองในยุโรป พากเขามองเห็นว่า คำอธิบายตามแนวทางของnar์กชิสม์ที่เน้นความสำคัญของจิตสำนึก อุดมการณ์ การต่อสู้ทางชนชั้นและการผนึกกำลังของชนชั้น ไม่เพียงพอที่จะอธิบายปรากฏการณ์ขบวนการทางสังคมที่เกิดตั้งแต่รัฐฯ ทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา พากเขาระบุว่าคำอธิบายตามแนวทางของnar์กชิสม์ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้อธิบายขบวนการทางสังคมซึ่งคุณเหมือนว่ามีได้มาจากชนชั้นไดชนชั้นหนึ่งเท่านั้น และขบวนการทางสังคมดังกล่าวยังมิได้โยงไก่กับวิกฤตการณ์หรือความไม่สงบ รอยกันด้านโครงสร้างแต่อย่างใด โดยเสนอว่า เนื้อหาความสำคัญของขบวนการทางสังคม อยู่ที่การตั้งประเด็นขัดแย้งกับแบบแผนของสังคมที่เคยถือปฏิบัติกันมา และการชูประเด็นเรื่องเอกลักษณ์ (identity) ของปัจเจกบุคคล เป็นการต่อสู้ในอาณาบริเวณของ “สังคมและวัฒนธรรม” มากกว่าเป็นการต่อสู้ในอาณาบริเวณของ “การเมือง”

การถูกเฉียงกันด้านทฤษฎีที่ยุโรปยังเกิดผลเป็นสิ่งที่ขณะนี้เรียกกันว่า ทฤษฎี ขบวนการทางสังคมแนวใหม่ (New Social Movements Theory หรือ NSMs) อธิบายขบวนการทางสังคมสมัยใหม่ว่า โยงกับความล้มเหลวของระบบประชาธิปไตยของสังคมหลังทุนนิยมที่จะประกันว่าปัจเจกบุคคลมีเสรีภาพและความเสมอภาคอย่างสมบูรณ์ สำนัก NSMs เห็นว่าระบบอน

ประชาธิปไตยของสังคมหลังทุนนิยมอยู่ในภาวะเสื่อมสภาพถาวรสู่อำนาจนิยมที่ปกครองด้วยเทคโนโลยีและโครงสร้างทางเศรษฐกิจตลาด ผู้คนถูกครอบงำโดยระบบเทคโนโลยีและโครงสร้างรัฐบาลและพลังของตลาด และสื่อมวลชน ซึ่งล้วนแล้วแต่มีบทบาทลดเสริภาพของปัจเจกบุคคล (Touraine, 1995; อ้างอิงจาก พาสุก พงษ์ไพบูลย์, 2545 : 11-13)

สำหรับชาเบอนมาส โครงสร้างของรัฐและเศรษฐกิจตลาดที่ขยายใหญ่ๆ ขึ้นและมีอำนาจเงินมหาศาลนี้มีบทบาทครอบงำชีวิตทั้งส่วนตัวและส่วนที่เป็นสาธารณะ (private and public life) ที่ชาเบอนมาสเรียก ว่า “lifeworld” ของบุคคลสมัยนี้ตกลงเป็นอาณานิคม ระบบรัฐและระบบตลาด จะมีบทบาทควบคุม life world มากขึ้น ๆ ภายใต้การกำหนดกฎเกณฑ์และ/หรือภายใต้ระบบกฎหมายที่รัฐและตลาดสร้างขึ้นมา (Layder, 1994: 191-194; อ้างอิงจาก พาสุก พงษ์ไพบูลย์, 2545 : 31)

ดังนั้นสำหรับชาเบอนมาส ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจึงเป็นปฏิกริยาต่อกลับเพื่อปกป้องชีวิตประจำวัน ปกป้อง Lifeworld ของบุคคลจากการถูกครอบครองโดยระบบรัฐและระบบตลาดคนของบุคคล ในทำนองเดียวกันที่เรนนองว่า การเข้าร่วมในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นวิถีทางเดียวที่ปัจเจกบุคคลจะพ้นฟุ่มเฟือกของพวกเข้าขึ้นมาได้ ทั้งชาเบอนมาสและทูเรนเชื่อว่าบทบาทหลักของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมคือการนำให้ผู้คนที่มีความตื่นตัวเรื่องเสริภาพของพวกเข้าร่วมขบวนการ เพื่อค่อต้านการตกลงเหี้ยม หรือการถูกครอบครองโดยอำนาจรัฐและอำนาจของตลาด

ดังนั้น ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่จึงเป็นขบวนการปลูกให้มีความตื่นตัว เพื่อสร้างเอกลักษณ์ความเป็นมนุษย์และสังคม ซึ่งปลดปล่อยจากการครอบครองของรัฐที่ปกครองโดยเทคโนโลยีและโครงสร้างจำacho โดยระบบตลาด การสร้างเอกลักษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของขบวนการทางสังคม มิใช่จุดมุ่งหมายท้ายสุด ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นการรวมกลุ่มรูปแบบหนึ่ง เพื่อท้าทายการใช้อำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจแบบผิด ๆ และเพื่อเปลี่ยนสถาบันทางการเมือง และสถาบันเศรษฐกิจ ด้วยจุดประสงค์ของการสร้างสังคมใหม่ที่ศึกว่า ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนี้จะขัดแย้งกับกรอบประเพณีธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติกันอยู่เดิม ๆ และขัดแย้งกับระบบคุณค่าเดิมคือ มนุษย์เป็นการต่อสู้เพื่อความเป็นไทยของบุคคลภายในสังคมประชาชาติ ซึ่งถูกครอบครองและครอบงำโดยรัฐและตลาดนั้นเอง (Cohen and Orato, 1997: 511; อ้างอิงจาก พาสุก พงษ์ไพบูลย์, 2545 : 11) ขบวนการทางสังคมตั้งกล่าวมุ่งไปที่ปัญหาของ คุณภาพชีวิต สิทธิที่เท่าเทียมกัน ศักยภาพของบุคคล การมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าปัญหาระดับรายได้ หรือความขัดแย้งด้านชนชั้น (Brand, 1990: 15; อ้างอิงจาก พาสุก พงษ์ไพบูลย์, 2545 : 12)

2.1.3 ทฤษฎีการระดมทรัพยากร (Resource Mobilization: RM)

ว่าด้วยความเข้มแข็ง (level of organizational strength) องค์กรการเคลื่อนไหวทางสังคม (social movement organization) ที่เน้นปัจจัยภายในด้านองค์กร การเคลื่อนไหว ทฤษฎีการระดมทรัพยากร (Resource Mobilization: RM) เป็นทฤษฎีหนึ่งที่นักสังคมศาสตร์ในสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 1970s เพื่อสร้างเป็นทฤษฎีใช้ในการอธิบายวิเคราะห์ การเมืองของขบวนการทางสังคม ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น โดยเริ่มจากการให้ความสำคัญต่อ ประเด็นในเรื่ององค์กรการเคลื่อนไหว มิติด้านทรัพยากร ผู้นำและการระดมมวลชน ตลอดจนการ เลือกใช้ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวที่มีประสิทธิภาพ และต่อมาได้ขยายมิติในการวิเคราะห์ไปใน ระดับบริบทปัจจัยขององค์กรที่เกี่ยวกับโครงสร้างโอกาสที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อบวนการที่ มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของขบวนการเคลื่อนไหว เรียกว่าทฤษฎีกระบวนการทาง การเมือง (Political Process Theory) ดังจะเห็นได้ว่ากรอบการวิเคราะห์การระดมทรัพยากร ที่นัก สังคมศาสตร์ในสหรัฐอเมริกาพัฒนาขึ้นมา ได้มีส่วนในการพัฒนาการวิเคราะห์ของทฤษฎี พฤติกรรมรวมหมู่ (Collective Behavior Theory) และเติมเต็มเพื่ออุดช่องโหว่ของแนวการ วิเคราะห์การเมืองแบบกลุ่มพลักดัน (the politics of pressure groups)) (ประภาส ปั่นตนแต่ง, 2552 : 68)

ฐานคติของการวิเคราะห์พื้นฐานทางทฤษฎี RM มีแกนหลักของทฤษฎีอยู่ที่งาน ชื่อ “Theory of Collective Action” 1965 ของ Olson ระบุฐานการอธิบายจึงอยู่ที่การคิดคำนวณผลได้ ผลเสียของการเข้ามิส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล ปัจเจกเข้าร่วมกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่ง “ผลประโยชน์ร่วมของกลุ่ม” (collective goods) ถ้าต้นทุนของการเข้าไปมีส่วนร่วมของปัจเจกไม่ มากไปกว่าผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคล Olson (1965; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตนแต่ง, 2552 : 73)

งานของ Olson (1965; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตนแต่ง, 2552 : 74) เพื่อเงื่อนไข เรื่องเหตุการณ์ตุนส่วนบุคคลและเพิ่มนิคิของเหตุการณ์ตุนที่ไม่ใช้วัตถุ เช่น ความพึงพอใจด้าน อุดมการณ์ สถานภาพทางสังคม เป็นต้น เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งสำหรับการอธิบายการรวมกลุ่มของ ปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของสำนักทฤษฎีการระดมทรัพยากร (RM) ที่พัฒนาไปสู่เรื่อง ของทรัพยากรขององค์กร บทบาทของผู้ประกอบการทางการเมือง (political entrepreneur) และ องค์กรการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม (social movement organization) ทฤษฎีดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า องค์กรมีความสำคัญต่อบวนการทางสังคม เพราะองค์กรทำให้เกิดการลดต้นทุนการ มีส่วนร่วม องค์กรสามารถระดมทรัพยากรที่หลากหลายได้และมีทักษะช่วยเพิ่มโอกาสของ ความสำเร็จมากกว่าที่ปัจเจกบุคคลจะสามารถทำได้

McCarthy ได้พัฒนา RM จากฐานคิดของ Olson ที่ว่าการกระทำการร่วมต้องการแรงกระตุนส่วนบุคคลและโครงสร้างหรือกลไกที่จะทำให้เกิดการลดต้นทุน การวิเคราะห์ขบวนการทางสังคมจึงเกี่ยวข้องกับองค์กรการเคลื่อนไหว (Social Movement Organization: SMO) เพราะองค์กรการเคลื่อนไหวจะเข้ามาทำหน้าที่ในการสร้างกิจกรรมในการระดมทรัพยากรชั่งถือเป็นสิ่งสำคัญของขบวนการทางสังคม ดังนั้น ความสำเร็จ ล้มเหลว หรือการสร้างผลสะเทือนโดยการเคลื่อนไหวต่อสู้ของขบวนการทางสังคมจึงขึ้นอยู่กับผู้คนและองค์กรที่อยู่ภายนอก นอกจากนี้ องค์กรการเคลื่อนไหวยังมีภารกิจสำคัญในการคิดค้นวัตกรรมด้านวิธีการต่อสู้ ได้แก่ ยุทธวิธี การระดมสาธารณชน เพื่อให้เปลี่ยนมาเป็นผู้เห็นอกเห็นใจ หรือทำให้ผู้ที่ขัดขวางต่อต้านกลายเป็นผู้ที่เป็นกลาง ยุทธวิธีการต่อสู้คัดคัน ต่อรอง กับภาครัฐ การใช้พื้นที่สื่อ หรือเครือข่ายทางสังคมที่คำรงอยู่เป็นต้น (McCarthy, 1977: 1216; อ้างอิงจาก ประภาส ปีน陀บแต่ง, 2552 : 67)

ในทัศนะของ RM ความหมายของขบวนการทางสังคมคือ ความเชื่อของกลุ่มที่นำเสนอเพื่อเป็นทางเลือกสำหรับการเปลี่ยนแปลงมิติบางอย่างของโครงสร้างสังคม และ/หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งการกระจายผลประโยชน์ของสังคม ส่วนฝ่ายต่อต้านขบวนการทางสังคม (countermovement) คือ ชุดของความเห็นหรือความเชื่อของกลุ่มที่คัดค้าน หรือขัดขวางขบวนการทางสังคม จากนิยามดังกล่าว แม้ว่าขบวนการทางสังคมจะมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มกลุ่มผลักดัน ตรงที่พิจารณาว่าหน้าที่สำคัญของกลุ่มคือ การรวบรวมผลประโยชน์ แต่สำหรับ RM มีความแตกต่างที่สำคัญ คือ ขบวนการทางสังคมมีพื้นที่อยู่ตรงชายขอบหรือนอกระบบการเมืองปกติ ในขณะที่กลุ่มผลักดันมักจะกระทำการอยู่ภายในโครงสร้างการเมืองปกติ

ดังนั้น ตามแนวคิดของ RM องค์กรของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจึงมีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการระดมคนและทรัพยากร ทำหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรให้กับกิจกรรมการเคลื่อนไหวของขบวนการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในการปรับเปลี่ยนหมายและยุทธวิธีให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อการบรรลุเป้าหมายและการดำเนินอยู่ต่อไปของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (Paul Byrne, 1996: 35; อ้างอิงจาก ประภาส ปีน陀บแต่ง, 2552 : 78)

Mc Adam (1982: 44-46; อ้างอิงจาก ประภาส ปีน陀บแต่ง, 2552 : 96) เสนอว่า ระดับความเข้มแข็ง (level of organizational strength) ปัจจัยภายในองค์กรการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม (social movement organization) ปัจจัยด้านองค์กรการเคลื่อนไหว มีองค์ประกอบดังนี้

(1) ด้านผู้นำ/แกนนำในองค์กรเคลื่อนไหว

ผู้นำ/แกนนำในองค์กรเคลื่อนไหว ในฐานะของการเป็นผู้จัดตั้งการเคลื่อนไหวหรือเป็นผู้ประกอบการทางการเมือง (political entrepreneurs) มีบทบาทสำคัญในการ

จัดตั้งองค์การเคลื่อนไหว (organizer) ซึ่งจะทำหน้าที่ในการระดมทรัพยากรักษาผู้คนประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน เข้ามาร่วมเคลื่อนไหว และเป็นผู้ตัดสินใจเพื่อดำเนินการและใช้ยุทธวิธีบทบาทในการสร้างความเห็นพ้องร่วมกันในหมู่สมาชิก สร้างความยึดมั่นผูกพัน (commitment) ในค่านิยม เป้าหมาย ยุทธวิธีและแนวทางการเคลื่อนไหวให้กับสมาชิกและแก่นนำด้วยกันเอง เพื่อก้าวไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Zald and Ash, 1973: 95-97; อ้างอิงจาก วรรษี พฤติภาวร, 2530 : 19)

Jenkins (1983: 539-542; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตอนแต่ง, 2552 : 100-101) เสนอว่า การทำหน้าที่ในการตัดสินใจของผู้นำ/แกนนำ องค์กรเคลื่อนไหวที่มีแนวโน้มไม่เป็นประชาธิปไตย มีผู้นำแบบรวมอำนาจ สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจข้อสั่งผลให้สมาชิกมีอิทธิพลต่อผู้นำอย่างจำกัด ทำให้การเปลี่ยนแปลงภายในบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเปลี่ยนแปลงได้ยาก เมื่อมีผู้นำและโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจน บวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจึงถูกปราบปราม ควบคุมและถูกตอบโต้กลับจากกลุ่มผู้มีอำนาจ ได้ง่ายกว่า องค์กรที่มีโครงสร้างแบบกระจายอำนาจ ที่ไม่มีการแบ่งงานที่ชัดเจน และรวมตัวกันโดยผ่านเครือข่ายแบบไม่เป็นทางการ โครงสร้างการตัดสินใจกระจายตัวและซับซ้อน ซึ่งถึงแม้ว่าจะทำให้การตัดสินใจเพื่อการเคลื่อนไหวต้องใช้ระยะเวลานาน บวนการเคลื่อนไหวทางสังคมไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่สมาชิกเผชิญหน้าได้อย่างรวดเร็ว แต่เป็นโครงสร้างการดำเนินงานและการตัดสินใจที่มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปได้ตามสถานการณ์ ที่สำคัญ การเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มต่างๆ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้นำและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สั่งผลให้เกิดความกลมเกลียวเป็นหนึ่งเดียวกันมากยิ่งขึ้น รวมทั้งทำให้ฝ่ายตรงกันข้ามควบคุมหรือปราบปรามได้ยาก

Ganz (2003: 285) เสนอว่า ภาวะผู้นำและประสบการณ์การเคลื่อนไหว ยังนับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวทางสังคม เพราะผู้นำที่มีภาวะความเป็นผู้นำสูง สมาชิกให้การยอมรับ มีความสามารถและทักษะในการจัดตั้ง กรรมการ รวมทั้งผู้นำ/แกนนำที่มีประวัติหรือประสบการณ์ในการเคลื่อนไหวมาก่อน ย้อมสั่งผลต่อการวางแผนการเคลื่อนไหวรวมทั้งการเลือกใช้ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อให้ยุทธวิธีเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะจากประสบการณ์ของผู้นำที่ได้จากการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวกับเครือข่าย Ganz (2003: 285; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552 : 41)

Wilson แบ่งประเภทและลักษณะที่สำคัญของผู้นำ/แกนนำของบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมออกเป็น 3 ประเภท (Wilson, 1973: 194; อ้างอิงจาก วรรษี พฤติภาวร, 2530 : 19) ประกอบด้วย

- (1) ผู้นำแบบบุญบารมี (charismatic) คือ ผู้นำที่คนบูชายกย่อง
 (2) ผู้นำแบบอุดมการณ์ (ideological) คือ ผู้นำที่คนบูชาและได้อำนาจมา
 อ้างชอบธรรม

(3) ผู้นำแบบนักปฏิบัตินิยม (pragmatic) คือ ผู้นำที่ได้รับการพิจารณาว่าเป็น
 ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในองค์กรและเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

ประกาศ ปี๑๗๘๖๔ (๒๕๔๐ : ๑๔๑-๑๔๔) แบ่งประเภทแก่น้ำในขบวนการ
 เคลื่อนไหวทางสังคมของไทย โดยสามารถแบ่งได้เป็น ๔ ประเภท คือ

(1) ผู้นำตามธรรมชาติ คือ ผู้ที่ผ่านการบวชเรียน มีคุณธรรม มีความรู้
 ความสามารถ อ่านออกเขียนได้และเป็นคนที่ชาวบ้านให้ความเคารพ ซึ่งอาจเป็นผู้นำที่ส่วนทับกัน
 การเป็นผู้นำแบบทางการ

(2) ผู้นำรุ่นหนุ่มสาว คือ กลุ่มผู้นำที่เคยผ่านการต่อสู้ชีวิตภัยนอกรุ่น
 ได้รับการศึกษา มีความกล้าหาญในการตัดสินใจ เพื่อต่อสู้กับความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ จากภัยนอกรุ่น
 ที่เข้ามายึดครอง

(3) ผู้นำชาวบ้านที่เดินโตามากับการทำงานร่วมกับนักพัฒนาเอกชน (เอ็นจีโอ)
 คือ ผู้นำที่เคยผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับเอ็นจีโอ มีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ สามารถเป็น
 วิทยากรและจับประเด็นในเวทีการแลกเปลี่ยนทางความคิด ได้เป็นอย่างดี

(4) ผู้นำที่ผ่านการต่อสู้ร่วมกับขบวนการต่อสู้ของสหพันธ์ชาวไร่ชาวนาแห่ง
 ประเทศไทยและการเคลื่อนไหวมวลชนในขุกความขัดแย้งทางอุดมการณ์ คือ มีความตระหนักว่า
 เมื่ออำนาจรัฐบังคับเข้ามารุกรานชีวิต พวกเขาจำเป็นต้องต่อสู้โดยเปลี่ยนจากการจับอาวุธมาเป็นการ
 ใช้การชุมนุมและกดดันให้รัฐแก้ไขปัญหา

(2) ด้านสมาชิก

McAdam ได้ชี้ให้เห็นว่า การให้ความสำคัญกับการคัดสรรสมาชิกของ
 องค์กร หรือขบวนการทางสังคมที่ผ่านการჯัดตัวเองและการเคลื่อนไหวมาก่อนที่จะเข้ามาร่วมกับ
 องค์กรและการเคลื่อนไหวใหม่สมานชาติจะมีความพร้อม ความยึดมั่นผูกพัน (commitment) มี
 แรงจูงใจในการเข้าร่วม (incentive) และมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและความเป็นเอกภาพร่วมกัน
 อันเป็นมงคลที่สืบทอดจากองค์กร และขบวนการทางสังคมเดิม McAdam, (1982: 44-45; อ้างอิง
 จาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, ๒๕๕๐ : ๒๓-๓๑)

Oberschall (1973: 135) ได้ให้ความสำคัญต่อการคัดสรรสมาชิกเข้าร่วม
 ภายในกลุ่ม กล่าวคือ การคัดสรรสมาชิกให้เข้าร่วมจะเป็นการคัดสรรจากเส้นสายปฏิสัมพันธ์ที่มีอยู่
 จากเครือข่ายสมาคมที่องค์กรมีความสัมพันธ์หรือมีความเกี่ยวข้องกัน เป็นการคัดสรรจากกลุ่ม

องค์กร หรือขบวนการ ที่ผ่านการจัดตั้งและเคลื่อนไหวมาก่อน โดยเป็นการคัดสรรแบบผสาน (merge) หรือ ผนึกกำลัง (coalition) ให้เข้าร่วมกับองค์กรหรือการเคลื่อนไหวใหม่ที่เกิดขึ้น Oberschall (1973: 135; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2550 : 27)

สมาชิกจะมีความพร้อมสำหรับการเคลื่อนไหวด้วยการปรับใช้บุทธวิธิต่างๆ โดยเฉพาะบุทธวิธิที่มีความเสี่ยงต้องใช้ศัพท์ในการเข้าร่วมสูงและใช้เวลานานในการบรรลุ เป้าหมาย มากกว่าสมาชิกที่ได้จากการคัดสรรตามสายเครือข่ายสังคม เช่น เครือญาติ Oberschall (1973: 135; อ้างจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552 : 23-31)

(3) ด้านโครงสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกมีความเป็นเอกภาพร่วมกัน (Structure of Solidarity Incentive)

ความสำคัญของความเป็นเอกภาพของสมาชิก สามารถช่วยรักษาความเป็น ขบวนการทางสังคมไว้ได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพราะความเป็นเอกภาพของสมาชิก เกิดจากการสร้าง แรงจูงใจให้สมาชิกอยากรเข้ามามีส่วนร่วมเคลื่อนไหวกับองค์กร ซึ่งเป็นการให้แรงจูงใจที่อยู่ภายใต้ ระบบความสัมพันธ์ต่างตอบแทน (interchange reward) ระหว่างสมาชิกกับองค์กร ดังนั้น ขบวนการทางสังคมที่สามารถสร้างสิ่งต่างๆ ที่เป็นแรงจูงใจให้สามารถซักนำไปสู่ความเป็นเอกภาพ ในหมู่สมาชิกได้ ย่อมมีประสิทธิภาพในการเคลื่อนไหวและการระดมสมาชิกใหม่ McAdam (1982: 45 – 46; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2550 : 23-31)

Turner and Killian เห็นว่า ปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลให้กลุ่มหรือองค์กร เคลื่อนไหวสามารถดำเนินการเคลื่อนไหวให้มีประสิทธิภาพ มีความต่อเนื่องและสามารถบรรลุ เป้าหมายได้ คือ กลุ่มจะต้องสร้างความมั่นคง (commitment) ของหมู่สมาชิกให้มีต่อเป้าหมาย ของขบวนการ Turner และ Killian (1972: 335; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552 : 4-5)

ปัจจัยหรือตัวแปรด้านองค์กรการเคลื่อนไหวในด้าน โครงสร้างแรงจูงใจให้ สมาชิกมีความเป็นเอกภาพร่วมกัน นี้ สำนักทฤษฎีการระดมทรัพยากร ได้รับอิทธิพลมาจากฐานคิด เรื่องพฤติกรรมรวมหมู่หรือพฤติกรรมกลุ่มของ Olson (1968: 186; อ้างอิงจาก ประภาส ปีนตอนเด็ง, 2540 : 76) ที่อธิบายว่าการตัดสินใจของแต่ละปัจเจกบุคคลที่จะเข้าร่วมการกระทำการร่วมหมู่ในบาง สถานการณ์นั้น มีสาเหตุปัจจัยทั้งที่เนื่องจาก ผลประโยชน์ร่วมของกลุ่ม” หรือ “ผลประโยชน์สาธารณะ” (common or public goods) และเหตุกระดุนหรือแรงจูงใจเฉพาะปัจเจก(ผลประโยชน์ ส่วนตัว) โดยขึ้นอยู่กับการคำนวณผลได้ผลเสียของการเข้ามีส่วนร่วมของแต่ละปัจเจกบุคคล ปัจเจกจะเข้าร่วมกลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่ง “ผลประโยชน์ร่วมของกลุ่ม” (common or collective goods) ถ้าศัพท์นุนของการเข้าไปมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลต่ำกว่าผลประโยชน์เฉพาะที่ตัวเขาร้องการ จากกลุ่ม Olson เชื่อว่า ปัจจัย “ผลประโยชน์ร่วม” ที่เป็นเหตุกระดุนร่วม (collective incentives) จึง

ไม่ใช้ปัจจัยที่เพียงพอในการนำไปอธิบายการเกิดกลุ่มได้อย่างครอบคลุม แต่ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้กลุ่มเติบโต หรือล้มเหลวก็คือ เหตุกระดับนี้หรือแรงจูงใจ สำหรับปัจจัย (selective incentive) เนื่องจากปัจจัยบุคคลจะตัดสินใจเข้าร่วมกระบวนการรวมหมู่หรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับแรงจูงใจเป็นสำคัญ โดยปัจจัยบุคคลมีเหตุนิพัต (rational) ในการจะคำนวณผลได้และผลเสียของการเข้าร่วม หากผลประโยชน์ที่ได้รับมีมูลค่ามากกว่าหรือเท่ากับต้นทุนที่เสียไป ปัจจัยบุคคลก็จะตัดสินใจเข้าร่วม (Olson, 1968: 186; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตอนเดต, 2540 : 19) โดยได้แบ่ง“เหตุกระดับนี้หรือแรงจูงใจสำหรับปัจจัย” (selective incentive) ออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย

(1) ผลประโยชน์ทางวัตถุ (material benefits) คือ รางวัลตอบแทนที่ได้จากการเข้าร่วมในรูปของรายได้หรือบริการที่ประเมินค่าเป็นตัวเงินได้

(2) ผลประโยชน์ด้านสถานะทางสังคม (status incentives) คือ สิ่งที่ได้รับในมิติทางสังคม ซึ่งเป็นผลตอบแทนที่ได้จากการเข้าร่วมในบทบาทของการรวมกลุ่ม เช่น ความสนุกสนาน ความเป็นมิตร สถานภาพทางสังคม หรือความเคารพนับถือ เป็นต้น

(3) ผลประโยชน์ด้านการบรรลุในอุดมการณ์ ความเชื่อ (purposive/expressive rewards)

ดังนี้เหตุกระดับนี้หรือแรงจูงใจสำหรับปัจจัย จึงเป็นปัจจัยหรือตัวแปรสำคัญที่กลุ่ม/บวนการทางสังคมในการใช้เพื่อรักษาบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม รวมทั้งชักนำให้สมาชิกที่มีอยู่เดิมยึดมั่นผูกพันอยู่ร่วมกับบวนการและการเคลื่อนไหวของบวนการ

ในรายละเอียดนี้ Mundo เสนอว่า องค์กรการเคลื่อนไหวที่เลือกใช้แรงจูงใจเชิงวัตถุ (material benefits) เป็นส่วนใหญ่ และให้แรงจูงใจเชิงอุดมการณ์ความเชื่อ (purposive/expressive rewards) เป็นส่วนน้อย จะทำให้มีสมาชิกเพิ่มจำนวนมากขึ้นและขยายเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ขึ้นอย่างรวดเร็ว ในทางตรงข้ามบวนการที่เลือกเสนอแรงจูงใจทั้งในเชิงวัตถุ และมีกระบวนการเสนอแรงจูงใจเชิงอุดมการณ์และความเชื่อผ่านการกล่อมเกลาเรียนรู้ทางการเมือง ความคูกไปด้วย สมาชิกที่เข้าร่วมและคงอยู่ภายในกลุ่มอาจจะอยู่ด้วยแรงจูงใจเชิงอุดมการณ์และความเชื่อเพียงอย่างเดียวหรืออาจคำรงอยู่เพราแรงจูงใจทั้งสองประการ เพราะฉะนั้น ผู้นำต้องพิจารณาและเสนอแรงจูงใจเชิงผลประโยชน์ให้สอดคล้องกับประเภทของสมาชิกที่เข้าร่วมการกระทำรวมกลุ่มด้วย Mundo (1992: 18-36; อ้างอิงจาก พฤทธิสาร ชุมพล, 2550 : 6)

ขณะที่ Knoke (1981: 158; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2550 : 5-7) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงปัจจัยอีก 3 ประการที่เป็นตัวกำหนดความยึดมั่นผูกพัน (commitment) ของสมาชิกในการเคลื่อนไหวทางสังคม ได้แก่

(1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจในกิจกรรมที่สำคัญขององค์กร

(2) ประสิทธิภาพของการสื่อสารภายในองค์กร ซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างสมาชิกด้วยกันเองและการสื่อสารระหว่างผู้นำกับสมาชิก

(3) การได้ใช้อำนาจมีส่วนร่วมและใช้อิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจ ส่วน Turner และ Killian (1973: 253; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2554 : 5-7) ให้ความสำคัญกับภูระเบียบขององค์กรว่ามีความสำคัญต่อการสร้างความยืดหยุ่นผูกพันของสมาชิก เพราะองค์กรจะใช้ภูระเบียบขององค์กรเป็นเครื่องมือควบคุมสมาชิกให้อยู่ในภูระเบียบขององค์กรและในภูระเบียบของการเคลื่อนไหว หากไร้ช่องระเบียบวินัยของสมาชิกแล้ว ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมย่อมจะขาดเสถียรภาพและขาดประสิทธิภาพในการดำเนินการเคลื่อนไหว โดยจะนำไปสู่การแตกสลายหรือการหยุดชะงักของการเคลื่อนไหวตามไปด้วย

4) ต้านเครือข่ายการสื่อสาร (communication network)

เครือข่ายการสื่อสารวิ่งจากประสิทธิภาพในกระจายข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหว

Mario และ McAdam (2003: 7-12; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2554 : 5-7) ได้แบ่งเครือข่ายการสื่อสารของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ออกเป็น 3 ประเภท คือ

(1) เครือข่ายปัจเจกบุคคล (individual network) คือ เครือข่ายที่เชื่อมโยงเอาปัจเจกบุคคลเข้ากับขบวนการ ซึ่งอาจเป็นการเชื่อมโยงโดยสายสัมพันธ์ส่วนตัว อาทิเช่น ความเป็นเพื่อน ญาติ หรือการเชื่อมโยงโดยผ่านสายสัมพันธ์ที่มีกับสาธารณะ อาทิเช่น สายสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมคณะ ซึ่งสายสัมพันธ์นี้จะส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมในขบวนการของปัจเจกบุคคล

(2) เครือข่ายองค์กร (organization network) คือ การเชื่อมโยงระหว่างองค์กร หรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมอื่นๆ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การเชื่อมโยงข้ามองค์กร ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการระดมและการจัดสรรทรัพยากรระหว่างกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนและช่วยเหลือข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เกิดเป็นความร่วมมือในกิจกรรมของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรวมทั้งยังช่วยเหลือร่วมกันในเรื่องความหมายและอัตลักษณ์ของขบวนการด้วย

(3) เครือข่ายอัตลักษณ์และเครือข่ายที่เชื่อมโยงผ่านเหตุการณ์ (identity network) คือ เครือข่ายที่เชื่อมโยงผ่านการสร้าง การให้НИยามต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มและต่อเหตุการณ์ การเคลื่อนไหว สภาพปัจจุบันหรือข้อเรียกร้องที่เกิดขึ้น ซึ่งความหมายรวมถึงการเชื่อมโยงผ่านเครื่องมือและบุทธิวิธีเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์ต่างๆ

ความสำคัญของเครือข่ายการสื่อสารทำให้เกิดปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญ 3 ประการ Oliver และ Myer (2003: 195; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2554 : 7-8) คือ

(1) เกิดการไหลเวียนของข้อมูล (The flow of information) คือ การเผยแพร่ ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์และการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้น รวมทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และ การถ่ายทอดยุทธวิธีของบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

(2) เกิดการไหลเวียนของอิทธิพล (The flow of influence) คือ อิทธิพลทางด้านความคิดที่อาจเกิดจากการกระทำของศูนย์รวมความเชื่อนโยงอันหนึ่ง (node) ที่ได้ส่งต่อความคิดเห็นหรือการกระทำการของศูนย์รวมความเชื่อนโยงอีกอันหนึ่ง (node) ดังนั้น การไหลเวียนของอิทธิพลจึงมีผลต่อทัศนคติของประชาชนหรือขบวนการอื่นๆ ที่ได้มีเครือข่ายการเชื่อมโยงกันอยู่ด้วยในขณะที่ระดับของอิทธิพลขึ้นอยู่กับความคล้ายคลึงหรือความแตกต่างของความคิดภายในเครือข่ายที่พวกรเข้าเชื่อมโยงอยู่ด้วย

(3) เกิดการเคลื่อนไหวร่วมกัน (Joint Action) คือ การระดมปัจเจกชนและองค์กรให้เข้ามาร่วมตัวเป็นกลุ่มต่างๆ และเพื่อจัดตั้งการเคลื่อนไหว โดยมีรูปแบบการเคลื่อนไหว เป็นการรวมหมู่ที่อาศัยความร่วมมือของกลุ่มต่างๆ ในเครือข่ายร่วมด้วย

เครื่อข่ายการสื่อสารของบุนการเคลื่อนไหวทางสังคมจะทำให้การเคลื่อนไหวของบุนการประสบความสำเร็จได้ ควรเป็นเครื่อข่ายที่มีความเข้มแข็งและเป็นเครื่อข่ายที่กว้างขวาง มีรูปแบบในการสื่อสารที่ชัดเจนและมีความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร (McAdam, 1982: 46-47; อ้างจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552 : 23-31)

(5) គោលយុទ្ធវិនិការគេតូនីងឈរពេញ

บุทธวิธีการเคลื่อนไหวต่อสู้เป็นหัวใจสำคัญของการเคลื่อนไหวสำหรับทฤษฎีการระดมทรัพยากร McAdam เสนอว่า ผลสะเทือนของบุทธวิธีการขัดขวาง ท้าทายระบบการเมือง จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสมรรถนะ ประสิทธิภาพของกลุ่มที่จะสร้างสรรค์ กิจคืนบุทธวิธี การขัดขวางท้าทายใหม่ ๆ ขึ้นมา เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ได้อย่างหลากหลายในวงจรการเคลื่อนไหวต่อสู้ (cycle of protest) McAdam (1983; อ้างอิงจาก ประภาส ปีน陀แต่ง, 2552 : 96-97)

บุทช์วิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม จำแนกออกเป็น 3 รูปแบบ

(1) ยุทธวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปกติ (conventional) เป็นยุทธวิธีที่ได้รับการยอมรับ เนื่องจากเป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติและเป็นยุทธวิธีที่ถูกต้องตามหลักของกฎหมายที่มีอยู่ โดยไม่เหนือความคาดหวังของสาธารณชนและรัฐ ถือเป็นวิธีการเคลื่อนไหวที่ยังอยู่ในบรรทัดฐานของสังคมประชาธิปไตยที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับได้ อาทิ เช่น การยื่นหนังสือ การลงชื่อประท้วง การวิ่งเต้น (lobby) เป็นต้น (Tilly, 1995; Tarrow, 1999: 93-99; อ้างอิงจาก วิเชียร

บุราพรักษ์, 2548 : 26-27) โดยลักษณะและหลักการที่สำคัญของบุทธวิธิตามช่องทางระบบการเมือง ปกติมี 5 ประการ ดังต่อไปนี้

- (1.1) เป็นวิธีการที่สังคมสาธารณะทั่วไปเข้าใจและมีความคุ้นเคย
- (1.2) เป็นวิธีการเคลื่อนไหวที่มีความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้กระทำการและคนทั่วไปในสังคมถึงผลลัพธ์ที่จะตามมาจากการเคลื่อนไหว
- (1.3) เป็นการเคลื่อนไหวที่ใช้ความยืดหยุ่นผูกพันของผู้กระทำการเพียงเล็กน้อย
- (1.4) มีความเป็นสถาบันสูง และเป็นวิธีเคลื่อนไหวที่ไม่มีพลังอำนาจในการท้าทายมากนัก

(1.5) เป็นวิธีการที่ไม่ละเมิดกฎหมาย
 (2) บุทธวิธีที่อยู่นอกช่องทางการเมืองปกติ (less conventional) Tilly (1995; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเขียน, 2552 : 21) กล่าวว่าเป็นบุทธวิธีที่สาธารณะและชนชั้นนำ (รัฐ) ไม่คุ้นเคยหรือไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น โดยอาจละเมิดต่อภาระเบี้ยนและกฎหมายจึงมักถูกปฏิเสธและต่อต้านโดยรัฐกับประชาชนทั่วไป หรือเป็นบุทธวิธีที่ Tarrow (1999; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเขียน, 2552 : 32) เรียกว่า บุทธวิธีขัดขวาง ท้าทายระบบการเมืองปกติ (disruption) โดยอธิบายว่า เป็นบุทธวิธีการเคลื่อนไหวเพื่อเข้าไปกดดันกระบวนการตัดสินใจของรัฐหรือฝ่ายตรงข้ามที่ไม่ใช่ช่องทางของระบบการเมืองและระบบราชการปกติ กล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่เข้าไปขัดขวาง ระบบ หรือสร้างความไม่สงบให้กับการดำเนินกิจกรรมปกติของฝ่ายตรงข้าม รัฐและสาธารณะที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการขับขี่/กดดันให้ผู้มีอำนาจและคนที่เกี่ยวข้องได้ใจต่อข้อเรียกร้องและความต้องการของขบวนการ รวมทั้งเข้าสู่เวทีความขัดแย้งเพื่อแสดงออกโดยตรงในพื้นที่และสถานที่สาธารณะเพื่อขัดขวางกิจกรรมสาธารณะ อาทิเช่น การนั่ง การยืนปิดถนน การนัดหยุดงาน หรือการเข้าไปชุมนุมประท้วงในสถานที่ราชการ ซึ่ง Tarrow มีทัศนะต่อมิติบุทธวิธี “disruption” เป็นการเคลื่อนไหวที่ขบวนการหรือกลุ่มต้องการแสดงออกให้เห็นถึงอัตลักษณ์และความเป็นหนึ่งเดียวของขบวนการ รวมทั้งเป็นบุทธวิธีที่แสดงให้เห็นถึงการไม่ยอมประนีประนอม หรือยอมประسانประโภชน์กับฝ่ายตรงข้าม แต่เป็นบุทธวิธีที่ไม่ถึงกับใช้ความรุนแรงให้เกิดผลกระทบในชีวิตต่อคู่กรณี นอกเหนือจากนี้ Tarrow ยังกล่าวถึงลักษณะและหลักการที่สำคัญของบุทธวิธี ขัดขวาง ท้าทายระบบปกติ (disruption) ไว้ดังนี้

- (2.1) เป็นการแสดงออกโดยตรงในพื้นที่สาธารณะ ผ่านการนั่งหรือยืนของผู้กระทำการ เพื่อแสดงออกถึงอัตลักษณ์และความเป็นหนึ่งเดียวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

(2.2) เป็นการเคลื่อนไหวที่ขัดขวางกิจกรรมปกติของฝ่ายตรงข้าม ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีอำนาจ ซึ่งเป็นการบังคับให้ผู้คนเหล่านี้ใส่ใจต่อข้อเรียกร้องและความต้องการของผู้กระทำการ

(2.3) เป็นการขยายระยะลอกคลื่นของการประท้วง (cycle of protest) โดยการปิดถนนหรือการเข้าแทรกแซงกิจกรรมสาธารณะ เพื่อสร้างความไม่สงบให้กับผู้คนที่เกี่ยวข้อง ถึงแม้ว่าจะเสียงต่อการพิคกูหมายและกฎหมายเบื้องบน แต่ก็เป็นวิธีที่สามารถดึงผู้ที่มีอำนาจหน้าที่เข้ามาสู่ความขัดแย้ง

(3) ยุทธวิธีการใช้ความรุนแรง (violence) โดยลักษณะสำคัญเป็นการเคลื่อนไหวที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บล้มตายและการสร้างความเสียหายให้แก่ทรัพย์สิน รวมถึงการข่มขู่ว่าจะใช้กำลัง โดยผ่านการเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์บางอย่างที่แสดงให้เห็นว่า กลุ่ม/ผู้กระทำการ มีความพร้อมที่จะใช้กำลังทันทีหากข้อเรียกร้องไม่ได้รับการตอบสนอง (Tarrow, 1999: 93-99 ข้างต้นจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552 : 23-31)

(6) ด้านการใช้พื้นที่สื่อ

การใช้พื้นที่สื่อ คือการพิจารณาว่ากลุ่ม ได้รับการยอมรับให้เป็นประเด็น ถูกเดียงอยู่ในพื้นที่ข่าวมาก เพียงใด และพิจารณาจากการยอมรับของสื่อว่าเป็นไปในทิศทางบวก หรือลบ การยอมรับจากสื่อ แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ 2 ระดับ คือ

(1) ถูกเลือกใช้เป็นข่าว (ประเด็นถูกเดียง) ในภาพ (ฐานะ) ของกลุ่มที่เป็นเพียงผู้ก่อความวุ่นวายในสังคม การเคลื่อนไหวถูกสื่อว่า กลุ่มไม่มีอำนาจทางการเมืองหรือข้อเรียกร้องไม่มีน้ำหนักในเชิงนโยบาย

(2) ถูกเลือกใช้เป็นข่าว (ประเด็นถูกเดียง) ในภาพ (ฐานะ) ของกลุ่มที่ถูกหิบขึ้นมา และถูกให้น้ำหนักในฐานะเป็นตัวแสดงทางการเมือง โดยในระดับนี้ ผู้สื่อข่าวจะพยายามสะท้อน ความรับรู้ ความเห็น ความต้องการ ฯลฯ ของกลุ่ม ในการพิจารณา มิ恁ี่จำเป็น ต้องสำรวจ เวทีสื่อทุกช่องทาง ไม่ว่าจะเป็น หนังสือพิมพ์ ข่าวโทรทัศน์ รายการทดลองโชว์ ละคร ภาระนิทรรวงถึงสื่อโฆษณา

การวิเคราะห์เช่นนี้ จึงไม่ได้มองเพียงแค่ความสามารถในการเป็นข่าวเท่านั้น แต่จำเป็นต้องดูการให้ความหมาย (การยอมรับ) ของสื่อมวลชนต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มด้วยว่า ถูกหิบขึ้นมาบนเวทีการถูกเดียงในพื้นที่สื่ออย่างไร เป็นการมองสื่อในฐานะปัจจัยซึ่งจะนำไปสู่ ความสำเร็จหรือสัมพันธ์กับความสำเร็จของกลุ่ม ดังที่ Gamson (2000) เสนอว่า กลุ่มหรือบุ่วนการที่ประสบความสำเร็จในการเคลื่อนไหวต้อง มีทรัพยากรและนักกิจกรรมภายในที่มีความสามารถที่มีความเป็นมืออาชีพ และความเชี่ยวชาญเฉพาะในการใช้สื่อ กล่าวคือ สามารถที่จะนำเสนอประเด็น

หรือกรอบโครงหลักของขบวนการในพื้นที่สื่อผ่านสื่อมวลชนได้ ยิ่งถ้าขบวนการทางสังคมใดมี ทรัพยากรและความสามารถเชี่ยวชาญในการใช้สื่อมากเท่าไก่ยิ่งมีโอกาสประสบผลสำเร็จมากขึ้น ท่านนั้น (Gamson, 1989-1993; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตอนแต่ง. 2552 : 149)

2.1.4 ทฤษฎีกระบวนการทางการเมือง (Political Process Theory)

ทฤษฎีกระบวนการทางการเมือง (Political Process Theory) เป็นการอธิบาย ขยายความเพิ่มเติมค้านการวิเคราะห์เงื่อนไข ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความสำเร็จและความล้มเหลวในการบรรลุเป้าหมายของกลุ่มหรือขบวนการทางสังคม จากฐานการอธิบายของทฤษฎีการระดม ทรัพยากรซึ่งให้ความสำคัญกับปัจจัยค้านทรัพยากรและปัจจัยภายในองค์กร มาสู่ปัจจัยที่เป็นพลวัต ภายนอกองค์กร การเคลื่อนไหว โดยเฉพาะอย่างยิ่งมิติทางการเมือง และมิติเชิงสถาบันอื่นๆ (เศรษฐกิจและสังคม) ที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวผลักดันทาง สังคม มากกว่าที่จะส่งผลกระทบโดยตรง ได้แก่ โครงสร้างโอกาสทางการเมือง (Political Opportunity Structure) และ ฝ่ายต่อต้านขบวนการทางสังคม (Counter-Movement) (McAdam, 1982; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตอนแต่ง, 2552 : 93-95)

2.1.4.1 ด้านโครงสร้างโอกาสทางการเมือง (political opportunity structure)

หมายถึงเงื่อนไขทางการเมืองช่วงใดช่วงหนึ่งรวมถึงเหตุการณ์หรือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงบริบททางการเมืองเศรษฐกิจและทางสังคมในระดับกว้างที่มีผลต่อ โครงสร้างหรือสถาบันทางการเมืองขณะนี้ที่อาจจะเปิดโอกาสเอื้อให้การเคลื่อนไหวของกลุ่มหรือ ขบวนการทางสังคมสามารถทำได้อย่างประสบความสำเร็จหรืออาจส่งผลเป็นอุปสรรคขัดขวางทำ ให้การเคลื่อนไหวของกลุ่มหรือองค์กรเสื่อมถอยอ่อนแอดลง ไปก็ได้เช่นเดียวกัน

ตัวชี้วัดโครงสร้างโอกาสทางการเมือง

Tarrow (1991; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตอนแต่ง, 2552 : 101) เสนอ นิยามตัวชี้วัดโครงสร้างโอกาสทางการเมืองในเชิงปฏิบัติการไว้ 4 ประการ คือ

(1) ระดับการเปิดหรือปิดของระบบการเมือง (degree of openness or closure of polity)

(2) เสถียรภาพหรือความไร้เสถียรภาพของระบบทางการเมือง (stability or instability of political alignments)

(3) การมีหรือไม่มีพันธมิตรและกลุ่มสนับสนุน (presence or absence of allies and support groups)

(4) การแตกแยกหรือความอดกลั้นผ่อนปรนในหมู่ผู้ปักธงชัย ของการเคลื่อนไหว (divisions within the elite or its tolerance or intolerance of protest)

อย่างไรก็ตาม McAdam (1982: 40-41; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552 : 23-31) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับปัจจัยด้าน โอกาสทางการเมืองที่เกิดขึ้นหรือผันแปรไป ไม่ว่าจะ เป็นโอกาสทางการเมืองที่เป็นปัจจัยเกื้อกูลหรือที่เป็น อุปสรรค ข้อจำกัดให้กับการเคลื่อนไหวก็ตาม โอกาสทางการเมืองเหล่านี้จะ ไม่สามารถมีอิทธิพลในกระบวนการกำหนดและพัฒนาของ ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ได้เลย หากขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมไม่ได้สร้างการรับรู้ หรือการประเมินถึงสถานการณ์ทางการเมืองและโอกาสทางการเมืองที่ปรากฏขึ้น ซึ่ง การรับรู้ว่า การเปลี่ยนแปลงบริบททางการเมืองที่เกิดขึ้นจะเป็นโอกาสหรืออุปสรรคนั้น ต้องอาศัยกระบวนการ การตีความโดยผู้นำกลุ่มหรือองค์กร ซึ่งกระบวนการตีความย่อมต้องขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำและการมีส่วน ร่วมในการตีความของสมาชิกอีกด้วย

2.1.4.2 ด้านการตอบโต่อของฝ่ายต่อต้านขบวนการ (counter-movement)

ฝ่ายต่อต้านหมายถึง ทั้งฝ่ายรัฐ เอง และกลุ่มหรือขบวนการทางสังคมอื่น ที่มีความต้องการและ ข้อเรียกร้องที่ตรงข้ามกับกลุ่มหรือขบวนการที่ออกมากลุ่น ให้ก่อน โดยข้อเรียกร้องของฝ่ายต่อต้านมักจะถูกกระตุ้นจากข้อเรียกร้องของกลุ่มหรือขบวนการที่เกิดขึ้น ก่อนนั้นเอง ดังนั้น ฝ่ายต่อต้านในอีกความหมายหนึ่ง จึงมีลักษณะเป็นขบวนการ โต้กลับ (reactive movement) ซึ่งมีจุดหมายตรงกันข้ามกับกลุ่มหรือขบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นก่อน (initiative movement) ซึ่งเป็นฝ่ายต่อต้านที่มุ่งต่อต้านและเพชญหน้า โดยตรงกับกลุ่มหรือขบวนการที่เกิดขึ้น ก่อน และเป็นขบวนการที่มีจุดหมายที่แตกต่างกันและตรงข้ามกันอย่างชัดเจน ฝ่ายต่อต้านลักษณะนี้ จึงมีลักษณะเป็น “ขบวนการปรปักษ์” (opposing movement) กับกลุ่มหรือขบวนการที่เกิดขึ้นมา ก่อนหน้า ทั้งนี้ ขบวนการปรปักษ์นี้ ก็มุ่งที่จะมีการปฏิสัมพันธ์หรือใช้ประโยชน์จากโครงสร้าง โอกาสทางการเมือง เช่นเดียวกับกลุ่มหรือขบวนการที่เกิดขึ้นมาก่อนหน้า (ประภาส ปั่นคงแต่ง, 2552 : 110-111)

รูปแบบของการตอบโต้

ในสภาวะทางการเมืองที่ปกติและมั่นคง เมื่อผู้นำรัฐเห็นว่าการ เคลื่อนไหวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ได้เข้ามาทำลายและรบกวนต่อสถาบันทางการเมือง ต่างๆ การตอบโต้เพื่อทำให้สถานการณ์สงบก็จะเกิดขึ้น Piven and Cloward (1977: 27- 32; อ้างอิง จาก ประภาส ปั่นคงแต่ง, 2552 : 115) กล่าวว่าผู้นำรัฐจะดำเนินการตอบโต้ใน 5 รูปแบบ คือ

- (1) การปฏิเสธข้อเรียกร้องและการเคลื่อนไหวอย่างลénเชิง
- (2) การใช้มาตรการต่างๆ ที่มีอยู่ตอบโต้ต่อผู้กระทำการทำลาย เช่น การ กล่าวหาเพื่อทำลายการสนับสนุนจากสาธารณะชน

(3) การยอมอ่อนข้อให้ ด้วยการเสนอผลประโยชน์ทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ให้กับแกนนำกลุ่มเพื่อแลกกับการขัดการเคลื่อนไหว

(4) การซักนำให้การเคลื่อนไหวของธรรมชาติและลดการท้าทายลง ด้วย ด้วยการเสนอตัวแทนการบริหารและผนวกเอาแกนนำ (co-opting) ของuhnวนการให้เข้าร่วมดำเนินการแก้ปัญหาร่วมกับผู้นำทางการเมือง

(5) การปราบปราม โดยอาศัยกลไกรัฐ และกระบวนการสืบสวน นอกเหนือการศึกษาการตอบโต้ในมิติของการปราบปรามการเคลื่อนไหวของuhnวนการเคลื่อนไหวทางสังคมภายใต้บริบทสังคมไทยของ นฤมล ทับจุ่มพลและคณะ (2540; อ้างอิงจาก พาสุก พงษ์ไพจิตร, 2545 : 463-508) ยังได้ชี้ให้เห็นรูปแบบการตอบโต้จากฝ่ายตรงข้าม และรัฐในมิติของการปราบปรามอีก 7 รูปแบบ สรุปได้ดังนี้

(1) การสังหารผู้นำ หรือการกระทำที่นำมาสู่การสูญเสียชีวิตของผู้ร่วมuhnวนการ

(2) การปราบปรามด้วยกำลังอาวุธ โดยเจ้าหน้าที่ และ/หรือนักเดินหัวไม้จันทำให้เกิดการบาดเจ็บทางร่างกาย

(3) การข่มขู่ด้วยกำลังอาวุธ โดยกองกำลังเพื่อก่อให้เกิดความหวั่นเกรง ความหนักใจแก่ ผู้นำ และผู้เข้าร่วมuhnวนการที่จะดำเนินกิจกรรมต่างๆ

(4) การจัดตั้งกองกำลังเจ้าหน้าที่เพชญาน้ำกับuhnวนการประชาชน คือกรณีที่มีการเผชญหน้าระหว่างรัฐกับชาวบ้านในช่วงที่uhnวนการมีการเคลื่อนไหว

(5) การจับกุมผู้นำชาวบ้าน NGOs เพื่อกักขังหน่วยงาน ไม่ให้เข้าร่วมเคลื่อนไหว หรือดำเนินกิจกรรม

(6) การจัดตั้งมือชนมือชน กรณีที่รัฐหรือผู้ดำเนินโครงการทำการระคนผู้ร่วมคัดค้านการเคลื่อนไหวจากประชาชนเกิดจากความคิดและมุ่นมองที่ว่าการเคลื่อนไหวของประชาชนเป็นกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มนหนึ่ง ที่สามารถต่อรองและตัดสินด้วยเงินที่ว่าฝ่ายไหนนี่จำนวนมากกว่ากัน

(7) การปล่อยข่าวทำลายความชอบธรรม โดยมีทั้งการปล่อยข่าวการทำลายผู้นำและuhnวนการเคลื่อนไหวว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ หรือเป็นเครื่องมือของนักการเมืองฝ่ายตรงข้าม

จากแนวคิดทฤษฎีที่ยกมา ได้เลือกแนวคิดหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ทฤษฎีการระดมทรัพยากร (Resource Mobilization: RM) เป็นหลัก ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีกระบวนการทางการเมือง (Political Process Theory) นวิเคราะห์ข้อมูลตอบผลการศึกษา ซึ่งมี

ความเชื่อมโยงกับการวิจัยเรื่องความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิน กรณีศึกษาชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี โดยชี้ให้เห็นถึงปัจจัยภายในของกลุ่มชุมชนท่าวังหินที่เป็นปัจจัยและอุปสรรคภายใน ตลอดจนปัจจัยภายนอกที่เป็นปัจจัยความอ่อนแอบและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายนอกด้านโครงสร้างโอกาสทางการเมือง ฝ่ายต่อต้านขบวนการทางสังคม ที่ส่งผลต่อความไม่สงบ/สัน泶ของกลุ่มชุมชนท่าวังหินในปี พ.ศ. 2507 จนถึงปัจจุบันนี้ พ.ศ.2555 ยังไม่ประสบผลสำเร็จ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 ประวัติ ปัจจุบันแต่ง (2552) การเมืองของขบวนการชาวบ้านค้านสิ่งแวดล้อมในสังคมไทย วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาตรีศาสตร์คุณภูมิบัณฑิต รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่าวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อศึกษาว่าขบวนการชาวบ้านสิ่งแวดล้อมมีแบบแผนการต่อสู้ หรือยุทธศาสตร์ วิธีการอันจะนำไปสู่การบรรลุถึงจุดหมายอย่างไร และมีปฏิสัมพันธ์กับระบบการเมืองปกติอย่างไรทั้งในด้านการผลักดันไปสู่การเปลี่ยนแปลง ในระดับนโยบายและโครงสร้างความสัมพันธ์ทางอำนาจในสังคมการเกิดขึ้นของขบวนการชาวบ้านค้านสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยเงื่อนไข ด้านการพัฒนาองค์กรภายในและปัจจัยภายนอกองค์กรคือโครงสร้างทางโอกาสทางการเมือง (Political opportunity structure) โครงสร้างทางสังคม (Social opportunity structure) และฝ่ายต่อต้าน (counter movements) จุดหมายที่จะได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางวัตถุและอุดมการณ์ค้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีการต่อสู้ด้วยการชุมนุม ประท้วงการสร้างพัฒนาการและอาสาชี้สื่อมวลชนชักจูงความเห็นจากสาธารณะหรือกลุ่มที่สามมาเป็นพลังในการต่อรองกับรัฐ ค้านผู้นำชาวบ้านและบทบาทของผู้นำ จากการศึกษาพบว่าพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญจนได้ผ่านการต่อสู้ในแต่ละกรณีปัจจุบันก่อนที่รวมตัวเป็นเครือข่ายที่กว้างขวาง ผู้นำจึงมีทักษะการต่อสู้มีความสามารถในการเพชญหน้ากับแนวทางการต่อสู้มาก่อนผู้นำในสมัชชาคนจน ไม่ใช่ผู้นำที่มีบุคลิกภาพนีแต่เป็น ผู้นำที่มีประสบการณ์ด้วยตนเองเป็นผู้ที่เดือดร้อนรู้ปัจจัยและเข้าร่วมเพื่อที่จะใช่องค์กรแก้ปัจจัย หรือแสวงหาทางออก และสามารถเชื่อมเครือข่ายที่กว้างขวางจึงเกิดขึ้นได้ง่ายกว่าพื้นที่หรือกลุ่มองค์กรที่ไม่มีผู้นำช่วยเหลือ

การเติบโตของขบวนการชาวบ้านค้านสิ่งแวดล้อมกรณีสมัชชาคนจน ได้แก่ โครงสร้างโอกาสทางการเมือง (Political opportunity structure) โครงสร้างทางสังคม (Social opportunity structure) และฝ่ายต่อต้าน (counter movements) มีผลต่อการพัฒนาองค์กรอย่างไร โครงสร้างโอกาสทางการเมือง (Political opportunity structure) พบว่าในบุคคลสมัยใหม่ที่บ้านเมืองเป็น

ประชาธิปไตยมีการรับรองสิทธิทางการเมืองอย่างกว้างขวางจะเปิดโอกาสให้กลุ่มคนที่ด้อยอำนาจ โอกาสทางสังคมรวมตัวกันเคลื่อนไหวได้มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นกับบุคคลเพื่อการ โครงสร้างโอกาสทางสังคมมีปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดและการเดินทางของมนัชคนจนทั้งในระดับชาติระดับสากล องค์กรสิ่งแวดล้อมNGOบุคคลและองค์กรเหล่านี้ได้เข้ามาร่วมในกระบวนการชาวบ้านด้านสิ่งแวดล้อม มีบทบาทช่วยสนับสนุนส่งเสริมการเดินทางของสื่อมวลชนมีการขยายตัวของสื่อฝ่ายต่อต้านที่เกิดขึ้น กลุ่มมวลชนที่นำโดยนักการเมืองห้องถีน เช่นสนับสนุนสร้างเรื่องแก่งสือเด็นที่นำโดย ส.ส. และ ส.จ. ในประเด็นเกี่ยวกับกับฝ่ายต่อต้านและการตอบโต้ปูรปาน โดยรัฐ ในช่วงการพัฒนาองค์กรที่เข้มแข็งและมีบทบาทในการเคลื่อนไหวได้ มนัชคนนี้ใช้เครื่องมือบุทธวิธีในการเคลื่อนไหว ต่อสู้คือสื่อมวลชนเป็นสะพานเชื่อมระหว่างบุณการกับสาธารณะสื่อมวลชนเป็นกลไกสำคัญในการศึกษาสาธารณะให้เข้ามาร่วมสนับสนุนและเห็นอกเห็นใจผู้ชุมชนใช้สื่อมวลชนเพื่อสื่อความเจ็บปวด เพื่อติดตามสถานการณ์ ทำที่ความเคลื่อนไหวของรัฐบาลความรู้สึกของสังคมที่มีกิจกรรมในการชี้แจงหรือการตอบโต้ใช้วิธีการสร้างพันธมิตรเพื่อกัดคันรัฐบาลให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากปรากฏการณ์ของบุณการชาวบ้านสิ่งแวดล้อมจึงสะท้อนให้เห็นถึงสภาพความขัดแย้งทางสังคมใหม่ๆซึ่งเกิดขึ้นภายใต้ข้อจำกัดของระบบประชาธิปไตย แบบตัวแทนที่มี โครงสร้างทางการเมืองไม่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้และสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการที่จะทำให้รัฐเปิดช่องทางหรือข้อต่อทางการเมืองใหม่ ระหว่างรัฐกับประชาชน

2.2.2 นพีรัตน์ มิตรปราสาท (2545) หนังสือลูกขี้นสู่บุณการประชาชนร่วมสมัย พาสุก พงษ์ไพบูลย์บุทธวิธีการเคลื่อนไหวในบุณการสัมมัติเพื่อสิทธิของ公民ที่อยู่อาศัยและการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายวางแผนชุมชนเมือง พิจารณาในการรอบเป้าหมาย แนวทางหลักของการดำเนินการกิจกรรมและวิธีการที่ใช้เป็นเครื่องมือ ในการดำเนินกิจกรรมคือการต่อต้านการเรียกร้องการเจรจาต่อรองกับรัฐเพื่อหยุดการไดร์รี่ การระดมสมานฉกิจจากทั้งชุมชนเมือง และจากชุมชนใกล้เคียง การกดคันรัฐบาลหรือเจ้าของที่ดินเอกชนให้เปิดการเจรจาด้วยการปิดถนน การเดินบนถนนประท้วงไปที่บ้านของเจ้าของที่ดินหรือกระทรวงด้านสังกัดของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของทำเนียบรัฐบาลและการรณรงค์ต่อสาธารณะเพื่อการอธิบายปัญหาความเดือดร้อนเพื่อเรียกร้องนุญธรรม

การเคลื่อนไหวอย่างเป็นบุณการ โดยมีการตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ประธานงานพะราชาบัญญัติชุมชนแออัด 4 ภาค ทำหน้าที่การประสานงานระหว่างองค์กรเครือข่ายต่างๆมีการกำหนดเป้าหมายของการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างมีพะราชาบัญญัติชุมชนแออัดแห่งชาติที่สร้างความมั่นคงในเรื่องที่อยู่อาศัยให้กับชาวสัมมารถลักษณ์ นโยบายดังกล่าวต่อรัฐบาลด้วยวิธีการต่างๆการปรับเปลี่ยนภายในบุณการโดยมีการจัดองค์กรที่ชัดเจน คือ

การจัดตั้งเครือข่ายสลัม 4 ภาคมีเป้าหมายการเคลื่อนไหวต่อสู้เพื่อที่อยู่อาศัยในเมืองเริ่มมีการใช้งานพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่เป็นเครื่องมือในการต่อรองและมีการใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือ แก่นนำที่เคยมีบทบาทในการเคลื่อนไหวเพื่อต่อสู้ กับการไล่รื้อไม่สามารถเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง เพราะการเข้าร่วมของสมาชิกในกระบวนการเคลื่อนไหวของชาวสลัมเริ่มลดน้อยลงและเริ่มมุกตัวเองเข้าไปตามกระแสบริโภคนิยมมากขึ้น (พาสุก พงษ์ไพบูลย์, 2545 : 354)

2.2.3 นฤมล ทับจุณพล และ จรัล ดิษฐากิจชัย (2540 ; อ้างอิงจาก พาสุก พงษ์ไพบูลย์, 2545 : 463-508) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ขบวนการเพื่อรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนและการปฏิรูปการเมือง ศึกษาถึงลักษณะของขบวนการเพื่อรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง เน้นศึกษาริบบทะและผลวัตถุทางเศรษฐกิจการเมืองที่มีผลต่อการก่อตัวและพัฒนาการของขบวนการ โครงสร้าง รูปแบบการจัดตั้งองค์กร และความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายภายในขบวนการ ยุทธศาสตร์ ตลอดจนเทคนิควิธีการที่ใช้ในการผลักดันประเด็น ผลกระทบจากการเคลื่อนไหว โดยเฉพาะการเปิดพื้นที่ทำการเมืองขององค์กรภาคประชาชน และการเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐ กับประชาชนสังคม บทเรียนและประสบการณ์ของขบวนการรวมทั้งวิธีการเคลื่อนไหวที่อาจนำมาซึ่ง ข้อชนวนหรือความล้มเหลว การคลี่คลายตัวของขบวนการหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และโอกาสเพื่อบรรลุผลของการปฏิรูปการเมืองที่แท้จริง (substantive political reform) ในอนาคต

จากการศึกษาพบว่า เครือข่ายต่างๆ ของขบวนการเพื่อรัฐธรรมนูญมีประเด็นร่วม ในเรื่องการลดทอนอำนาจรัฐและเพิ่มอำนาจประชาชน แต่การนิยามการปฏิรูปการเมืองของแต่ละ องค์กรมีความแตกต่างกัน ซึ่งมีความคาดหวังต่อกระบวนการปฏิรูปการเมืองไม่เหมือนกัน เห็นได้ว่ากลุ่มพังต่างๆ ที่ร่วมผลักดันขบวนการเพื่อรัฐธรรมนูญนี้ลักษณะแยกย่อยอยู่ก่อนแล้ว ไม่ได้มี ฉุณการณ์หลักหรือจินตภาพร่วม (common vision) ในรูปแบบของสังคมที่พึงปรารถนา ดังนั้น พลังในการเคลื่อนไหวจึงก่อรูปเฉพาะของแต่ละกลุ่ม มีการกิจเฉพาะของแต่ละองค์กร

ภายหลังการเกิดเหตุการณ์พฤษภาคม พ.ศ.2535 มีการรวมตัวอย่างหลวມๆ ของ เครือข่ายที่ทำงานในประเด็นเฉพาะ เช่น ประเด็นสิ่งแวดล้อม สวัสดิการทางสังคมและประเด็น ผู้หิวโภ餐 เครือข่ายเหล่านี้มาร่วมตัวกันเมื่อกระแสปฏิรูปการเมืองเพื่อสร้างกติกาใหม่ของสังคมให้ เกิดขึ้น กระแสปฏิรูปการเมืองเกิดขึ้นจากความคาดหวังว่าจะนำไปสู่การแก้ปัญหาวิกฤตต่างๆ โดย อาศัยแนวคิดการเมืองภาคประชาชนที่มีกลุ่มหลากหลาย แต่มีเป้าหมายร่วมกันในการเปิดพื้นที่ให้ ประชาชน บางกลุ่มนั้นเน้นเรื่องการต่อต้านคอร์รัปชัน บางกลุ่มนั้นใช้เรื่องสิ่งแวดล้อม การปฏิรูปสื่อ แต่ต่างก็มีจุดร่วมเดียวกัน คือ ลดอำนาจของภาครัฐ โดยทุกกลุ่มเห็นร่วมกันว่า การเมืองแบบ ตัวแทน ไม่ใช่คำอุบของ การปฏิรูปการเมือง หรือพัฒนาประชาธิปไตย เวทีของการต่อสู้ทางสังคม ในอนาคตจะเป็นประเด็นเฉพาะที่ต้องอาศัยการระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อบรรลุผล

ดังจะเห็นได้ว่า ขบวนการเคลื่อนไหวในแต่ละเรื่องต้องมีนักวิชาการ องค์กร เอกชน ประชาชนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สื่อมวลชนก็เป็นพื้นที่ที่ต้องช่วงชิง เนื่องจากถ้าได้ สื่ออาจไม่ต้องมีการระดมมวลชนเฉพาะด้าน ขบวนการเคลื่อนไหวในอนาคตจะเป็นลักษณะเฉพาะ กลุ่มมากขึ้น หรือมีเอกลักษณ์เฉพาะที่ค่อนข้างหลากหลาย ไม่มีทางที่จะเป็นหนึ่งเดียว แนวคิดเรื่อง อุดมการณ์เดียว รับที่เดียว บุทธศาสนาเดียว อาจไม่สามารถกระทำได้ในขบวนการทางสังคมแบบ ใหม่ หากจะมีองค์กรที่เสนอเป็นเจ้าภาพในการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกันเข้ามาแล้วจึง นำไปสู่ประเด็นการเคลื่อนไหวร่วมกัน ประเด็นเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่ต้องวิเคราะห์เพิ่มเติม เพื่อทำ ความเข้าใจถึงบริบทของการเมืองภาคประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตย ที่ขบวนการเพื่อรัฐธรรมนูญจะต้องแสวงหา หากมีความต้องการสร้างขบวนการต่อเนื่องเพื่อสืบ งานการปฏิรูปการเมือง และเปิดพื้นที่การเมืองภาคประชาชนให้เกิดขึ้นจริงในสังคมไทย(ผาสุก พงษ์ไพบูลย์, 2545 : 463-508)

2.2.4 ผาสุก พงษ์ไพบูลย์ (2545) สุกขีนสุ : ขบวนการประชาชนร่วมสมัย ว่าด้วย ขบวนการทางสังคมและเมืองไทยร่วมสมัยเป็นผลงานที่รวบรวมของขบวนการทางสังคมแต่เป็น การศึกษากรณีที่สำคัญหลากหลายกรณีขบวนการเหล่านี้มิได้เกิดจากคนกลุ่มเดียว ข้อเรียกร้องเดียว หรือสาเหตุเดียว ขบวนการเหล่านี้หลากหลายและสลับซับซ้อนดังนั้นจึงบ่งชี้โดยรวมให้เห็นการ เปลี่ยนแปลง เช่นการศึกษาขบวนการทางสังคมเรื่องเพศและเพื่อให้ผู้หญิงได้มาซึ่งสิทธิเหนือสิริ และสิทธิที่กำหนดพฤติกรรมการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งการทำแท้ง ขบวนการเพื่อยุติความรุนแรง การศึกษาบทบาทหญิงกับการพัฒนาสภาพแรงงานให้เป็นขบวนการทางสังคม หรือขบวนการของ สมัชชาชาวประมงพื้นบ้านอันดำเนินเพื่อความยั่งยืนของการทำประมงและเพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ขบวนการเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือเพื่อเรียกร้องสิทธิในการจัดการทรัพยากรป่าที่ดิน และ น้ำในพื้นดินผลการศึกษาที่ได้รวบรวมครอบคลุมของขบวนการทางสังคมร่วมสมัยจากเขตพื้นที่ภาคสูง ภาคเหนือจนถึงชายฝั่งทะเลภาคใต้ จากกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงไปจนถึงกลุ่มข้าราชการที่มี การศึกษาสูง จากระดับการจัดการทรัพยากรห้องถินไปจนถึงประเด็นปัญหาระดับชาติเรื่องหลักการ รัฐธรรมนูญ การต่อสู้กับอำนาจที่ไม่เป็นธรรมหลากหลาย กิจกรรมนี้ชี้ให้เห็นขบวนการทางสังคม หาได้เป็นเพียงปรากฏการส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงตัวผู้เข้าร่วม ได้เป็นสำคัญ รวมทั้งเป็นการ กระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวและจิตสำนึกทางการเมือง พร้อมไปกับการปรับเปลี่ยนโลกทัศน์ มิติทาง การเมือง บทบาทของตนเองในสังคมผ่านกิจกรรมต่างๆ ในขบวนการทางสังคม เช่นการเดิน ขบวนการสร้างเครือข่ายระหว่างกัน เป็นต้น

2.2.5 ยุติธรรม ศิริอุเทน (2544) การเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวนาอีสาน: กรณีศึกษา มนุนิธิเกษตรกรไทย วิทยานิพนธ์ปริญญาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย

ขอนแก่น วัดถุประสงค์การศึกษาเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคที่มีต่อการเคลื่อนไหวทางสังคมของชานา ปัญหาและอุปสรรคความอ่อนแอกลุ่มนี้อยู่ 2 ปัจจัยคือ

(1) สาเหตุที่เกิดจากภายนอกองค์กร ได้แก่ ความขัดแย้งภายในองค์กร การบริหารจัดการความรู้ความเข้าใจของสมาชิกการทุจริตเป็นต้น

(2) สาเหตุที่เกิดจากภายนอกองค์กร ได้แก่ การต่อต้านจากกลุ่มขัดแย้งในความสัมพันธ์ทางการผลิต เช่น พ่อค้า นายทุน เจ้าหนี้ เจ้าของที่ดิน รัฐและกลุ่มของรัฐ

ปัญหาที่เกิดจากสมาชิกโดยเฉพาะความเข้าใจในระบบการทำงานของมูลนิธิ สมาชิกที่ขับเพิ่มมากขึ้นส่วนใหญ่เข้าร่วมเนื่องจากต้องการผลประโยชน์ จากการศึกษาพบว่า สมาชิกที่เพิ่มขึ้นมากและผลประโยชน์ที่ได้รับมาสมาชิกไม่มีจิตสำนึกในความเป็นเจ้าขององค์กร และแกนนำหมู่บ้านหลายคนที่ถอนตัวออกจาก การเคลื่อนไหวเนื่องจากขังไม่ได้รับผลประโยชน์จาก การดำเนินงานผลการตรวจสอบว่า สมาชิกที่ได้โโคกระเบื้องไปเลี้ยง จากนั้นก็นำไปขาย นำเงินมาใช้ จ่ายในครัวเรือน ทำให้กิจกรรมล้มเหลว ทำให้ถอนตัวออกจาก การเคลื่อนไหวเนื่องจากขังไม่ได้รับ ผลประโยชน์จากการดำเนินงานผลการตรวจสอบว่า สมาชิกที่ได้โโคกระเบื้องไปเลี้ยง จากนั้นก็นำไปขายนำเงินมาใช้จ่ายในครัวเรือนทำให้กิจกรรมล้มเหลวขาดความมั่นคงต่อเนื่อง จากเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นมูลนิธิเกษตรกรไทย ในส่วนการเมืองได้พิชามดึงเอามวลชนที่เป็นชาวนาไปเป็นพวกเพื่อ ผลประโยชน์ในการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการดึงผู้นำสูงสุดของบุนวนการชาวนาเพื่อเข้าสู่การเมืองใน ระดับตัวแทน ทำให้การเคลื่อนไหวเกิดการอ่อนตัวลง ส่งผลกระทบต่อสมาชิกในระดับล่างซึ่ง ผลประโยชน์ขังไม่ตกลงมืออย่างเป็นรูปธรรม เริ่มลังเลในการตัดสินใจเข้าร่วมเคลื่อนไหวปัญหาที่มี ผลต่อการเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวนาที่เกิดขึ้นต่อการเคลื่อนไหวทางสังคมของกรณีคือพบว่า มี อยู่ 2 ด้านคือ (1) ปัจจัยภายในองค์กร ความขัดแย้งทางความคิดของผู้นำในองค์กร การบริหารจัดการ ภายในองค์กร สมาชิกขาดความเข้าใจในการทำงาน (2) ปัญหาที่เกิดจากภายนอกองค์กร การต่อต้าน จากรัฐในรูปแบบต่างๆ เช่น ร.ก.ส. ออกใบ禁ลงการณ์ ตอบโต้ จดหมายข่มขู่แกนนำ เผยแพร่ข่าวปลอม ทำตามข้อตกลง การลงโทษทางวินัยกับครุฑีมาร่วมการเคลื่อนไหว การแทรกแซงของ นักการเมืองระดับชาติ การเคลื่อนไหวของชาวนาจะมีให้เห็นอย่างต่อเนื่อง ทราบได้ปัญหาของ ชาวนาขังไม่ได้รับการแก้ไข อย่างจริงจังจากภาครัฐรวมทั้งการเมืองในระบบตัวแทนยังดำเนินอยู่ใน ระบบเก่าที่นักการเมืองขังແสรงผลประโยชน์โดยไม่ได้มีความจริงใจเข้ามาช่วยประชาชน เป็น วิธีการเดียวที่ภาครัฐจะหันกลับมาให้ความสนใจปัญหาของชาวนา

2.2.6 วิเชียร บุราณรักษ์ (2548) บุนวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน ศึกษากรณี: กลุ่มนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุบลราชธานี รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครองมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วัดถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาอุปสรรคของ

ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน กรณีก่ออุ่นนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุตรธานี ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายนอก สถานการณ์ทางการเมืองที่เป็นแบบการเมืองปิด หรือ สถา渥รัฐรวมศูนย์อำนาจหรือการเมืองที่เน้นประชาธิปไตยแบบตัวแทน โดยปิดกั้นกระบวนการทางการเมืองอื่นๆ

โครงสร้างเชิงอำนาจในสังคมไทย เนื่องจากการจัดสรรงรัฐพยากรณ์ชาติเป็นการจัดการที่ผูกขาดโดยรัฐและเอกชนเป็นสำคัญทำให้ประชาชนเข้าถึงอำนาจการมีส่วนร่วมนั้น เป็นไปได้ยากซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคด้านปัญหาเชิงโครงสร้างสังคมไทย ปัญหาด้านการทำหน้าที่ของสมาชิก สถาผู้แทนรายภูมิที่ดี ได้ว่าเป็นการสะท้อนประชาธิปไตยแบบตัวแทน ไม่มีอำนาจที่จะปกป้องหรือเข้ามามีส่วนร่วมอย่างชัดเจน ฝ่ายต่อต้านทั้งรัฐบาล ทั้งเอกชน ภาคประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการที่แนบเนียบในการเคลื่อนไหว ต่อแนวโน้มโดยโครงสร้างการให้สมาชิกดำเนินการต่อไปได้ เช่นเรื่อง พ.ร.บ.แร่ พ.ศ.2545 และสื่อมวลชนประเด็นนี้พบว่าการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชนกรณีก่ออุ่นนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จังหวัดอุตรธานี มีการตอบรับจากสื่อมวลชนอยู่ในระดับทั่งถี่เป็นส่วนใหญ่ ส่วนสื่อในระดับชาติ ยังคงไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควรของกระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชนจะเป็นพลังที่เข้มแข็งและมีความต่อเนื่องมากขึ้น หากภาครัฐและนายทุนไม่ขอนปรับตัวหรือการเมืองในระบบตัวแทนไม่ได้มีความจริงใจให้ความสำคัญกับภาคประชาชนให้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการจัดการอำนาจความรู้ วัฒนธรรม อัตลักษณ์ สมาชิกในกลุ่ม เกิดความเพิกเฉยเฉื่อยชาต่อการเมืองไม่กระหนักถึงสิทธิบทาง สำนึกต่อชุมชนที่จะปกป้องอันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเข้มแข็ง ได้นำความพากลุกมาสู่สังคมไทยได้

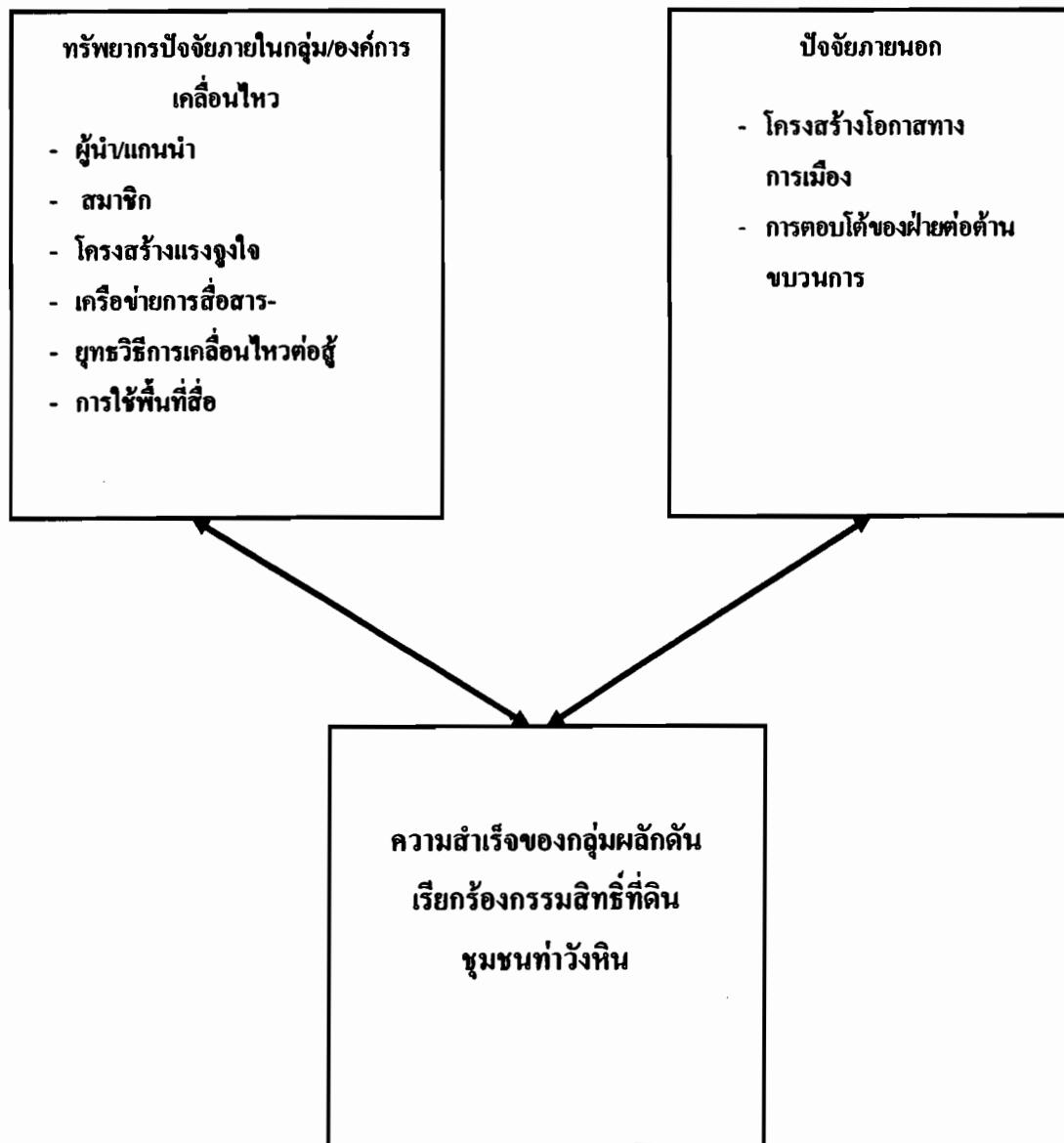
2.2.7 กิจกรรมน้ำเสียง จำนวนเย็น (2552) เงื่อนไขความสำเร็จ/ล้มเหลวของบุทธวิธี ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม : ศึกษาระบี ขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิในที่ดิน จังหวัดลำพูน รวมบทความที่ได้รับรางวัล วนิชา ตันติวิทยาพิทักษ์ สำหรับวิทยานิพนธ์เพื่อคนจน เงื่อนไขความสำเร็จ/ล้มเหลวของบุทธวิธีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม การต่อสู้ของชาวบ้านเพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาที่ดินเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 ด้วยวิธีการยื่นหนังสือร้องเรียนชุมชนกัดดัน แต่ไม่เป็นผลในเชิงของการแก้ไขปัญหาโดยรัฐ จนนำมาสู่การลุกขึ้นมาต่อสู้ด้วยรูปแบบและบุทธวิธีใหม่การใช้ปฏิบัติการเข้าบุกรุกที่ดินจากการศึกษาวิเคราะห์เงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ หรือล้มเหลวของการเคลื่อนไหวทางสังคม การต่อสู้เพื่อสิทธิในที่ดินจังหวัดลำพูนการเคลื่อนไหว ด้วยบุทธวิธีบุกรุกที่ดินของนายทุนเมืองพบร่วมกับภาคอันได้แก่ การตอบโต่องฟ้าตรงข้ามและโครงสร้างโอกาสทางการเมืองนี้เงื่อนไขภายนอกสำคัญที่ส่วนเกินของข้อง และความสัมพันธ์กับการขาดความต่อเนื่องที่ส่งผลให้บุทธวิธีบุกรุกที่ดินและความอ่อนแอกันของขบวนการ

ต่อสู้เพื่อสิทธิในที่ดินความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างโอกาสทางการเมือง(Political opportunity structure) กับรูปแบบการตอบโต้ของฝ่ายตรงข้าม (counter movements) ไม่สามารถนำมาเป็นชุทธวิธีเคลื่อนไหวเพื่อสร้างอำนาจต่อรองและเป็นพลังกดดันให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่ดินทางนโยบายเพื่อผลักดันให้เกิดการปฏิรูปที่ดินได้อย่างต่อเนื่อง ด้านองค์กรเคลื่อนไหวหรือเงื่อนไขภายในบวนการโดยเฉพาะภาวะผู้นำและทักษะในการปรับรูปแบบการเคลื่อนไหวให้สอดคล้องกับบริบทความพร้อมด้านจิตสำนึกในการต่อสู้ร่วมกันของสมาชิก มีเงื่อนไขด้านการสร้างพันธมิตร และการขยายการต่อสู้เพื่อที่สังคมประชาผ่านการสร้างวาระธรรมเป็นหลักการและองค์ประกอบเบื้องต้นที่สำคัญของการเคลื่อนไหวด้วยชุดขั้นตอนท้าทายต่อระบบ (disruptive tactics)

2.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา

เพื่อตอบคำถามการศึกษาข้างต้น จึงนำแนวคิดสองแนวคิดสำคัญมาเป็นกรอบในการศึกษาได้แก่ แนวคิดระดับความเข้มแข็ง (level of organizational strength) ของ McAdam (1982: 44-46; อ้างอิงจาก ประภาส ปีนตอนแต่ง, 2552 : 96) เสนอว่า ผู้นำเน้นปัจจัยภายในองค์กร การเคลื่อนไหวของบวนการทางสังคม (social movement organization) ปัจจัยด้านองค์กรการเคลื่อนไหว 6 ตัวแปรประกอบด้วย ด้านผู้นำ ด้านสมาชิก ด้านโครงสร้างแรงงาน ด้านเครือข่าย การสื่อสาร ด้านยุทธวิธี และด้านการใช้พื้นที่สื่อ เพื่อคุ้ว่า ในการเคลื่อนไหวอย่างไร ส่วนแนวคิดที่สองคือ แนวคิดว่าด้วยตัวแบบกระบวนการทางการเมือง (Political Process Model) ของ McAdam (1982: 3; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ชี้ให้เห็นตัวแปรและความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินให้ประสบผลสำเร็จ โดยแบ่งเป็นตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายในบวนการ ได้แก่ปัจจัยด้านองค์กรเคลื่อนไหวที่ประกอบด้วย ผู้นำ สมาชิก แรงงาน ใจและความเป็นเอกภาพของสมาชิก เครือข่ายการสื่อสารและ ปัจจัยภายนอกบวนการ คือ โครงสร้างโอกาสทางการเมือง (political opportunity structure) และการตอบโต้ของฝ่ายตรงข้าม (counter-movement) แนวคิดทฤษฎีที่ได้ยกมาเลือกแนวคิดหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ทฤษฎีการระดมทรัพยากร (Resource Mobilization: RM) เป็นหลักร่วมกับแนวคิดทฤษฎีกระบวนการทางการเมือง (Political Process Theory) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากวิเคราะห์ และตั้งสมมติฐานการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินนั้น กลุ่มชุมชนท่าวัง亭มีความเข้มแข็ง ด้านแกนนำ และด้านสมาชิกเป็นหลักปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการเคลื่อนไหวเรียกร้อง กรรมสิทธิ์ที่ดินของกลุ่มชุมชนท่าวัง亭นั้น เป็นผลมาจากการปัญหาปัจจัยภายนอกเป็นหลัก คือ โครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่ไม่เอื้อต่อการเคลื่อนไหว รวมถึง ตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายในกลุ่ม บางด้าน อาทิ การเลือกใช้ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวผลักดันข้อมูลตอบผลการศึกษา ด้านความ

เข้มแข็งของกลุ่มผลักดัน เรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดิน ชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี ปัจจัยภายในกลุ่ม และปัจจัยภายนอกที่เป็นปัจจัยความอ่อนแอก่อไปต่อการเคลื่อนไหวเรียกร้อง กรรมสิทธิ์ที่ดินอยู่อาศัย ชุมชนท่าวังหิน

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินกรฟีศึกษา ชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี ผู้ศึกษาวิจัย ได้เลือกใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษารอบรวมข้อมูลหารายละเอียด ประเด็นต่างๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ศึกษา รวมทั้งทำการสัมภาษณ์และสังเกตสภาพบริบทต่างๆ ตามความเป็นจริง แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาสู่กระบวนการวิเคราะห์และตีความ เพื่อหาข้อสรุปของการศึกษาความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินชุมชนท่าวังหิน โดยมีกระบวนการดำเนินงานดังนี้

- 3.1 แหล่งข้อมูลจากเอกสาร
- 3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- 3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูล

3.1 แหล่งข้อมูลจากเอกสาร

ศึกษาจากเอกสาร ผู้ศึกษาทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารน้อยมากแก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์ที่คินกฤษณาฯที่คิน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการศึกษาระบบนี้ได้แก่ แกนนำและคณะกรรมการ สมาชิกที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินชุมชนท่าวังหินจังหวัดอุบลราชธานี และกลุ่มเครือข่ายการเมืองภาคประชาชน รวม 13 คน โดยแยกจำแนกตามข้อมูลทั่วไป และข้อมูลเชิงลึก

ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มแบบเฉพาะเจาะจงโดยแบ่งตามลำดับดังนี้

3.2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงลึก

- 3.2.1.1 ผู้นำกลุ่มชุมชนท่าวังหิน

คุณคร พงษ์ภาพ

3.2.1.2 ผู้ให้ข้อมูลผู้ประสานงานหลักของกลุ่มเก็บรวบรวมเอกสารของชุมชนท่า
วังหิน

คุณธนบูรณ์ ใจศิลปศาสตร์

คุณวสธร ใจศิลปศาสตร์

3.2.1.3 ผู้ให้ข้อมูลที่ปรึกษาของกลุ่มชุมชนท่าวังหินจากกลุ่มเครือข่ายการเมือง
ภาคประชาชน

คุณบุญเทียน แก้วทองคำ

3.2.2 ผู้ให้ข้อมูลทั่วไป

3.2.1 ผู้ให้ข้อมูลสมาชิกกลุ่มชุมชนท่าวังหิน 9 คน

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (ไม่เป็นทางการ) สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
ด้วยคำถามแบบกึ่งโครงสร้างกับแกนนำกลุ่มชุมชนท่าวังหินเพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาการ
เคลื่อนไหวที่มีด้านความเข้มแข็ง ด้านปัจจุหาและอุปสรรค แนวทางการพัฒนาของกลุ่ม
ชุมชนท่าวังหิน

3.3.2 การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมผู้วิจัย ได้ทำการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม
เวลาที่กลุ่มนิการประชุมปรึกษาหารือแก้ไขปัญหา การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวผลักดันของกลุ่ม
ชุมชนท่าวังหิน โดยเฉพาะกลุ่มนิการเคลื่อนไหว

ทั้งนี้ผู้วิจัยจะสังเกตการณ์ตอบโต้หรือฝ่ายต่อต้านด้วยการสังเกตการณ์แบบไม่มี
ส่วนร่วมฝ่ายรัฐและฝ่ายต่อต้านที่ใช้รูปแบบวิธีการตอบโต้กลุ่มชุมชนท่าวังหิน

3.3.3 การสนทนากลุ่มย่อย (focus group discussion) ผู้วิจัยได้จัดวางแผนที่จะให้มีการ
สนทนากลุ่มย่อยทุกรอบหลังจากได้ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึกในระดับหนึ่งเพื่อตรวจสอบทุกรอบเพื่อ
ความถูกต้องยืนยันความถูกต้องทำความเข้าใจความเป็นมาสภาพปัจจุหาการเคลื่อนไหวผลักดัน
เรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิดกับผู้นำกลุ่มผลักดันและสมาชิกกลุ่มผลักดันให้ครอบคลุมให้ลักษณะ
คำถามแบบปลายเปิดและค่อข้าราชการเพิ่มเติมในเรื่องที่สนใจเป็นประโยชน์ในการเก็บข้อมูล

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วางแผนการสนทนากลุ่มย่อยชุมชนท่าวังหิน

3.3.3.1 บ้านผู้นำคุณคร พงษ์ภาพ ประเด็นการสนทนาสถานการณ์เคลื่อนไหว
เรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิดที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบันมีผู้นำกลุ่มผลักดันและสมาชิกประมาณ
10 คน

3.3.3.2 บ้านคุณสมบูรณ์ ทันงค์ ประเด็นการสันทนาสถานการณ์เคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินที่ผ่านมาในอดีตผู้นำมีบทบาทอย่างไร สมาชิกกลุ่ม 12 คน

3.3.3.3 วัดท่าวังหิน ประเด็นการสันทนาสถานการณ์ปัญหาและอุปสรรคเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบันผู้นำและสมาชิกที่เข้าร่วมสันทนาและคุณบุญเทียน แก้วทองคำ รวมทั้งหมด 20 คน

3.3.3.4 บ้านคุณวสุธร โง้วศิลปศาสตร์ ประเด็นการสันทนาสถานการณ์เคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน โอกาสทางการเมืองจากหน่วยงานภาครัฐการตอบโต้ทางสังคมที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคกับกลุ่มพลักดันและสมาชิกประมาณ 10 คน

3.3.3.5 บ้านผู้นำคุณนคร พงษ์ภาพ การแก้ไขปัญหาของกลุ่มใช้ยุทธวิธีการตอบโต้โดยการเคลื่อนไหวที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน มีผู้นำกลุ่มพลักดันและสมาชิกประมาณ 15 คน

3.3.3.6 บ้านนายบุญเทียน แก้วทองคำ ความร่วมมือในการเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาให้กลุ่มชุมชนท่าวังหินการสันทนาสถานการณ์ปัญหาและอุปสรรคสถานการณ์เคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน มีแนวทางการพัฒนากลุ่มชุมชนท่าวังหินด้านไหนมีผู้นำกลุ่มพลักดันและสมาชิกประมาณ 10 คน

3.3.4 ศึกษาจากเอกสาร ผู้ศึกษาทำการบ้านร่วมข้อมูลจากเอกสารนโยบายแก้ไขปัญหารัฐธรรมนูญที่คิน กฤษณะยที่คิน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ร่างแนวทางการสัมภาษณ์ แบบแนวร่างการสังเกตการณ์ และแบบแนวร่างการวิเคราะห์เนื้อหาในเอกสาร มีดังต่อไปนี้

3.4.1 แบบแนวร่างการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นไว้คร่าวๆ ล่วงหน้าและสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างด้วยคำถามแบบกึ่งโครงสร้างกับแก่นนำกลุ่มพลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินชุมชนท่าวังหินจังหวัดอุบลราชธานีเป็นคำถามเกี่ยวกับผลการเคลื่อนไหวที่ผ่านมาว่ากลุ่มนี้มีความเข้มแข็งด้านไหน ด้านปัญหาและอุปสรรคของกลุ่ม ทางกลุ่มนี้มีแนวทางการพัฒนาด้านไหนแล้วทำการบันทึกข้อมูลในเครื่องอัดเสียงและแบบแนวร่างการสัมภาษณ์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

3.4.2 แบบแนวร่างการสังเกต ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมเวลาที่กลุ่มชุมชนท่าවังหินมีการประชุมชี้แจงปรึกษาหารือ ระหว่างแกนนำและสมาชิกโดยจะสังเกตจากพฤติกรรม แล้วจดบันทึกประเด็นข้อมูลที่ค้นพบจากการสังเกตการณ์ไว้ในแบบสังเกตเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

แบบแนวร่างการสังเกต ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมเวลาที่หน่วยงานภาครัฐที่ชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องกรมสิทธิ์ที่ดินและการรับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณากับกลุ่มชุมชนท่าවังหิน

3.4.3 แบบแนวร่างการสนทนากลุ่มย่อย ผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่มย่อยกับแกนนำ สมาชิกและกลุ่มเครือข่ายด้วยคำถามที่เกี่ยวกับการด้านความเข้มแข็งของกลุ่ม ปัญหาและอุปสรรค ของกลุ่มนี้แนวทางมาพัฒนากลุ่มด้านไหนบ้างแล้วรูปแบบนำข้อคิดเห็นที่ได้จากการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อใช้เป็นข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

3.4.4 แบบแนวร่างการวิเคราะห์เนื้อหาในเอกสาร

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปแบบนโยบายที่ดินกฎหมายที่ดินมาวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของกลุ่มชุมชนท่าවังหินและจากการจดบันทึกปัญหาและอุปสรรค จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากข้อเขียนที่ปรากฏงานเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรมสิทธิ์ที่ดิน เช่น หนังสือเกี่ยวกับกลุ่มชุมชนท่าවังหิน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเข้าถึงข้อมูลหรือการได้มาซึ่งข้อมูลนั้น ผู้วิจัยจะตระหนักรถึงการทำความเข้าใจในข้อมูลและปรากฏการณ์ที่แท้จริง เพื่อให้ได้ความเป็นจริง (Reality) โดยเฉพาะข้อมูลประเภทลายลักษณ์อักษร และว่าทำที่ต่างๆ ของ ผู้ให้สัมภาษณ์ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ เอกสาร จากการจดบันทึกข้อความ บันทึกเทป ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลครบถ้วนรอบด้าน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลไว้ในรายละเอียดดังนี้

3.5.1 ผู้วิจัยจะนำข้อมูลดิน (ปฐมภูมิ) ที่รวบรวมมาได้ทั้งหมด มาทำการจัดหมวดหมู่ จำแนกประเภทข้อมูลด้านความเข้มแข็งด้านปัญหาและอุปสรรคด้านแนวทางการพัฒนาของกลุ่ม และข้อมูลปรากฏการณ์ (Typology) ทั้งหมดออกเป็นหมวดหมู่ ในเบื้องต้นออกเป็นสองกลุ่มเพื่อให้สามารถเข้าใจความหลากหลายของข้อมูลและของปรากฏการณ์ทำการจัดระบบข้อมูลตามวัตถุประสงค์และที่ใช้ในการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจความหลากหลายความหมาย

จากการบูรณาการศึกษาผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร) ตามแบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งลักษณะคำ답

ตามกลุ่มชุมชนท่าวังหินที่ศึกษาและนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบแล้วเชื่อมโยงกับข้อมูลพื้นฐาน หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสังเกต วิเคราะห์และตีความตามกรอบแนวคิดทฤษฎี เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาใน 3 ประเด็น ประกอบด้วย

ประเด็นที่ 1 ความเข้มแข็งของการเคลื่อนไหวเริกร้องกลุ่มผลักดัน โดยวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีการระดมทรัพยากร (McCarthy and Zald, 1977; ประภาส ปั่นตอนแต่ง, 2552) ด้านผู้นำ/แกนนำ (McAdam, 1982; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552) เพื่อแบ่งประเภทและลักษณะสำคัญของผู้นำ Ganz (2003) กล่าวถึง ภาวะผู้นำและประสบการณ์การเคลื่อนไหว ด้านสามาชิก ด้านโครงสร้างแรงจูงใจให้สามาชิกมีความเป็นเอกภาพร่วมกัน (Olson, 1968; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตอนแต่ง, 2540) ปัจจัยเพิ่มเติมที่กำหนดความยึดมั่นของสามาชิกในกลุ่ม เครือข่ายการสื่อสาร (Mario and McAdam, 2003; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552) แบ่งเครือข่ายการสื่อสารแบบปัจเจกบุคคล องค์กร เชื่อมโยงผ่านเหตุการณ์ และด้านการใช้พื้นที่สื่อ (Gamson, 1989-1993; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตอนแต่ง, 2552) การมีสามาชิกเป็นนักกิจกรรมภายในที่มีความสามารถที่มีความเป็นมืออาชีพ และความเชี่ยวชาญเฉพาะในการใช้สื่อ กล่าวคือ สามารถที่จะนำเสนอประเด็นหรือกรอบโครงสร้างหลักของข่าวการในพื้นที่สื่อผ่านสื่อมวลชน ได้มาก และบุทธิวิธีการเคลื่อนไหว (Tilly, 1995; Tarrow, 1999; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตอนแต่ง, 2552) โดยแบ่งเป็นบุทธิวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปัจจี นอกช่องทางการเมืองปัจจี และการใช้ความรุนแรง

ประเด็นที่ 2 โครงสร้างโอกาสและอุปสรรคทางการเมือง (Tarrow, 1991; อ้างอิงจาก ประภาส ศูนย์ฯ, 2552) โดยวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีกระบวนการทางการเมือง เกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและด้านที่เป็นอุปสรรค การตอบโต้ของฝ่ายต่อด้านข่าวการเป็นข่าวการที่มีจุดหมายที่แตกต่างกันและตรงข้ามกันอย่างชัดเจน ฝ่ายต่อด้าน ที่ส่งผลถึงการปฏิบัติงานขั้นเคลื่อนของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี

ประเด็นที่ 3 แนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งกลุ่มชุมชนท่าวังหิน โดยวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีการระดมทรัพยากร (McCarthy และ Zald, 1977; ประภาส ปั่นตอนแต่ง, 2552) ด้านผู้นำ/แกนนำ (McAdam, 1982; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552) เพื่อแบ่งประเภทและลักษณะสำคัญของผู้นำ Ganz (2003) กล่าวถึง ภาวะผู้นำ ด้านสามาชิก ด้านโครงสร้างแรงจูงใจให้สามาชิกมีความเป็นเอกภาพร่วมกัน (Olson, 1968; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตอนแต่ง, 2540) ปัจจัยเพิ่มเติมที่กำหนดความยึดมั่นของสามาชิกในกลุ่ม เครือข่ายการสื่อสาร (Mario and McAdam, 2003; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น) แบ่งเครือข่ายการสื่อสารแบบปัจเจกบุคคล องค์กร เชื่อมโยงผ่านเหตุการณ์ และด้านการใช้พื้นที่สื่อ (Gamson 1989-1993; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตอนแต่ง, 2552) การมีสามาชิกเป็นนักกิจกรรมภายในที่มีความสามารถที่มีความเป็นมืออาชีพ และความเชี่ยวชาญ

เฉพาะในการใช้สื่อ กล่าวคือ สามารถที่จะนำเสนอประเด็นหรือกรอบโครงสร้างหลักของขบวนการในพื้นที่สื่อผ่านสื่อมวลชน ได้มาก และยุทธวิธีการเคลื่อนไหว เคลื่อนไหว (Tilly, 1995; Tarrow, 1999; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตอนแต่ง, 2552) โดยแบ่งเป็นยุทธวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปักติด นอกช่องทางการเมืองปักติด และการใช้ความรุนแรง ทางกลุ่มชุมชนท่าวังหินสามารถพัฒนาภายในกลุ่มให้เข้มแข็งทุกด้าน เพราะผู้วิจัยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีการระดมทรัพยากร

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในลักษณะการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (descriptive analysis) ในบทที่ 4 เพื่อเชื่อมโยงบริบทโดยรอบของสังคม รวมทั้งนำแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ประกอบการณ์ควบคู่ไปด้วย เพื่อให้การวิเคราะห์ครอบคลุมกันเรื่องที่ศึกษาและสามารถตอบวัตถุประสงค์ได้อย่างตรงประเด็น

3.6 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาแล้ว Denzin (1970; อ้างอิงจาก สุกางค์ จันทวนิช, 2549) ขั้นตอนต่อมาคือการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้มาเพียงพอหรือยัง ข้อมูลที่ได้มาสามารถตอบปัญหาของการวิจัยหรือไม่ และเป็นข้อมูลที่แท้จริงหรือไม่ โดยผู้วิจัยเลือกใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ซึ่งมีวิธีการ ดังนี้

3.6.1 การตรวจสอบสามเส้าโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่ต่างกัน (methodological triangulation) ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์และศึกษาข้อมูลจากเอกสารควบคู่กันไป สำหรับการรวบรวมข้อมูลในเรื่องหรือประเด็นเดียวกัน โดยมีขอบเขตของการสัมภาษณ์แบบ กว้างเกี่ยวกับ ความเป็นมาเป็นไปก่อนการเข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่ม เมื่อเข้ามาร่วมเคลื่อนไหวแล้ว มีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง การดำเนินงานของกลุ่ม และปัจจุบันกลุ่มนี้การเคลื่อนไหวจะไร้บ้าง

3.6.2 การตรวจสอบสามเส้าโดยใช้แหล่งข้อมูลที่ต่างกัน (data triangulation) โดยใช้วิธีการเปลี่ยนแหล่งที่มา คือ บุคคล เวลา และสถานที่ในการให้ข้อมูล เริ่มจากการนัดหมายเพื่อขอสัมภาษณ์สมาชิกและแกนนำของกลุ่มในวัน เวลา สถานที่หรือจุดการสัมภาษณ์ ที่แตกต่างกัน ในกรณีที่สมาชิกสะดวกมาให้ข้อมูลได้พร้อมกันจำนวนหลายคน ทางผู้วิจัยจะร่วมสนทนากันอย่างและซักถามข้อมูลเบื้องต้นบางส่วนก่อน หลังจากนั้นจึงขอแยกสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล โดยประเด็นการสัมภาษณ์จะเหมือนกันทุกคน ทั้งนี้ ทางผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากแกนนำในการเตรียมกิจกรรม และร่วมพูดคุยกับสมาชิกที่รอดคิวการสัมภาษณ์จากผู้วิจัย ประกอบกับการนำข้อมูลและผลการศึกษามาร่วมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์

การค้นคว้าอิสระเรื่องความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดิน กรณีศึกษา ชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อศึกษาด้าน ความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชนท่าวังหินและเพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความอ่อนแอกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชนท่าวังหินและเพื่อศึกษา แนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชนท่าวังหิน โดยมี สมมุติฐานว่าด้านความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชนท่าวังหิน ผู้นำ/แกน นำที่มีความสามารถในการบริหารจัดการภายในกลุ่มผลักดันและการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้าร่วม กลุ่มด้านทรัพยากรด้านการเงินที่สร้างความเข้มแข็งภายในกลุ่ม ปัญหาอุปสรรคความอ่อนแอกลุ่ม ผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชนท่าวังหินมาจากการตอบโต้โครงสร้าง โอกาสทางการเมืองที่ปิด จึงทำให้กลุ่มเรียกร้องไม่ประสบผลสำเร็จ

ทั้งนี้ก่อนที่ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันการ เคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดิน กรณีศึกษา ชุมชนท่าวังหิน นั้นเพื่อให้เห็นรายละเอียด ข้อเท็จจริงต่างๆ รวมถึงการเชื่อมร้อยให้เห็นภาพรวม ผู้วิจัยขอสรุปข้อมูลปรากฏการณ์เชิงประจักษ์ ของความเป็นมาและ วิวัฒนาการความเคลื่อนไหวของกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชน ท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี

4.1 ความเป็นมาประวัติของชุมชนท่าวังหินและวิวัฒนาการของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหว เรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี

หมู่บ้านท่าวังหิน หมู่ 12 ตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ทางราชการได้ ประกาศจัดตั้งเป็นหมู่บ้านถาวรสตาม พระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2475 หมวด 3 ว่าด้วย ลักษณะการปกครองหมู่บ้าน ในปี พ.ศ. 2486 ซึ่งต่อมาชาวญวนได้หนีภัยสงครามเข้ามาในตัวเมือง จังหวัดอุบลราชธานี และหน่วยงานทางราชการได้จัดพื้นที่ว่างเปล่าด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้าน ท่าวังหินให้ชาวญวนได้อยู่อาศัยชั่วคราว เรียกว่า “นิคมญวน” (แผนที่นิคมญวนชุมชนท่าวังหิน ภาคผนวก) ในปี พ.ศ. 2498 ประชาชนที่อาศัยอยู่ชุมชนท่าวังหิน ได้มาเข้าพร้อมกันตามคำร้องขอ แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน ต่อนายอำเภอเมืองอุบลราชธานี เรียกว่า “ส.ค.1” นั้นเอง มีทั้งหมด

98 ราย รวมเนื้อที่ออกเอกสารการครอบครองที่ดิน 98 แปลง หลังจากนั้นกระทรวงการคลังได้สั่งการให้ผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัยที่บังไม่ได้เช่าเหล่านั้นมาทำสัญญา ซึ่งทางราชการได้ติดต่อประชาชนที่อยู่อาศัยประมาณ 700 ครัวเรือน ให้ไปเช่ากับราชพัสดุจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งประชาชนท่าวังหินไม่ยินยอมไปเช่า “เหตุผล เพราะได้อยู่อาศัยนานนานและไม่เคยเสียค่าเช่า” ต่อมา เมื่อปี พ.ศ. 2507 กรมธนารักษ์ได้ประกาศให้เขตพื้นที่อยู่อาศัยชุมชนท่าวังหินเป็นเขตพื้นที่ราชพัสดุทำให้ประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนท่าวังหินได้รับผลกระทบต้องเช่าที่ดินจากราชพัสดุ เป็นปัญหาความเดือดร้อนของชาวชุมชนท่าวังหิน ได้เกิดสะท้อนด้านความคิดว่า “ความไม่เป็นธรรมต่อประชาชนที่ครอบครองที่ดิน โดยชอบมาก่อน ได้รับผลกระทบที่ไม่สามารถออกเอกสารสิทธิ์ได้” และระยะหลังชุมชนท่าวังหินที่ได้รับความเดือดร้อน นายเสา พงษ์ภาค ผู้นำ/แกนนำกลุ่ม ได้รวบรวมระดมความคิด ปรึกษาหารือกับคนในชุมชนท่าวังหิน จึงเกิดการ จัดตั้งเป็นกลุ่มผลักดันเคลื่อนไหวเรียกร้อง กรมสิทธิ์ที่ดิน การจัดตั้งกลุ่มครั้งแรกผู้นำและสมาชิกภายในกลุ่มรวมทั้งหมด 50 คน เริ่มเคลื่อนไหวผลักดันครั้งแรกของประชาชนชาวชุมชนท่าวังหิน ไปที่ศาลปกครองจังหวัดอุบลราชธานี ไปยื่นหนังสือ สำหรับเรื่องร้องเรียนกรมสิทธิ์ที่ดิน ส.ค. 1 ของชุมชนท่าวังหินที่มีการถือครองนานนานแล้วขอให้ตรวจสอบพิสูจน์ข้อเท็จจริง ท่านนายอำเภอได้รับเรื่องร้องเรียน หลังจากนั้น นายอำเภอขอให้ระจับการฟ้องร้องขันไล่ประชาชนท่าวังหินไว้ก่อนเรื่องกีจីบานหายไป ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2523 กรมธนารักษ์ ให้สำรวจผู้บุกรุกที่ราชพัสดุในจังหวัดอุบลราชธานีซึ่งทาง ราชพัสดุจังหวัดอุบลราชธานี ได้รายงานที่ดินราชพัสดุ 4 แปลง ให้กรมธนารักษ์ทราบมีดังนี้ (แผนที่กรมธนารักษ์ กากบาทวก)

แปลงที่ 1 แปลงที่ทหารขอให้เป็นสวนนา

แปลงที่ 2 แปลงที่กรมรักษาดินแคนขอใช้

แปลงที่ 3 แปลงใช้ราชการเรือนจำจังหวัดอุบลราชธานี

แปลงที่ 4 แปลงนิคมญวนและบริเวณหมู่บ้านท่าวังหิน

ได้เหมาเอาชุมชนท่าวังหินรวมกับนิคมญวน เป็นแปลงที่ 4 ขณะนั้นมีผู้อยู่อาศัยในบริเวณหมู่บ้านท่าวังหินรวมนิคมญวนประมาณ 700 ครอบครัว มีผู้ยินยอมเช่า 19 ราย “เป็นบุคคลที่มีเชื้อสายเป็นชาวญวน เพราะต้องการมีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน” ชุมชนท่าวังหินอาศัยอยู่ดังเดิม ก่อนปี พ.ศ. 2456 และทางราชการประกาศให้เป็นหมู่บ้านท่าวังหิน ปี พ.ศ. 2486 ส่วนนิคมญวน เพียงเข้ามา เมื่อปี พ.ศ. 2489 เพราะหนีภัยสงครามเข้ามาอาศัยชั่วคราว นิคมญวนกับชาวชุมชนท่าวังหิน พื้นที่อยู่อาศัยเป็นคนละส่วนกันกับนิคมญวน ซึ่งประชาชนท่าวังหิน ได้แจ้งการครอบครองการตรวจสอบของคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบและเสนอแนะ แนวทางแก้ไขปัญหา การครอบครองตามแบบ ส.ค. 1 จำนวน 98 ฉบับ และมีประชาชนท่าวังหินบางส่วน ไม่มี ส.ค. 1 300 ราย ทำให้กรมธนารักษ์แจ้งให้

ประชาชนท่าවังหินคนที่ไม่มี ส.ค.1 ให้มายื่นคำร้องขอเข้าข้อความร่วมมือกับทางราชการในอันที่จะแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยดี ให้จังหวัดดำเนินคดีขับไล่และเรียกค่าเสียหายต่อ ชาวชุมชนท่าවังหิน ที่ข้อปฏิเสธการเข้า กลุ่มชุมชนท่าවังหินรวมตัวกันยื่นหนังสือต่อท่านผู้ว่าราชการจังหวัด อุบลราชธานี ขอความเป็นธรรมและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชาวชุมชนท่าවังหิน การตรวจสอบ ส.ค.1 แล้วให้ กรมที่ดิน ได้ตรวจสอบรายงานว่าทะเบียนครองครองที่ดิน ส.ค.1 ทั้ง 98 ฉบับ ของประชาชนท่าවังหิน ซึ่งเก็บไว้ที่ส่วนกลางเมื่อตรวจสอบข้อมูล ปรากฏว่า ส.ค.1 ที่ เจ้าหน้าที่ไม่ได้ลงรายละเอียดลงทะเบียนไว้ในทะเบียนการโคลยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ ในที่ดิน ได้แจ้งการครอบครองไว้ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 ไม่ทำให้การแจ้งและแบบ ส.ค.1 ที่ดินเสียไปแต่อย่างใด จึงถือว่าเป็นการแจ้ง ส.ค.1 ไว้ ตามกฎหมาย ส.ค.1 ที่เก่าแก่ของชาวชุมชนท่าවังหิน เลขที่ 58 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2456 ของ นางกอง เกษมสวัสดิ์ ได้ระบุว่า การเข้าครอบครองทำประโยชน์ปัลกเรือนที่อยู่อาศัยอย่างเปิดเผย หลักฐานอ้างที่ดินบริเวณนี้เป็นที่ทางราชพัสดุ ได้นำโดยมีใบเหยียบย้ำหรือใบหวงห้ามของนายคุณ โชคบุตร ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2461 เป็นผู้แจ้งขอหวงห้ามแทนในนามกระทรวงการคลัง จำนวน เนื้อที่ 885 ไร่ 3 งาน 20 วา จึงน่าเชื่อว่าที่ดินแปลงนี้เป็นที่ดินของปัลกที่พักกรรมทหารท่าවังหิน เอกสารหลักฐานอ้างอิงข้อสงสัยของชาวชุมชนท่าවังหินนี้ 3 อย่าง ดังนี้

(1) นายคุณ โชคบุตร เป็นผู้ครอบครองคนเดียวตั้งแต่เปลี่ยนผูกขาด ไม่ อันทันพื้นที่ของ ประชาชนท่าවังหินที่อาศัยอยู่มาก่อนแต่เดิมรวมก็อบร้อยปี โดยรายภูมิ ส.ค.1 มีตราครุฑิติดอากร แสดงปีชัดเจนเป็นหลักฐาน เหตุใดในใบเหยียบย้ำในนี้ที่ระบุว่าที่ราชนี้ไม่มีผู้ใดหวงห้ามและไม่ได้ กีழะแต่สาธารณประประโยชน์อย่างใด จึงได้ออกใบอนุญาตที่ดินรายนี้ให้แก่นายคุณ โชคบุตร และ นายคุณ โชคบุตร เป็นไคร เหตุใดหลักฐานใบหวงห้ามปรากฏได้อย่างไร (ใบเหยียบย้ำนายคุณ โชคบุตร ภาคผนวก)

(2) บันทึกของราชพัสดุจังหวัดอุบลราชธานีได้อ้างตามบันทึกถ้อยคำของ นายทอง สุพิช อันเป็นคนนอกพื้นที่ชุมชนท่าවังหินได้ให้การว่าที่ดินแปลงนี้เป็นที่พักของทหาร ร.พันที่ 10 เป็นสานามบึงเป้าและนีโรงเรือนทหารอยู่ 5-6 โรงเรียนตั้งอยู่ในที่ดินแปลงนี้ โรงเรียนเป็นจังหวะ มหาราชในปัจจุบัน ชุมชนท่าවังหินมีบุคคล อายุเฉลี่ย 70 ปี ได้ให้คำยืนยันว่า ไม่ใช่โรงเรียนของ ทหาร ตามคำให้การของนายทอง สุพิช แต่เป็นโรงเรียนเก่าสำหรับเล่าเรียนของคนสมัยก่อนนั้น ในหมู่บ้าน ท่าවังหิน เรียกว่า โรงเรียนกสิกรรม ทำให้ชาวชุมชนท่าවังหิน ไม่ยอมรับการบันทึกของ ราชพัสดุ จังหวัดอุบลราชธานี(บันทึกนายทอง สุพิชภาคผนวก)

(3) ใน ส.ค.1 ของนายอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี ได้ขึ้นแนงกระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ 27 พ.ค. 2498 ต่อมาจึงตีขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุ อบ.1 เมื่อ พ.ศ. คาด ไม่ทราบ ส.ค.1 ที่

นายอำเภอของนั้นนีเนื้อที่เพิ่มขึ้นเป็น 981 ไร่ 69 วา ต่างจากเนื้อที่ค้างเดินของใบเหยียบข้าของนายกูณ ใจดิบุตร ซึ่งมีเนื้อที่ 885 ไร่ 3 งาน 20 วา “ส.ค.1 ของนายอำเภอ เข้าครอบครองแทนที่นายกูณ ใจดิบุตร ได้อย่างไร” เนื้อที่การได้มาของราชพัสดุ ทำในจำนวนเนื้อที่จึงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ผล จากปัญหาเรื่องสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ทำให้ประชาชนท่าවังหินที่ได้อยู่อาศัยต้องประสบปัญหาความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัย

4.2 กลุ่มชุมชนท่าවังหิน จังหวัดอุบลราชธานี

การดำเนินกิจกรรมกลุ่มชุมชนท่าවังหินเป็นผลสืบเนื่องมาจากความต้องการของกลุ่มเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินที่เกิดขึ้นกับที่อยู่อาศัยของคนในชุมชน ท่าවังหินเป็นปัญหาเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินที่อยู่อาศัยของคนในชุมชนท่าවังหินซึ่งเมื่อปี พ.ศ. 2507 กรมธนารักษ์ได้ประกาศให้เป็นที่ราชพัสดุจังหวัดดังนั้นจึงได้เกิดการรวมตัวของคนในชุมชน ท่าවังหินร่วมกันเป็นผู้ก่อตั้งกลุ่มชุมชนท่าවังหิน โดยมีแก่นนำและสมาชิกกลุ่มในปี พ.ศ. 2507 จนถึงปัจจุบันนี้ เป็นรูปแบบของกิจกรรมการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินการเคลื่อนไหวตามหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

สมาชิกของกลุ่มชุมชนท่าවังหินในช่วงปี พ.ศ. 2507 หากนับรวมรายชื่อที่สมัครเข้ามาร่วมเคลื่อนไหวเรียกร้องจำนวน 50 คน และจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นที่เข้ามาร่วมเคลื่อนไหวจำนวน 300 คนปัจจุบันนี้ มีจำนวนสมาชิกทั้งหมดจำนวน 336 คน ได้เข้ามาร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มชุมชนท่าවังหินและมีกลุ่มเครือข่ายการเมืองภาคประชาชน 3 คน ซึ่งในจำนวนนี้ช่วยเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวเรียกร้อง

การดำเนินงานแต่ละครั้งแก่นนำหลักในการประสานงานมีจำนวน 4 คน และสมาชิกที่เข้ามาร่วมเคลื่อนไหวมีประมาณ 300 คน ส่วนมากจะใช้การส่งตัวแทนไปเคลื่อนไหวในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจำนวนสมาชิก 50 คน หรือ จำนวน 30 คน และจำนวน 20 คน เข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวในแต่ละครั้งสามารถรวมสมาชิกเข้ามาร่วมเคลื่อนไหวมากที่สุด ได้จำนวน 336 คน สมาชิกของกลุ่มส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคนและประกอบอาชีพอิสระอาทิเช่น พ่อค้า แม่ค้า รับจ้างทั่วไป ข้าราชการ เป็นต้น

การระดมทุนของกลุ่มชุมชนท่าවังหินจังหวัดอุบลราชธานี มาจากสมาชิกในกลุ่มที่ได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานภายในกลุ่ม เช่น การจัดทำหนังสือร้องเรียน หรือใช้ในการเดินทางไปตามสถานที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมาจากการเงินจากสมาชิกและแกนนำภายในกลุ่มชุมชนท่าවังหิน

จากเรื่องราวของปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดินที่อยู่อาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมต่างๆ ทำให้การรวมตัวและการขับเคลื่อนของชุมชนท่าවังหิน จังหวัดอุบลราชธานีมีความเข้มแข็ง

ค้านผู้นำ/แกนนำและสมาชิก มีความแన่นหนึ่งใจและปราศจากเป็นภาพสะท้อนถึงความกระตือรือร้นในสิทธิ หน้าที่ ของประชาชนในสังคมไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เกิดการปลดปล่อยการตระหนักรู้ถึงปัญหา (cognitive liberation) สู่การเกิดจิตสำนึกของการลุกขึ้นสู้ (insurgent consciousness) นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดการรับรู้แก่คนภายนอก ให้เกิดกุ่มคน ได้ไม่นักก็น้อย เสมือนการสะท้อนถึงผลจากปัญหารื่องกรรมสิทธิ์ที่คืนที่อยู่อาศัยของชุมชนท่าවังหิน ได้เกิดการเคลื่อนไหวเรียกร้อง กรรมสิทธิ์ที่คืน ให้เกิดกุ่มอย่างเป็นรูปธรรมของกลุ่มชุมชนท่าවังหินจนถึงปัจจุบันนี้

จากการเคลื่อนไหวเรียกร้องของกลุ่มชุมชนท่าවังหิน อุบลราชธานี ที่ได้เริ่มนัดจัดตั้งกลุ่มการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 – 20 มกราคม พ.ศ.2555 ผู้วิจัยได้สรุปเป็นตารางที่กลุ่มชุมชนท่าවังหิน ได้มีเคลื่อนไหวเรียกร้อง

ตารางที่ 4.1 การเคลื่อนไหวของกลุ่มและหน่วยงานภาครัฐที่ตอบโต้ต่อกลุ่มชุมชนท่าවังหิน

ลำดับที่	ว/ด/ป	ประเด็นปัญหาของกลุ่มผู้ลักษณ์ที่เรียกร้องต่อรัฐ (บุคคล/หน่วยงาน)	การตอบโต้ตอบรับของภาครัฐ
1	พ.ศ. 2507	เรียกร้องความคือครองเรื่องที่อยู่อาศัยที่ต้องเข้าที่กับกรมธนารักษ์และประชาชนชุมชนท่าවังหินผู้มีเอกสารสิทธิ์ ส.ค.1	รับเรื่องไว้พิจารณา กลางจังหวัดอุบลราชธานี
2	11 สิงหาคม 2540	ปฏิเสธการเข้าที่คืนชุมชนท่าවังหิน	รับเรื่องไว้พิจารณา ผู้ว่าราชการจังหวัด อุบลราชธานี
3	5 มิถุนายน 2545	ขอให้ตรวจสอบความถูกต้องของการแจ้งการครอบครองที่คืน ส.ค.1 ชุมชนท่าවังหิน	รับเรื่องไว้พิจารณา สำนักงานที่คินจังหวัด อุบลราชธานี
4	10 กันยายน 2552	การยื่นลายภูมิคุหบังสือร้องเรียนถึงความคือครองเรื่องที่อยู่อาศัยชุมชนท่าවังหิน ส.ค.1 ให้ประธานกรรมการพัฒนาการเมืองการสื่อสารมวลชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน	รับเรื่องไว้พิจารณา สำนักพระราชวัง
5	10 กันยายน 2552	การยื่นหนังสือร้องเรียนถึงความคือครองเรื่องที่อยู่อาศัยของชุมชนท่าවังหิน ส.ค.1 ให้ประธานกรรมการพัฒนาการเมืองการสื่อสารมวลชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน	รับเรื่องไว้พิจารณา

ตารางที่ 4.1 การเคลื่อนไหวของกลุ่มและหน่วยงานภาครัฐที่ตอบได้ต่อกลุ่มชุมชนท่าวังหิน (ต่อ)

ลำดับที่	ว/คป	ประเด็นปัญหาของกลุ่มผู้คนที่เรียกร้องต่อรัฐ (บุคคล/หน่วยงาน)	การตอบโต้ตอบรับของภาครัฐ
6	5 พฤษจิกายน 2552	เรียกร้องที่ดินที่อยู่อาศัยชุมชนท่าวังหิน ยื่นหนังสือเรียกร้องศาลากลางจังหวัด อุบลราชธานี กรมธนารักษ์ และ เทศบาลกรอุบลราชธานี	รับเรื่องไว้พิจารณา
7	10 สิงหาคม 2553	ยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์รังวัดที่ดิน เจ้าหน้าที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี	รับเรื่องไว้พิจารณา
8	15 ตุลาคม 2553	ประท้วงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เทศบาลกรอุบลราชธานี ขัดขวางการ ทำงานการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ที่ดิน ของชุมชนท่าวังหินล่าช้า	รับเรื่องไว้พิจารณา เทศบาลกรอุบลราชธานี
9	9 กันยายน 2553	ยื่นหนังสือตรวจสอบและสอบสวนเพื่อ ออกโฉนดที่ดิน	รับเรื่องไว้พิจารณา นายอำเภอเมืองอุบลราชธานี
10	20 มกราคม 2555	ยื่นหนังสือร้องเรียนชุมชนท่าวังหินการ ออกโฉนดที่ดินคืบลำน้ำกันงานตรวจสอบการ แห่นดินศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี	รับเรื่องไว้พิจารณา อยู่ระหว่างการตรวจสอบ ข้อเท็จจริง

สรุปผลจากการรายงานการเคลื่อนไหวของกลุ่มและหน่วยงานภาครัฐที่ตอบได้ต่อกลุ่มชุมชนท่าวังหินผู้วิจัยได้นำการเคลื่อนไหวที่สำคัญจากปัญหาที่อยู่อาศัยชุมชนท่าวังหินที่ได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มผู้คนการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ดินชุมชนท่าวังหิน มีวัตถุประสงค์การพิสูจน์สิทธิ์ที่ดินที่อยู่อาศัยของชุมชนท่าวังหินจากปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนท่าวังหินเริ่มในปี พ.ศ. 2507 กรมธนารักษ์ได้ประกาศให้เขตพื้นที่อยู่อาศัยชุมชนท่าวังหินเป็นเขตพื้นที่ราชพัสดุ การรวมกลุ่มครั้งแรกโดยมี นายเส้า พงษ์ภพและนายจรัส องเอกโชค ผู้นำ/แกนนำกลุ่มได้รวบรวมสมาชิกและระดมความคิดปรึกษาหารือกับคนในชุมชนท่าวังหิน เกิดการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดิน โดยมีผู้นำและสมาชิกในกลุ่มรวมทั้งหมด 50 คน เริ่มเคลื่อนไหวผู้คนครั้งแรกของประชาชนชาวชุมชนท่าวังหิน ไปที่ศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อไปยื่นหนังสือเรื่องร้องเรียนกรรมสิทธิ์ที่ดิน โดยมีเอกสารสารสิทธิ์(ส.ค.1)ของชุมชนท่าวังหินที่มีการถือรองนานาแล้ว

ขอให้ได้ตรวจสอบพิสูจน์ข้อเท็จจริง การขอความเป็นธรรมต่อหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องผู้นำ/แกนนำกลุ่มเป็นบุคคลที่ชาวชุมชนท่าวังหินให้ความเคารพนับถือเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ กล้านำพากลุ่มโดยจัดตั้งกลุ่มเคลื่อนไหวไปเรียกร้อง มีความสามารถโน้มน้าวสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามาร่วมกับกลุ่มชุมชนท่าวังหิน มีความสามารถดำเนินหน้าที่การแบ่งงานให้สมาชิกมีส่วนร่วมภายในกลุ่มได้เป็นอย่างดี และสามารถกำหนดกิจกรรมในการเคลื่อนไหวผลักดันไปยังภายนอกกลุ่มในสถานที่หน่วยงานภาครัฐต่างๆ ซึ่งได้สร้างความเข้มแข็งให้สมาชิกภายในกลุ่มได้เป็นอย่างดี

จากการเคลื่อนไหวของกลุ่มผลักดันชุมชนท่าวังหินที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบันได้มีความเข้มแข็งด้านผู้นำคือ “คุณนคร พงษ์ภาค เป็นบุตรชายของคุณเสา พงษ์ภาค อดีตผู้นำกลุ่มชุมชนท่าวังหิน ผู้นำกลุ่มคนปัจจุบันนี้เป็นบุคคลที่ชาวชุมชนยอมรับให้ความเคารพยิ่งที่มีความสามารถดำเนินหน้าที่ทั้งภายในกลุ่มได้เป็นอย่างดี มีความสามารถกำหนดเรื่องงานนี้ ใครคือคนที่รับผิดชอบ สร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิก สร้างความเข้มแข็งให้กับสมาชิกเชื่อมั่นในการที่จะพัฒนากลุ่มชุมชนท่าวังหินเป็นผู้นำที่กล้าตัดสินใจ นำพากลุ่มให้เคลื่อนไหวผลักดันและสามารถสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกสนับสนุนการเคลื่อนไหวผลักดันของกลุ่มได้เป็นอย่างดี” และจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นที่เข้าร่วมเคลื่อนไหวจำนวน 300 คน

ในวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2552 แกนนำได้ระดมสมาชิกกลุ่มชุมชนท่าวังหินไปร่วมเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินการใช้บุหรี่ของกลุ่มไปชุมนุมกดดันการยื่นหนังสือเรียกร้องที่ศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี กรมธนารักษ์ และเทศบาลนครอุบลราชธานีการยื่นหนังสือเอกสารข้อมูลที่ดินของชุมชนท่าวังหินให้กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และได้ไปเคลื่อนไหวเรียกร้องที่สำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี

ในวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ.2553 การยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ที่ดินให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดินจังหวัดอุบลราชธานีมารังวัดที่ดินให้กับชุมชนท่าวังหิน ผู้นำกลุ่มได้ระดมสมาชิกที่มีเอกสารสิทธิ์(ส.ค.1) เข้ามาร่วมกลุ่มได้สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนที่ได้อยู่อาศัยในชุมชนท่าวังหิน ลุกขึ้นมาพร้อมเพียงกันให้เข้ามาร่วมกลุ่ม ในการเคลื่อนไหวเรียกร้องที่สำนักงานที่ดิน จังหวัดอุบลราชธานี มีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 336 คน เพราะสมาชิกของกลุ่มทั้งหมดได้เข้ามาร่วม เป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ เข้าไปกดดันเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ได้มารังวัดที่ดินเสร็จเป็นที่เรียบร้อย สำหรับเอกสารสิทธิ์ ส.ค.1 ของประชาชนท่าวังหิน ซึ่งก็ได้ทราบผลในการพัฒนาให้กลุ่มนี้ความเข้มแข็งนั้น เพราะส่วนหนึ่งมาจากจำนวนสมาชิกที่เพิ่มมากและกลุ่มชุมชนท่าวังหินที่มีขนาดใหญ่ มีพลังอำนาจที่มากทำให้หน่วยงานของรัฐได้เปิดโอกาสให้เข้ามาแก้ไขปัญหาโดยมาร่างวัดที่ดินให้กับชาวชุมชนท่าวังหิน

วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2553 การเคลื่อนไหวเรียกร้องที่เทศบาลนครอุบลราชธานี และ กรมชนารักษ์ จำนวนสมาชิกที่เข้าไปร่วมจำนวน 50 คนซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน โดย มีแกนนำและตัวแทนจากสมาชิกไปยื่นหนังสือร้องเรียนประท้วงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เทศบาลนครอุบลราชธานี ขัดขวางการทำงาน การปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ที่คิดมาร่วมวัดที่คืนของชุมชน ท่าวังหินล่าช้า

และวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2553 ของกลุ่มชุมชนท่าวังหินจากแกนนำและสมาชิกจำนวน 30 คน ไปยื่นหนังสือตรวจสอบและสอบสวนเพื่อออกโฉนดที่ดินที่รับเรื่องไว้พิจารณาของ นายอำเภอเมือง

เมื่อช่วงปี พ.ศ. 2554 ส่งผลให้ภาพของการเคลื่อนไหวผ่านกระบวนการทางสังคมต่างๆ ใน ด้านการเมืองเริ่มชะลอตัวลง ทางแกนนำกลุ่มชุมชนท่าวังหินคุณคร พงษ์ภพ จึงพยาามหา กิจกรรมเพื่อพาสมาชิกเข้าไปมีส่วนร่วม เพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ขาดการติดต่อและคิดที่ จะหยุดการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้กิจกรรมที่แกนนำและสมาชิกกลุ่มชุมชนท่าวัง หินร่วมกันดำเนินงานนั้น ไม่เพียงกิจกรรมการเคลื่อนไหวเรียกร้องของกลุ่มเท่านั้นในที่นี่หมาย รวมถึงการพบปะประชุมปรึกษาหารือระหว่างแกนนำและสมาชิกด้วย ดังนี้การให้ความรู้แก่ใจ ปัญหาให้กับสมาชิกในกลุ่มชุมชนท่าวังหินจากกลุ่มการเมืองภาคประชาชนที่เข้ามาเป็นเครือข่าย ของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน

และวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2555 การยื่นหนังสือร้องเรียนของชุมชนท่าวังหินการออก โฉนดที่ดินต่อสำนักงานคณะกรรมการแผ่นดินศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี แกนนำสมาชิก จำนวนที่เข้าไปร่วม 10 คนซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มชุมชนท่าวังหินการขึ้นเอกสาร สิทธิ์ที่คืนของชุมชนท่าวังหิน เรื่องอยู่ระหว่างการรับไว้พิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงจากสภาพ ปัญหาความขัดแย้งกันหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งส่งผลต่อการเคลื่อนไหวผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืน ของกลุ่มชุมชนท่าวังหินจากปัจจัยภายในกลุ่มที่เป็นปัญหาและอุปสรรคที่ยังไม่มีความเข้มแข็งและ ภายนอกองค์กรที่เป็นปัญหาและอุปสรรคทำให้กลุ่มเรียกร้องไม่ประสบผลสำเร็จที่มีนานาธรรมเป็น เวลา 47 ปี แต่กลุ่มชุมชนท่าวังหินก็ยังมีความพยายามมุ่งมั่น เพื่อที่จะให้กลุ่มนี้การเคลื่อนไหว เรียกร้องให้ได้กรรมสิทธิ์ที่คืนที่อยู่อาศัยของชาวชุมชนท่าวังหิน

4.3 ผลการวิเคราะห์ความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินชูนชนท่าවังหิน จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการศึกษาความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินชูนชนท่าවังหิน จังหวัดอุบลราชธานี

ตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานการวิจัยว่าความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินชูนชนท่าවังหิน ที่เด่นชัดที่สุด คือความเข้มแข็งด้านผู้นำ/แกนนำซึ่งเป็นปัจจัยภายในนี้นผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการรวมผู้วิจัยพบว่าในการเคลื่อนไหวผลักดันแก้ไขปัญหาภัยคุุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินชูนชนท่าවังหินมีความเข้มแข็งด้านผู้นำ/แกนนำเด่นชัดที่สุด

หลังจากที่กรมชนาธิการໄได้ประกาศให้เขตพื้นที่อุู่อ่าศัยของชุมชนท่าවังหิน เป็นเขตพื้นที่ของราชพัสดุ ปี พ.ศ. 2507 ซึ่งทำให้ประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนท่าවังหิน ที่มีเอกสารสิทธิ์ในการครอบครองที่คิน (ส.ค.1) จำนวน 98 แปลง มีเนื้อที่อุ่อกเอกสารสิทธิ์การครอบครองที่คิน 90 ไร่ มีประชาชนใช้เป็นที่อยู่อาศัย 300 หลังคาเรือน 1,000 คนอยู่ครัว ชาวชุมชนท่าවังหินซึ่งได้รับผลกระทบต้องเข้าที่คินจากการราชพัสดุ เกิดปัญหาความเดือดร้อนของชาวชุมชนท่าවังหิน ซึ่งได้รับผลกระทบทำให้ชาวชุมชนท่าවังหิน ได้จัดตั้งกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินชูนชนท่าවังหิน ผู้นำกลุ่ม/แกนนำกลุ่มชุมชนท่าවังหิน ในปี พ.ศ. 2507 คุณเสา พงษ์ภาพ และคุณจรัส อเนก ใจดี เป็นบุคคลที่ชาวชุมชนท่าවังหินให้ความเคารพนับถือเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ กล้านำพากลุ่ม โดยจัดตั้งกลุ่มเคลื่อนไหวไปเรียกร้อง มีความสามารถโน้มน้าวสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามาร่วมกลุ่มได้เป็นอย่างดี และสามารถดำเนินหน้าที่การแบ่งงานให้สมาชิกมีส่วนร่วมภายในกลุ่มได้เป็นอย่างดี และสามารถกำหนดกิจกรรมในการเคลื่อนไหวผลักดันไปยังภายนอกกลุ่มในสถานที่หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ซึ่งได้สร้างความเข้มแข็งให้สมาชิกภายในกลุ่ม ได้เป็นอย่างดี

ผู้นำ/แกนนำ ในปัจจุบันนี้ของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินชูนชนท่าවังหิน จังหวัดอุบลราชธานี ได้ปรับเปลี่ยนผู้นำใหม่ “พระคุณเสา พงษ์ภาพ และคุณจรัส อเนก ใจดี” น้องจากพระมีอาชญากรรมแล้วจึงได้รับหมายจากให้ผู้นำดำเนินงานแทนต่อ คือ คุณนคร พงษ์ภาพ เป็นบุตรชายของคุณเสา พงษ์ภาพ อดีตผู้นำกลุ่มชุมชนท่าවังหิน ผู้นำกลุ่มคนปัจจุบันนี้เป็นบุคคลที่ชาวชุมชนยอมรับให้ความเคารพยิ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถดำเนินหน้าที่ทั้งภายในกลุ่ม ได้เป็นอย่างดี มีความสามารถกำหนดเรื่องงานนี้ โครงการที่รับผิดชอบ สร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิก สร้างความเข้มแข็งให้กับสมาชิกเชื่อมั่นในการที่จะพัฒนาภัยคุุ่มชุมชนท่าවังหินเป็นผู้นำที่กล้าตัดสินใจนำพากลุ่มให้เคลื่อนไหวผลักดันและสามารถสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกสนับสนุนการ

เคลื่อนไหวผลักดันของกลุ่มได้เป็นอย่างดี” (คุณแอง บูญเน่น สัมภาษณ์ วันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553)

คุณสมบูรณ์ ทันงค์ กล่าวว่า “คุณคร พงษ์ภาพ เป็นผู้ประสานงาน ได้ไปปรึกษาหารือกับกลุ่มเครือข่ายการเมืองภาคประชาชนมาช่วยให้กับท่านทำความเข้าใจว่าจะแก้ไขปัญหาต่อไปอย่างไรเรื่องกรรมสิทธิ์ที่คืนของชุมชนนานอกจากข่าวกับพวกรุกอีกที พวกรุกก็ พ้อรู้ว่าจะมีการเคลื่อนไหวเราที่ช่วยกันทำงานด้านกิจกรรมของกลุ่มทุกครั้ง” ซึ่งสอดคล้อง (สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2552)

คุณวสุธร ใจศิลปศาสตร์ กล่าวว่า “คุณคร พงษ์ภาพ เป็นที่พึงพอใจให้กับคนในชุมชนท่าวังหิน ได้ให้กำลังใจสร้างแรงจูงใจให้พวกรุกขึ้นรวมกลุ่ม ได้ให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาให้กับคนในชุมชน ได้เป็นอย่างดีคนที่นี้ก็รักนับถือพี่น้อง” (สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2553)

ประเภทของผู้นำ สอดคล้องกับแนวคิดของ Wilson (1973) ที่กล่าวถึงประเภทของผู้นำดังกรณี คุณคร พงษ์ภาพ คือ ผู้นำแบบอุดมการณ์ (ideological) ที่มีจุดยืนต้องการความถูกต้องและประชาธิปไตยที่สันติสุขได้ สามารถเห็นพ้องและมีจุดยืนร่วมกัน

กลุ่มชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี เป็นองค์กรที่มีโครงสร้างแบบกระจายอำนาจ (decentralized/federated) กล่าวคือ ไม่มีการแบ่งงานที่ชัดเจน มีอุดมการณ์เพื่อเรียกร้องความถูกต้อง และประชาธิปไตยที่ประชาชนสันติสุขได้ การบริหารและการตัดสินใจจึงสามารถปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ มีส่วนร่วมกับกลุ่มเคลื่อนไหวอื่นๆ อย่างเต็มใจ ส่งผลให้มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน และฝ่ายตรงข้ามความคุณหรือปราบปรามได้ยาก (Jenkins, 1983: 539-542; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตอบแต่ง, 2552 : 100-101)

จากบทบาทและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของคุณคร พงษ์ภาพมีความสามารถในการเป็นผู้นำกลุ่ม และมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้หาข้อมูล ติดตามข่าวสาร เช่น การติดต่อประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ ก่อเกิดเป็นประสบการณ์และเป็นผู้นำข้อมูลมาแลกเปลี่ยน เเล่สู่กันฟังแก่สมาชิกภายในกลุ่ม ส่งผลให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตาม (Commitment) ของสมาชิกในกลุ่มจากการศึกษาความเข้มแข็งด้านผู้นำ/แกนนำของกลุ่มผลักดัน เรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งสอดรับกับแนวคิดของ Ganz (2003: 285; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552 : 41) ก่อเกิดเป็นประสบการณ์และเป็นข้อมูล นำมาแลกเปลี่ยน เเล่สู่กันฟังแก่สมาชิกภายในกลุ่ม ส่งผลให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตาม (commitment) ของเพื่อนสมาชิกจากการได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์สมาชิกพบว่ามีความเข้มแข็ง มีความชัดเจนในอุดมการณ์และความเชื่อมั่นในความถูกต้องเอกสารสิทธิ์ ส.ค.1 และมุ่งมั่นปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่การเริ่มเคลื่อนไหวมาจนถึงปัจจุบัน เนื้องหลังของกลุ่มชุมชน

ท่าวังหิน ภายใต้แก่นนำที่มีความกระตือรือร้นยังคงมีโครงการที่จะเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ในการขึ้นเอกสารข้อเท็จจริงของกลุ่มนชนชั้นท่าวังหินต่อไปตามสถานที่หน่วยงานภาครัฐ

จากการศึกษาความเข้มแข็งด้านผู้นำ/แกนนำของกลุ่มชนชั้นท่าทางพิเศษ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ามีความเข้มแข็งและมีความชัดเจนในอุดมการณ์และมุ่งมั่นปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่การเริ่มเคลื่อนไหวงานถึงปัจจุบันที่คุณเมื่อൺภาพของ การเคลื่อนไหวจะหยุดนิ่ง แต่เบื้องหลังของกลุ่มภายใต้แกนนำที่มีความกระตือรือร้นยังคงมีโครงการที่จะเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ให้สามารถให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการประชุมปรึกษาหารือการแก้ไขปัญหาของสังคม

ด้านสมาชิก ของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหิน ผู้นำและสมาชิกกลุ่มผลักดัน มีความรัก ความสามัคคี เริ่มเคลื่อนไหวเรียกร้อง กรรมสิทธิ์ที่คืนในปี พ.ศ. 2507 การรวมกลุ่มครั้งแรกนี้ มีจำนวนสมาชิกในกลุ่มชุมชนท่าวังหิน 50 คน จนถึงปัจจุบันนี้ การเคลื่อนไหวระดม จำนวนสมาชิกกลุ่มผลักดันเพิ่มมากขึ้นที่สุด 380 คน การพูดคุย พนบປະ การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกภายในกลุ่ม มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมีมากทั้งผู้นำและสมาชิกภายในกลุ่ม การปฏิบัติงานภายใต้กลุ่มนี้ มีความเข้มแข็งมาก เพราะผู้นำและสมาชิกภายในกลุ่มนี้ มีความรักความสามัคคี ที่ใช้เป็นพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย “จากการที่ได้เข้าไปในพื้นที่พบປະ ได้พบเห็นสมาชิกภายในกลุ่มชุมชนท่าวังหิน ที่มีความสนิทสนม เป็นกันเองต่อกันระหว่างผู้นำและสมาชิก การพูดคุยสนับสนุนอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน หรือการ แก้ไขปัญหาให้สมาชิกภายในกลุ่มนี้มีปัญหาความเดือดร้อนทำให้เกิดความรักความสามัคคีของกลุ่ม ผลักดันมากตามไปด้วย ด้านความเข้มแข็งจากการที่มีความรักความสามัคคีของกลุ่ม ซึ่งส่งผลให้การ เคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืน อาจส่งผลกระทบประสิทธิภาพตามไปด้วย”

“คุณผัน พะอารักษ์ ได้กล่าวว่า “สามาชิกในกลุ่มเรา ได้พบประพุคคุยเรื่องปัญหาผลกระทบต่างๆหรือนำปัญหาไปปรึกษาหารือกับผู้นำกลุ่มและสามาชิกทุกคนเสมอเปรียบเสมือนเพื่อนพี่น้องญาติมิตรกันตลอดมา การให้กำลังใจในการต่อสู้เรียกร้องค่าไป บทบาทหน้าที่ของสามาชิกทุกคน ไม่มีตายตัว องค์กรขนาดเด็กไม่ต้องตั้งกรรมการ เนื่องจากภายในกลุ่ม ไม่มีงบประมาณที่ต้องจัดสรร โครงการจะไร้กำหนดเวลา เช่น การจัดทำเอกสารหนังสือที่ยื่นให้หน่วยงานภาครัฐ การติดต่อประสานเรางруппคนยิ่งเกิดความรักผูกพันกันตลอดระยะเวลา 47 ปี ที่คุณลีอน ไ华 เรียกร้องของกลุ่ม”

“คุณมนตรี หนูอินทร์ได้กล่าวว่า สามาชิกของกลุ่ม ภายในกลุ่มเราได้พนเจ้อปัญหาการห้ามไม่ให้ซ่อนแซนบ้านเรือนนั้น ของเจ้าหน้าที่เทศบาลนครอุบล ด้วยความชุนชนสร้างบ้านหรือซ่อนแซนใหม่ก็จะนำกฎหมายมาดำเนินคดีกับชาวชุมชนท่าวังhin สามาชิกที่ได้รับผลกระทบก็ได้นำ

ปัญหามาพูดคุยปรึกษาหารือกันภายในกลุ่ม การให้ข้อเสนอแนะตอกลังกันว่าให้ช่อง เช่นบ้านเลข เพราะถ้าถูกจับพวกราทุกคนจะไปด้วย หลังจากนั้นเรื่องก็เงียบหายไปไม่มีอะไรเกิดขึ้นจากการถูกข่มขู่ ทำให้สมาชิกภายในกลุ่มผู้ที่ไม่รู้กฎหมายทำให้เกิดความกลัว เพราะสมาชิกภายในกลุ่มนี้ความเข้มแข็งความรักความสามัคคีจึงทำให้ได้รับการแก้ไขปัญหาของสมาชิกแต่ละคนได้ ”

สอดคล้องกับข้อเสนอของ McAdam ที่กล่าวถึงความสำคัญขององค์ประกอบนี้ว่าเป็นสิ่งที่จะช่วยรักษาภารกุ่มการเคลื่อนไหวทางสังคมไว้ได้ เพราะความเป็นเอกภาพของสมาชิกเกิดจากการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกอยากเข้ามามีส่วนร่วมเคลื่อนไหวกับองค์กร ซึ่งเป็นการให้แรงจูงใจที่อยู่ภายในตัวระบบความสัมพันธ์ต่างตอบแทน (interchange reward) ระหว่างสมาชิกกับองค์กรผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่ทำให้สมาชิกของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี บังคับคำรับความเป็นกลุ่มเป็นก้อนไว้ได้เนื่องจากความต้องการดำเนินงานที่ใช้ใจแลกใจ มีสัมพันธ์ไม่ตรึงร่วมกันฉันท์พื้นมอง สมาชิกแต่ละคนสามารถมีสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็น มีสิทธิ์ในการร่วมตัดสินใจและมีสิทธิ์ร่วมในการขับเคลื่อนกลุ่มสู่กิจกรรมต่างๆ อย่างเสมอภาคสิ่งที่ได้รับกลับมา คือ ความภาคภูมิใจในตนเองที่ตนก็มีสิทธิ์ในการมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรมตามเจตทัณฑ์ที่เข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่ม นอกจากการร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น ภายใต้การปฏิบัติงานสมาชิกแต่ละคนก็มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์งานในส่วนต่างๆ ตามความถนัดของตน แล้วนำแต่ละส่วนมาประกอบกันกลายเป็นกระบวนการการทำงานที่ครอบคลุมพร้อมสู้การเคลื่อนไหวในแต่ละกิจกรรม

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับแนวคิดของ Knoke(1981) ที่กล่าวเพิ่มเติมถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความมั่นคงพันของสมาชิก(commitment) โดยปัจจัยที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจกรรมที่สำคัญขององค์กร ความบ่อเบี้ยงของการสื่อสารภายในองค์กร การได้ใช้อำนาจมีส่วนร่วมและใช้อิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจ เกษชร์เดียวกับการดำเนินงานของกลุ่มชุมชนท่าวังหินที่กล่าวมาข้างต้นว่า สมาชิกมีบทบาทในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานร่วมกัน ประสานทางความคิด ทุกคนมีจังหวะและโอกาสในการแสดงทักษะ คนหนึ่งพูดที่เหลือฟัง ผลัดเปลี่ยนกันไปและนาหาข้อสรุปร่วมกัน

จากการศึกษาดังกล่าวข้างสามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดของ Olson (1968) ที่เห็นว่าการท่องค์กรบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจะสร้างแรงจูงใจ Olson เชื่อว่า การใช้แรงจูงใจสำหรับปัจจek (selective incentive) ที่ทำให้กลุ่มเดิบโต หรือล้มเหลวคือ เหตุกระตุ้นสำหรับปัจจekหรือแรงจูงใจ (selective incentive) และการกระทำการรวมหมู่ในลักษณะของการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเนื่องจากปัจจekบุคคลจะตัดสินใจเข้าร่วมกระทำการรวมหมู่หรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับแรงจูงใจเป็นสำคัญ โดยจะคำนวณผลได้และผลเสียของการเข้าร่วม หากผลประโยชน์ที่ได้รับมีมูลค่ามากกว่าหรือเทียบเท่ากับต้นทุนที่เสียไป ปัจจekเฉพาะบุคคลก็จะตัดสินใจเข้าร่วมการกระทำ

รวมหนูจึงเกี่ยวข้องกับเหตุกระดูนร่วม เพื่อแลกเปลี่ยนกับการเข้ามาเป็นสมาชิกและซักนำให้สมาชิก ซึ่งมันผูกพันอยู่กับบวนการและการเคลื่อนไหวควรจะต้องสร้างแรงจูงใจสำหรับปัจจek (selective incentive) ซึ่งเป็นแรงจูงใจเชิงผลประโยชน์ที่แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ผลประโยชน์ทางวัตถุ (material benefits) ผลประโยชน์ด้านสถานะทางสังคม (status incentives) และผลประโยชน์ด้านการบรรลุในอุดมการณ์ความเชื่อ (purposive or expressive rewards)

จากการศึกษาและความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี ความสามัคคีของสมาชิกจากแรงจูงใจเชิงผลประโยชน์ที่มีผลต่อการเข้ามาร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม คือ ผลประโยชน์ด้านสถานะทางสังคม (status incentives) และผลประโยชน์ด้านการบรรลุในอุดมการณ์ความเชื่อ (purposive or expressive rewards) เห็นได้จากภัยหลังของการเข้ามาร่วมเคลื่อนไหวของสมาชิก

(1) สมาชิกมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการเรียกร้องและร่วมเคลื่อนไหวเพื่อสะท้อนถึงจุดยืนและความต้องการของกลุ่มในกรรมสิทธิ์ที่คิน

(2) ได้รับความเป็นมิตรจากสมาชิกภายในกลุ่มแต่ยังคงมีจุดยืนเดียวกัน ร่วมค้าข้าว跟กันในการขับเคลื่อนจัดการชุมชนกลุ่มน้ำย่างนาครรูเราก็ติดต่อขอความร่วมมือระหว่างสมาชิกกันมาช่วยเหลือกัน เป็นต้น หรือด้านความเคารพนับถือบุคคลผู้มาร่วมกลุ่มจากสมาชิกภายในกลุ่มชุมชนท่าวังหิน ผู้ร่วมกลุ่มได้สะท้อนถึงกรรมทรัพยากรการเงินสู่การขับเคลื่อนของกลุ่ม

(3) สะท้อนถึงภายนอกให้ได้รับรู้ถึงบทบาทด้านการปฏิบัติงานของกลุ่มชุมชนท่าวังหินอย่างเป็นรูปธรรม หรือกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างพื้นที่สื่อของกลุ่ม ได้ออกทางหนึ่ง ด้านการบรรลุในอุดมการณ์ความเชื่อ (purposive or expressive rewards) ของการเข้าร่วมเคลื่อนไหวของสมาชิกซึ่งมาจากอุดมการณ์ความเชื่อมั่น ของสมาชิกจึงทำให้เกิดแรงดึงดูดจากบุคคลภายนอกกลุ่ม เข้ามาย่วยในการระดมทรัพยากรของบุคคลการเข้ามาร่วมขับเคลื่อนกลุ่มชุมชนท่าวังหิน

กลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คินชุมชนท่าวังหินจะปฏิเสธไม่ได้เลยกับการตัดสินใจจากแรงจูงใจด้านอุดมประโยชน์ ซึ่งเป็นการคำนวณผลได้และผลเสียของการเข้าร่วมบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม หากผลประโยชน์ที่ได้รับมีมูลค่ามากกว่าหรือเทียบเท่ากับต้นทุนที่เสียไป ปัจจekบุคคลก็จะตัดสินใจเข้าร่วม ดังที่สมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิน ตัดสินใจ เพราะกระบวนการของการของกลุ่มสามารถนำพากลุ่มเรียกร้องและขับเคลื่อนเพื่อสะท้อนจุดยืนที่ต้องการประชาธิปไตยที่เข้มต้องได้ แต่ความหมายรวมถึงการมีส่วนร่วมคิด ตัดสินใจ และตรวจสอบได้ ดังนั้นความสามัคคีที่มีความเข้มแข็งของกลุ่มชุมชนท่าวังหินด้านโครงสร้างจากแรงจูงใจเหตุกระดูนสำหรับปัจจekหรือแรงจูงใจเฉพาะบุคคลเข้ามาร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มเพื่อ

ความเป็นเอกภาพร่วมกัน (Structure of Solidarity Incentive) มีแนวปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและนำทางสู่การเคลื่อนไหวในแต่ละกิจกรรม

จากข้อค้นพบที่ได้ไว้เคราะห์มาทั้งหมดนี้ ด้านความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันเรียกร้อง กรรมสิทธิ์ที่คิดนิยมชนท่าวังหิน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยผู้นำที่มีความสามารถกระคนทรัพยากรคนให้เข้ามาร่วมจัดตั้งกลุ่มนิยมชนท่าวังหินและการสร้างแรงจูงใจเกิดความรักความสามัคคีภายในกลุ่มระหว่างสมาชิกและผู้นำ ซึ่งได้ค้นพบด้านความสามัคคี การเพิ่มขนานของกลุ่มการสร้างแรงจูงใจของกลุ่มนิยมชนท่าวังหินให้มีความเข้มแข็งภายในกลุ่มเป็นการขับเคลื่อน และการดำเนินกิจกรรมในการเคลื่อนไหวของกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิดนิยมชนท่าวังหินได้

สำหรับดัวแปรด้านอื่นๆนั้นผู้ศึกษาได้ค้นพบว่าข้างไม่มีความเข้มแข็งเพียงพอ เพราะยังเป็นปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มนิยมชนท่าวังหินที่ทำให้กลุ่มเคลื่อนไหวไม่ประสบผลสำเร็จแต่จะนำดัวแปรไปอธิบายในด้านสภาพปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มนิยมชนท่าวังหินต่อไป

4.4 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิดนิยมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิดนิยมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี

ตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิดนิยมชนท่าวังหินที่เด่นชัดที่สุด คือ โครงสร้างโอกาสทางการเมือง และฝ่ายตอบโต้ ซึ่งเป็นปัจจัยนอกองค์กรนั้น ผลการวิเคราะห์ที่ได้มาจากการรวบรวมข้อมูลพบว่าปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิดนิยมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานีปัจจัยที่เด่นชัดที่สุดคือ โครงสร้างโอกาสทางการเมือง ฝ่ายตอบโต้ รองลงมาค้านยุทธวิธี และค้านพื้นที่สื่อ เครือข่ายการสื่อสาร

4.4.1 อุปสรรคทางการเมือง

โครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่ไม่เอื้อสำหรับการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิดนิยมชนท่าวังหิน จากการเคลื่อนไหวเรียกร้องของกลุ่มนิยมชนท่าวังหิน อุบลราชธานี ที่เริ่มดำเนินการเคลื่อนไหวมาตั้งแต่มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 – 20 มกราคม พ.ศ. 2555 อุปสรรคทางการเมืองจากปัจจัยภายนอกที่สำคัญคือ

ด้านนโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คิดนิยม ของรัฐบาลนี้ยังดำเนินการโดยรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คิดนิยม รัฐ พ.ศ. 2535 เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 รัฐบาลในขณะนั้นได้พิจารณาเห็นว่า มีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการบุกรุกและรับผิดชอบ

เกี่ยวกับที่คินของรัฐได้แก่ ที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่สาธารณะประโยชน์ และที่ราชพัสดุเป็นด้านมีหลายหน่วยงานด้วยกัน เมื่อมีปัญหาการบุกรุกที่คินของรัฐ ส่วนราชการดังกล่าวไม่อาจแก้ไขปัญหาให้ถูกต้องได้โดยลำพัง ประกอบกับที่คินของรัฐได้ถูกบุกรุกจากประชาชนเข้า ยึดถือครอบครอง ทั้งในลักษณะส่วนตัวและเป็นหมู่คณะก่อให้เกิดผลกระทบในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองนับวันจะสร้างปัญหาที่ซับซ้อนและทวีความรุนแรงก่อให้เกิดความหายใจแก่ชาติ เกิดมหันตภัยต่อส่วนรวม ได้ถ้ามิได้แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คินของรัฐ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้ประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คินของรัฐ พ.ศ.2535 โดยระบุวันที่ได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะกรรมการนี้ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ เรียกว่าคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คินของรัฐ เรียกโดยย่อว่า กบธ.ทำหน้าที่แก้ไขปัญหานากรุกที่คินของรัฐ โดยมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลตามกฎหมายให้ส่วนราชการต่างๆดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่คินของรัฐ ซึ่งคณะกรรมการได้มีมติให้ความเห็นชอบ

รัฐบาลกับการแก้ไขปัญหาที่คินซึ่งเป็นปัญหาระดับโครงสร้างและนโยบายด้วยการตั้งกลไกระดับชาติให้เป็นหน่วยประสานงานกลาง ได้แก่สำนักงานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คินของรัฐ ที่ขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี องค์ประกอบของคณะกรรมการมาจากหลายหน่วยงาน โดยหวังว่าจะมีการประสานงานการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นเอกภาพ แต่ผลที่เกิดขึ้นคือ เป็นหน่วยงานที่รวบรวมข้อมูลกรณีพิพาทจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการบุกรุกที่คินของรัฐ ระดับจังหวัดและระดับชาติทำหน้าที่ประสานงานดำเนินการพิสูจน์สิทธิ์ที่คิน แต่กรณีข้อพิพาทส่วนใหญ่ต้องมารอกระบวนการทำงานของ กบธ.ซึ่งใช้เวลานาน กบธ.จึงกลายเป็นกลไกการเก็บเรื่องไว้มากกว่าเป็นกลไกแก้ไขปัญหาให้คืนหน้าการแก้ไขปัญหาที่คิน

นอกจากประมวลกฎหมายที่คินยังมีกฎหมายพิเศษอื่นที่ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่กระทรวง ทบวง กรมหน่วยงานของรัฐอื่นๆ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการคุ้มครองพื้นที่คินของรัฐ เช่นตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 กำหนดให้นายอำเภอเมืองหน้าที่ตรวจสอบรักษาที่ดินขึ้นเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่พลเมืองให้รายภูริใช้ประโยชน์รวมกันตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2497 กำหนดให้นายกเทศมนตรี คุ้มครองพื้นที่คินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่รายภูริใช้ประโยชน์รวมกันในเขตเทศบาลนั้นๆตามพระราชบัญญัติที่ราชบัตร พ.ศ. 2518 กำหนดให้กระทรวงการคลัง เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ราชบัตร รวมถึงมีอำนาจหน้าที่คุ้มครองพื้นที่คินที่รายภูริใช้ประโยชน์รวมกันในเขตเทศบาลนั้นๆตามสาธารณสมบัติของแผ่นดินจากนโยบายของภาครัฐที่ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้อำนาจหน้าที่คุ้มครองพื้นที่คินที่ราชบัตร ซึ่งมีเสถียรภาพและความเข้มแข็งจากภาครัฐซึ่งส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มอ่อนแอบริษัทจากปัญหาและอุปสรรคที่ครอบคลุมจากหน่วยงานของรัฐ

แข่งตัวเปลี่ยนแปลงได้ยากความสามารถของรัฐ และแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คืนของรัฐ ระบุขึ้นสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คืนของรัฐ ให้หน่วยงาน กรมธนารักษ์จัดทำรายงานและข้อพิจารณาเสนอ กบր. จังหวัดพิจารณาตามมาตรการของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คืนของรัฐเรื่องหลักเกณฑ์การพิสูจน์สิทธิการครอบครอง ที่คืนของบุคคลในเขตที่คืนของรัฐด้องเร่งรักษาด้วยความซับซ้อนรวมทั้งทำทะเบียนหรือหนังสือสำคัญ สำหรับที่คืนของรัฐไว้เป็นหลักฐาน โดยให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ ซึ่งส่งผลต่อ เจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์ผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานตามกฎหมายระหว่างประเทศเป็นข้อบังคับอย่างมีเสถียรภาพ และมีความเข้มแข็ง หรือถ้าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์ประพฤติมิชอบเกี่ยวกับที่คืน ของรัฐหรือจะใช้เด็ดขาด ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานของกรมธนารักษ์ให้มีความเข้มแข็งด้าน ประสิทธิภาพ ดังนั้นหน่วยงานของภาครัฐที่เป็นปัญหาและอุปสรรคที่ไม่เอื้อต่อการก่อกรรมการ เคลื่อนไหวจึงกระทำได้ยากส่งผลต่อกลุ่มชุมชนท่าวังหินที่เคลื่อนไหวที่มีนานานั้นไม่ประสบ ผลสำเร็จ เพราะด้านนโยบายรัฐระบุขึ้นสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คืน ของรัฐ ที่เป็นปัญหาและอุปสรรคที่ไม่เอื้อต่อการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนของกลุ่มชุมชน ท่าวังหินจากการเคลื่อนไหวในแต่ละครั้งที่ผ่านมาได้ส่งผลให้ไม่สามารถต่อสู้จากการตอบโต้กับ หน่วยงานภาครัฐที่ไม่เอื้อให้กับกลุ่มชุมชนท่าวังหินซึ่งส่งผลให้ไม่ประสบผลสำเร็จ

4.4.2 อุปสรรคการตอบโต้นองฝ่ายต่อต้าน

หน่วยงานภาครัฐที่ตอบโต้ต่อกลุ่มชุมชนท่าวังหิน ปัญหาและ อุปสรรคจากปัจจัย ภายนอก จากการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหินดำเนิน กิจกรรมลงไบสู่พื้นที่ของหน่วยงานหรือบุคคลของภาครัฐดังกล่าว สามารถประเมินว่าเป็น กระบวนการการตอบโต้ของภาครัฐจากโครงสร้างโอกาสทางการเมืองส่งผลต่อกลุ่มชุมชนท่าวังหินจาก อดีตจนถึงปัจจุบันข้อเท็จจริงบางประการได้ดังนี้

(1) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศบาลกรุงเทพมหานคร ขัดขวางการ ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่คืนในการร่วมกับที่คืนของชุมชนท่าวังหินล่าช้าหรือการห้ามมิให้ชาวชุมชน ท่าวังหินต่อเติมการซ่อมแซมน้ำเรือนของชาวชุมชนท่าวังหิน

(2) การรับหนังสือข้อเรียกร้องไว้พิจารณา เช่น การยื่นหนังสือเอกสารสิทธิ์ (ส.ค.1) ของชุมชนท่าวังหิน อยู่ระหว่างการพิสูจน์สิทธิ์ การตรวจสอบข้อเท็จจริงเอกสาร

เกี่ยวกับที่คินของรัฐได้แก่ ที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่สาธารณะประโยชน์ และที่ราชพัสดุเป็นศูนย์กลางหน่วยงานด้วยกัน เมื่อมีปัญหาการบุกรุกที่คินของรัฐ ส่วนราชการดังกล่าวไม่อาจแก้ไขปัญหาให้ชัดได้โดยลำพัง ประกอบกับที่คินของรัฐได้ถูกบุกรุกจากประชาชนเข้า ยึดอื่นของบอร์ด ทั้งในลักษณะส่วนตัวและเป็นหมู่คณะก่อให้เกิดผลกระทบในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองนับวันจะสร้างปัญหาที่ซับซ้อนและทวีความรุนแรงก่อให้เกิดความหายใจแก่ชาติ เกิดมหันตภัยต่อส่วนรวมได้ ถ้ามีได้แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คินของรัฐ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้ประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คินของรัฐ พ.ศ.2535 โดยระบุว่าดังนี้ได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะกรรมการซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี ที่นากรัฐมนตรีอ่อนમายเป็นประธานกรรมการ เรียกว่าคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คินของรัฐ เรียกโดยย่อว่า กบ.ร.ทำหน้าที่แก้ไขปัญหาบุกรุกที่คินของรัฐ โดยมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลตามกฎหมายให้ส่วนราชการต่างๆดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่คินของรัฐ ซึ่งคณะกรรมการได้มีมติให้ความเห็นชอบ

รัฐบาลกับการแก้ไขปัญหาที่คินซึ่งเป็นปัญหาระดับโครงสร้างและนโยบายด้วยการตั้งกลไกระดับชาติให้เป็นหน่วยประสานงานกลาง ได้แก่สำนักงานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คินของรัฐ ที่ขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี องค์ประกอบของคณะกรรมการมาจากหลายหน่วยงาน โดยหวังว่าจะมีการประสานงานการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นเอกภาพ แต่ผลที่เกิดขึ้นคือ เป็นหน่วยงานที่รวมรวมข้อมูลกรณีพิพาทจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการบุกรุกที่คินของรัฐ ระดับจังหวัดและระดับชาติทำหน้าที่ประสานงานดำเนินการพิสูจน์สิทธิ์ที่คิน แต่กรณีข้อพิพาทส่วนใหญ่ต้องมารอกระบวนการทำงานของ กบ.ร.ซึ่งใช่วันนาน กบ.ร.จึงกลายเป็นกลไกการเก็บเรื่องไว้มากกว่าเป็นกลไกแก้ไขปัญหาให้คืนหน้าการแก้ไขปัญหาที่คิน

นอกจากประมวลกฎหมายที่คินขึ้นมีกฎหมายพิเศษอื่นที่ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่กระทรวง ทบวง กรมหน่วยงานของรัฐอื่นๆ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 กำหนดให้นายอำเภอหน้าที่ตรวจสอบรายการที่คินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่พลเมืองให้รายงานใช้ประโยชน์รวมกันตามพระราชบัญญัติเทคโนโลยี พ.ศ.2497 กำหนดให้นายกเทศมนตรี คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่คินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่รายงานใช้ประโยชน์รวมกันในเขตเทศบาลนั้นๆตามพระราชบัญญัติราชพัสดุ พ.ศ. 2518 กำหนดให้กระทรวงการคลัง เป็นผู้ดูแลกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุ รวมถึงมีอำนาจหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่คินอันเป็นสังหารินทร์ของแผ่นดินทุกชนิด เว้นแต่สาธารณสมบัติของแผ่นดินจากนโยบายของภาครัฐที่ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้อำนาจหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งมีเสถียรภาพและความเชื่อมโยงจากภาครัฐซึ่งส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มอ่อนแอบรุกรานปัญหาและอุปสรรคที่ครอบคลุมจากหน่วยงานของรัฐ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่คิน มีหลายหน่วยงานแต่ละหน่วยงานมีกฎหมายบังคับซึ่งกฎหมายดังกล่าวໄດ้สร้างอำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐในการใช้คุลยพินิจในการปฏิบัติงานดังนี้แต่ระดับเจ้าหน้าที่รัฐในระดับพื้นที่จนถึงเจ้าหน้าที่รัฐในระดับกอง กรม กระทรวง และนักการเมืองที่เป็นรัฐมนตรี และรัฐบาลสามารถบังคับบัญชาที่รวมศูนย์จากส่วนกลาง จึงทำให้การตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาล่าช้า ต้องรอการตัดสินใจระดับด้านนโยบาย โดยเฉพาะปัญหาข้อพิพาทระหว่างรัฐกับประชาชน และเกี่ยวโยงกับนโยบายการใช้ที่คินของหน่วยงานรัฐ

ปัญหานโยบายบังคับใช้กฎหมายที่ซ้อนทับกัน เช่นการประกาศพื้นที่ซ้อนทับกับหน่วยงานใดจะเป็นผู้ตัดสินใจ ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีการแก้ไขปัญหาไม่เป็นเอกภาพและนาขบieriในความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา เพราะเกรงว่าจะต้องรับผิดเมื่อมีการตรวจสอบการดำเนินการทุจริตครอรัปชั่น จึงก่อให้เกิดการละเลกการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งผู้ที่เคื่องครองไม่สามารถเอาผิดได้ เพราะกฎหมายนี้ซ่องว่างของการให้คุลยพินิจแก้เจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติงาน กล่าวได้ว่าระบบราชการที่อยู่บนฐานของการใช้อำนาจรวมศูนย์และควบคุมโดยรัฐตามกฎหมาย การสร้างความชอบธรรมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐและเป็นสาเหตุสำคัญของการสร้างปัญหาข้อพิพาทและความขัดแย้งให้รุนแรงมากยิ่งขึ้น

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจกรไทย พุทธศักราช 2540 มาเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาของรัฐการกำหนดนโยบายและกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อข้อพิพาทและความขัดแย้งปัญหาที่คิน วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 โดยนายของรัฐที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 น นโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่ต้องการจัดการถือครองที่คินและการใช้ที่คินอย่างเหมาะสม แต่ในความเป็นจริงยังไม่มีการแก้ไขปัญหาการจัดระบบการถือครองที่คินและการใช้ที่คินอย่างเหมาะสมด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิในที่คินได้แก่ ประมวลกฎหมายที่คิน พุทธศักราช 2497 ได้กำหนดให้มีระบบกรรมสิทธิ์ที่คินของเอกชนและของรัฐ จึงให้เกิดการผูกขาดอำนาจการจัดการที่คินโดยรัฐ ที่ครอบคลุมที่คินกรรjiangว่างเปล่าโดยรัฐ อันเป็นสาเหตุสำคัญของข้อพิพาทและการสูญเสียที่คินของประชาชน เพราะฉะนั้น การรับรองสิทธิในที่คินสองแบบจึงไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจกรไทย มาตรา 46 ที่ให้ชุมชน นโยบายบริหารประเทศขังสนับสนุนการใช้ที่คินตามแนวความคิดที่จะพัฒนาที่คินให้เป็นสินค้า โดยเสนอนโยบายการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนควบคู่แต่ไม่ได้แก้ไขปัญหาความยากจนและการสูญเสียที่คินของประชาชนอย่างแท้จริง

จากปัญหาและอุปสรรคที่สอดคล้องกับแนวคิดของTarrow (1991) เสนอว่า แนวคิดวิเคราะห์โครงสร้างโอกาสทางการเมืองระดับการปิดของระบบการเมือง (degree of openness or closure of polity) ความมีเสถียรภาพของระบบที่มีความไม่แน่นอน (stability or instability of political alignments) ด้านนโยบายรัฐซึ่งมีเสถียรภาพเรียบง่ายทางการเมืองค่อนข้าง

แข่งตัวเปลี่ยนแปลง ได้จากความสามารถของรัฐ และแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คืนของรัฐ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คืนของรัฐ ให้น่าวางงาน กรณานารักษ์จัดทำรายงานและข้อพิจารณาเสนอ กบր. จังหวัดพิจารณาตามมาตรการของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คืนของรัฐเรื่องหลักเกณฑ์การพิสูจน์สิทธิการครอบครอง ที่คืนของบุคคลในเขตที่คืนของรัฐด้วยเร่งรัดให้ดำเนินการสำรวจจัดทำแนวเขตที่คืนของรัฐที่อยู่ ในความดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ให้ถูกต้อง มีความชัดเจนรวมทั้งทำทะเบียนหรือหนังสือสำคัญ สำหรับที่คืนของรัฐไว้เป็นหลักฐาน โดยให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ ซึ่งส่งผลต่อ เจ้าหน้าที่กรณานารักษ์ผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับอย่างมีเสถียรภาพ และมีความเข้มแข็ง หรือถ้าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรณานารักษ์ประพฤติไม่เกิดขึ้นกับที่คืน ของรัฐหรือจะใจละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและ คำสั่งแก้ผู้บุกรุกที่คืนของรัฐ อย่างเคร่งครัดและเฉียบขาด ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานของกรณานารักษ์ให้มีความเข้มแข็งด้าน ประสิทธิภาพ ดังนั้นหน่วยงานของภาครัฐที่เป็นปัญหาและอุปสรรคที่ไม่เอื้อต่อภารกิจกรรมการ เคลื่อนไหวจึงกระทำได้ยากส่งผลต่อกลุ่มชุมชนท่าวังหินที่เคลื่อนไหวที่มีนานานจึงไม่ประสบ ผลสำเร็จ เพราะด้านนโยบายรัฐระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คืน ของรัฐ ที่เป็นปัญหาและอุปสรรคที่ไม่เอื้อต่อการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนของกลุ่มชุมชน ท่าวังหินจากการเคลื่อนไหวในแต่ละครั้งที่ผ่านมาได้ส่งผลให้ไม่สามารถต่อสู้จากการตอบโต้กับ หน่วยงานภาครัฐที่ไม่เอื้อให้กับกลุ่มชุมชนท่าวังหินจึงส่งผลให้ไม่ประสบผลสำเร็จ

4.4.2 อุปสรรคการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้าน

หน่วยงานภาครัฐที่ตอบโต้ต่อกลุ่มชุมชนท่าวังหิน ปัญหาและ อุปสรรคจากปัจจัย ภายนอก จากการเคลื่อนไหวของกลุ่มผลัดดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหินดำเนิน กิจกรรมลง ไปสู่พื้นที่ของหน่วยงานหรือบุคคลของภาครัฐดังกล่าว สามารถประเมินว่าภาพเป็น กระบวนการการตอบโต้ของภาครัฐจากโครงสร้างโอกาสทางการเมืองส่งผลต่อกลุ่มชุมชนท่าวังหินจาก อดีตจนถึงปัจจุบันข้อเท็จจริงบางประการได้ดังนี้

(1) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศบาลนครอุบลราชธานี ขัดขวางการ ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ที่คืนในการร่วมวัดที่คืนของชุมชนท่าวังหินล่าช้าหรือการห้ามมิให้ชาวชุมชน ท่าวังหินต่อdemocracyซ่อนบ้านเรือนของชาวชุมชนท่าวังหิน

(2) การรับหนังสือข้อเรียกร้องไว้พิจารณา เช่น การยื่นหนังสือเอกสารสิทธิ์ (ส.ค.1) ของชุมชนท่าวังหิน อยู่ระหว่างการพิสูจน์สิทธิ์ การตรวจสอบข้อเท็จจริงเอกสาร

(3) ขณะเรื่องการให้ชาวชุมชนท่าวังหิน ทำสัญญาเข้ากับที่ราชพัสดุไว้ก่อนรองรับการพิสูจน์สิทธิ์ (ส.ค.1) ของชาวชุมชนท่าวังหินและเอกสารของหน่วยงานทางราชการ เพื่อสรุปหาข้อเท็จจริงในกรณีสิทธิ์ที่คืนให้ระหว่างการฟ้องร้องขับไล่รายภูริไว้ก่อน”

(4) การพิสูจน์สิทธิ์มีตั้งแต่เมื่อ 15 มีนาคม 2545 ตรวจสอบ ส.ค.1 แล้วกรณีที่คืนได้ตรวจสอบแล้วระบุว่าทะเบียนครอบครองที่คืน (ส.ค.1) ทั้งหมด 98 ฉบับ ของรายภูริชุมชนท่าวังหิน ซึ่งเก็บไว้ที่ส่วนกลาง เมื่อตรวจสอบข้อมูลประกอบว่า (ส.ค.1) ที่เจ้าหน้าที่ไม่ได้ลงรายละเอียดลงทะเบียนไว้ในทะเบียนการครอบครอง หากมีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่คืนอยู่ก่อนวันประมวลกฎหมายที่คืน ใช้บังคับโดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในที่คืน ได้แจ้งการครอบครองไว้ตามมาตรฐาน แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่คืน 2497 ถึงไม่ได้ทำให้การแจ้งและแบบ (ส.ค.1) ที่คืนเสียไปแต่อย่างใด จึงถือว่าเป็นการแจ้ง (ส.ค.1) “ไว้ตามกฎหมาย” (คุณนนบูรณ์ ใจศิลปศาสตร์ สัมภาษณ์ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2553)

(5) หน่วยงานภาครัฐได้มอบชาวชุมชนท่าวังหินพร้อมจะให้การช่วยเหลือการแต่งตั้งตัวแทน จำนวน 10 คน ร่วมเป็นคณะกรรมการพิจารณาข้อเท็จจริง โดยคณะกรรมการจะทำหน้าที่พิสูจน์สิทธิ์การครอบครองที่คืน หากพบว่าชาวบ้านได้เข้ามาอยู่อาศัยก่อนมีประกาศให้เป็นที่หลวง ก็จะเสนอเรื่องให้รัฐบาลออกพระราชบัญญัติกเดิมหนังสือที่สำคัญสำหรับหัวดวงและจะดำเนินการออกเอกสารสิทธิ์โฉนดที่คืนให้กับชาวชุมชนท่าวังหินมารังสรรคทั้งหมดต่อไป

(6) กรณีที่คืนจังหวัดอุบลราชธานีได้ลงพื้นที่มาตรวจหลักโฉนดที่คืนให้กับชาวชุมชนท่าวังหิน ผู้ที่มี (ส.ค.1) มีทั้งหมด 363 คน เมื่อเดือน ตุลาคม ปี พ.ศ. 2553 ซึ่งยังไม่ได้โฉนดโดยทางกรมที่คืนจังหวัดอุบลราชธานีได้ให้เหตุผลกับกลุ่มหลักดันการเคลื่อนไหวกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหินว่า ต้องรอให้อธิบดีกรมที่คืนจากส่วนกลางสั่งการลงมาถึงจะแยกโฉนดที่คืนให้ได้ จนถึง ณ ปัจจุบันนี้ยังไม่ได้โฉนดที่คืนของชาวชุมชนท่าวังหิน (ผู้นำกลุ่ม สัมภาษณ์ วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2554)

สรุปผลจากการเคลื่อนไหวกลุ่มหลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืน ชุมชนท่าวังหินจังหวัดอุบลราชธานี จาก โครงสร้างโอกาสทางการเมือง การตอบโต้ฝ่ายต่อต้าน จากหน่วยงานภาครัฐ จากการชุมนุมเรียกร้องกดดันความสงบสถานที่หน่วยงานราชการของรัฐต่างๆ เป็นการปิดโอกาสที่ไม่เอื้อต่อคู่กันซึ่งส่งผลให้คู่กันไม่สามารถเรียกร้องประสบผลสำเร็จได้ยังเป็นปัญหาอุปสรรค ของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน การไม่ได้รับแก้ไขปัญหาช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐต่อประชาชนชุมชนท่าวังหิน หรือการแสดงความนิ่งเฉยรับเรื่องไว้พิจารณา แต่ยังคงไม่ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนท่าวังหิน หน่วยงานภาครัฐมองว่าเป็นการเรียกร้องของกลุ่มที่มีผลประโยชน์รวมกันในเรื่องที่คืน ซึ่งที่คืนเป็นที่ราชพัสดุแต่ชาวชุมชนท่าวังหินเข้ามานุกรุกและต้องการได้

กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่อยู่อาศัย การปล่อยทิ้งให้เรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดิน (ส.ค.1)ของประชาชนชุมชนท่าวังหินยังไม่สามารถได้ออกโฉนดที่ดิน ของชาวชุมชนท่าวังหินได้จนถึงปัจจุบันนี้ เรื่องขังคงเงียบยังไม่มีความคืบหน้าประการใด (สัมภาษณ์คุณวสุธร ใจศิลปศาสตร์, 15 มกราคม พ.ศ. 2555)

นอกจากจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมแล้ว โอกาสทางการเมืองยังรวมไปถึงโอกาสที่ขบวนการทางสังคมสร้างขึ้นเองจากการเคลื่อนไหวต่อสู้ และเป็นโอกาสทางการเมืองที่สามารถส่งผลให้กับขบวนการทางสังคมอื่นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Tarrow (1991; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตอนแต่ง, 2552 : 74) และพัฒนามาจนเป็นตัวแบบในการวิเคราะห์ที่ชัดเจนมากขึ้นในศตวรรษที่ 1970 ซึ่งมีขบวนการทางสังคมปราศจากตัวขึ้นอย่างกว้างขวาง โดยมีนิยามตัวชี้วัด โครงสร้างโอกาสทางการเมืองระดับ การเปิดหรือปิดของระบบการเมือง (degree of openness or closure of polity) ที่มีการเปลี่ยนแปลงในโอกาสทางการเมืองที่เอื้อหรือไม่เอื้อต่อขบวนการเคลื่อนไหว ทฤษฎีระบบนิยมการทางการเมืองสอดคล้องกับแนวคิด Tarrow ซึ่งตลอดระยะเวลาการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คนเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชนท่าวังหิน ที่ไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐการปิดโอกาสไม่เอื้อต่อการกลุ่มชุมชนท่าวังหินเป็นอุปสรรคไม่ให้การช่วยเหลือแก่ไขปัญหาให้ชุมชนท่าวังหินการผูกัดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดิน เป็นปัญหาอุปสรรคปัจจัยภายนอกต่อการกลุ่มชุมชนท่าวังหิน ที่หน่วยงานภาครัฐมีความเข้มแข็งในการสร้างอำนาจที่มากกว่าประชาชนท่าวังหินการต่อสู้ของกลุ่มจึงมีปัญหาและอุปสรรคไม่สามารถกดดันให้รัฐเข้ามา แก้ไขปัญหาที่ดิน หรือทางด้านนโยบายของรัฐ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปที่ดินการแก้ไขกฎหมายที่ดินและนโยบายภาครัฐ

ยุทธวิธีการเคลื่อนไหว ถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อการกระทำการรวมหมู่ของขบวน การเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชนท่าวังหิน ใช้รูปแบบบุทธวิธี การเคลื่อนไหวแบบรวมหมู่ อาศัยความร่วมมือจากกลุ่มเครือข่ายการเมืองภาคประชาชนได้เข้ามายield ความรู้ ความเข้าใจ เสนอแนะการจัดกิจกรรมเข้าไปกดดัน ชุมชน ตามหน่วยงานสถานที่ราชการของรัฐ

โดยเลือกศึกษาจากสถานการณ์ที่สำคัญในการเคลื่อนไหวของกลุ่มชุมชนท่าวังหินจังหวัดอุบล ราชธานี ดังนี้

วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2552 แก่นนำที่ได้รับสมนาเชิงกudos กลุ่มชุมชนท่าวังหินไปร่วมเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินการใช้ยุทธวิธีของกลุ่มไปชุมนุมกดดันการยื่นหนังสือเอกสารข้อมูลที่ดินของชุมชนท่าวังหินให้กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2553 การเคลื่อนไหวเรียกร้องที่เทศบาลครอุบราชธานี และ กรมธนารักษ์ จำนวนสมาชิกที่เข้าไปร่วมจำนวน 50 คนซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน โดยมีแก่นนำและตัวแทนจากสมาชิกไปยื่นหนังสือร้องเรียน

วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2553 ของกลุ่มชุมชนท่าวังหินจากแก่นนำและสมาชิกจำนวน 30 คนไปยื่นหนังสือตรวจสอบและสอบถามเพื่อออกโฉนดที่ดินที่รับเรื่องไว้พิจารณาของนายอำเภอเมือง

วันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2555 การยื่นหนังสือร้องเรียนชุมชนท่าวังหินการออกโฉนดที่ดินต่อสำนักงานตรวจการแผ่นดินศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี แก่นนำสมาชิก จำนวนที่เข้าไปร่วม 10 คนซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มชุมชนท่าวังหินการยื่นเอกสาร สิทธิ์ที่ดินของชุมชนท่าวังหิน เรื่องอยู่ระหว่างการรับไว้พิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงจากสภาพปัญหาความขัดแย้งกับหน่วยงานภาครัฐ

รูปแบบและยุทธวิธีการเคลื่อนไหวที่กลุ่มชุมชนท่าวังหินจังหวัดอุบราชธานีได้ปฏิบัติในการเคลื่อนไหวเรียกร้องกดดันยุทธวิธีของกลุ่ม

(1) การนั่งร่วมฟังคำปราศรัยของแก่นนำที่ผลัดเปลี่ยนกันขึ้นกับกล่าวปราศรัย เอกสารสิทธิ์ที่ดินส.ค.1 ของชุมชนท่าวังหิน

(2) การเคลื่อนขบวนไปกดดันให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องรับเรื่องเข้ามาแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนท่าวังหิน ตามสถานที่หน่วยงานต่าง ๆ

(3) ปิดล้อมสถานที่เพื่อขัดขวางไม่ให้มีการดำเนินกิจกรรมปกติ เช่น ปิดสถานที่ราชการ ปิดถนน เพื่อแสดงออกถึงการเรียกร้องและคัดค้านแนวทางการปฏิบัติของรัฐบาล

studyclipping กับการศึกษาของ Tarrow (1999) และ Traugott (1995) ที่กล่าวว่าด้วยหลักการและแนวทางของอารยะขัดขืนต่อกฎหมายที่สำคัญถึงการเข้าครอบครองทรัพย์สินและทรัพยากร (occupation) เป็นการยึดครองและใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินของรัฐ ทรัพย์สินที่เป็นสาธารณะ ทรัพย์สินของเอกชน ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่อาชญากรรมการอารยะขัดขืนและไว้ความรุนแรง โดยมีเป้าหมายเพื่อแสดงให้กลุ่มชนชั้นนำ ผู้มีอำนาจและสาธารณะชนทั่วไป ได้รับรู้ถึงความเดือดร้อนที่ผู้กระทำการได้รับ รวมทั้งการปิดล้อมเพื่อขัดขวาง (barricade) เป็นการเคลื่อนไหวด้วยการปิดล้อมพื้นที่หรือสถานที่อันเป็นเป้าหมายของการขับเคลื่อน เพื่อขัดขวางไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามหรือกลุ่มเป้าหมายเข้าไปดำเนินกิจกรรมตามปกติได้ เนกเช่นการปิดสถานที่ทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งภายใต้บริบทของสังคมประชาธิปไตยในปัจจุบัน การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการปิดกั้นเพื่อขัดขวางในทางสาธารณะมากกว่าจะมุ่งไปที่เป้าหมายเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (ประภาส ปั่นตอนแต่ง, 2550 : 161-170) จึงเป็นรูปแบบการแสดงออกอย่างเป็นรูปธรรมกิจขึ้นใน

พื้นที่สาธารณะของผู้เข้าร่วมขบวนการ แสดงถึงความกระตือรือร้น เออาจริงเอ้าจังของสมาชิก ขบวนการเคลื่อนไหว เป็นการขัดขวางกระบวนการปกติของฝ่ายที่เหยียบน้ำ ผู้คนที่เกี่ยวข้อง (by-standing)

ปัญหาอุปสรรคกระบวนการกำหนดกฎหมายลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้อง กรรมสิทธิ์ที่คินชุมชนท่าවังหิน ผู้นำกลุ่มได้ใช้วิธีการแบบมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นของ สมาชิก และเครือข่ายกลุ่มการเมืองภาคประชาชน และใช้มติเสียงส่วนใหญ่ในการกำหนดกฎหมายใน การเคลื่อนไหวเรียกร้องในแต่ละครั้งซึ่งยังคงไม่ประสบผลสำเร็จในการเคลื่อนไหวต่อหน่วยงานภาครัฐที่ไม่เข้ามาช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับกลุ่มชุมชนท่าවังหินหรือการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายที่คินของภาครัฐที่ได้มาช่วยเหลือกลุ่มซึ่งยังคงเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อกลุ่มชุมชนท่าවังหิน

ด้านพื้นที่สื่อ ของกลุ่มชุมชนท่าවังหินจังหวัดอุบลราชธานี

จากการเคลื่อนไหวที่ผ่านมาของกลุ่มชุมชนท่าවังหินดำเนินการใช้พื้นที่สื่อ ของกลุ่มชุมชนท่าවังหิน ได้ยังคงไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นประเด็นที่ถูกเดิยงอยู่ในพื้นที่ข่าวมากพอ และจากการพิจารณาการยอมรับของสื่อว่าเป็นไปในทิศทางบวกมากพอ การยอมรับจากสื่อซึ่งกลุ่มชุมชนท่าවังหินจะพบในหนังสือพิมพ์มีส่วนน้อยมาก

การถูกเลือกใช้เป็นข่าวการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิน ของกลุ่มที่เป็นเพียงผู้เรียกร้อง การเคลื่อนไหวถูกสื่อให้ความสำคัญน้อยหรือ กลุ่มไม่มีอำนาจทางการเมืองหรือข้อเรียกร้องไม่มีน้ำหนักในเชิงนโยบายของภาครัฐ ได้

การใช้พื้นที่สื่อการยื่นหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงการส่งตัวแทนไปยื่นหนังสือเรียกร้องตามหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทำให้กลุ่มนี้พื้นที่ใช้สื่อมวลชนที่น้อยมาก ทำให้การสื่อสารข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคภายในกลุ่ม มีพื้นที่สื่ออยู่ในพื้นที่แคบ ไม่กว้างพอในการรับทราบ ปัญหาข้อเท็จจริงของกลุ่มชุมชนท่าවังหิน เกิดปัญหาและอุปสรรคภายในของกลุ่มผลักดันที่ยังไม่เข้มแข็งด้านการใช้พื้นที่สื่อให้ประสบผลสำเร็จได้สมाचิกในกลุ่ม ไม่นักกิจกรรมภายใต้มีความสามารถที่มีความเป็นมืออาชีพ และความเชี่ยวชาญเฉพาะในการใช้สื่อ กล่าวคือ สามารถที่จะนำเสนอประเด็นหรือกรอบโครงการสร้างหลักของขบวนการในพื้นที่สื่อผ่านสื่อมวลชนได้

การวิเคราะห์พื้นที่สื่อมวลชนต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มชุมชนท่าවังหินว่าถูก หยิบยกขึ้นมาบนเวทีการถกเถียงในพื้นที่สื่ออย่างไร เป็นการมองสื่อในฐานะปัจจัยซึ่งจะนำไปสู่ ความสำเร็จหรือสัมพันธ์กับความสำเร็จของกลุ่ม ดังที่ Gamson (1989-1993) เสนอว่า กลุ่มหรือ ขบวนการที่ประสบความสำเร็จในการเคลื่อนไหวต้อง มีทรัพยากรและนักกิจกรรมภายใต้มีความสามารถที่มีความเป็นมืออาชีพ และความเชี่ยวชาญเฉพาะในการใช้สื่อ กล่าวคือ สามารถที่จะ

นำเสนอประเด็นหรือกรอบโครงสร้างหลักของขบวนการในพื้นที่สื่อผ่านสื่อมวลชนໄດ້ ຍິ່ງສ້າງບວນກາທາງສັງຄົມໄຄມີທຽພາກຮະຄວາມສາມາດເຊື່ອວ່າຈຸດໃນການໃຊ້ສື່ອນາກເທົ່າໄດ້ກີ່ຍິ່ງນີ້ໂອກາສປະສົບຜົດສຳເນົາກັບພົນຕະແຕ່ງ (Gamson, 1989-1993; ອ້າງອີງຈາກ ປະກາສ ປິ່ນຕະແຕ່ງ, 2552: 149)

ດ້ານເຄື່ອງຂ່າຍການສື່ອສາຮ

Mario and McAdam (2003) ໄດ້ແບ່ງເຄື່ອງຂ່າຍການສື່ອສາຮຂອງບວນກາທາງສັງຄົມອອກເປັນ 3 ປະເທດ ຜຶ່ງສອດຄລ້ອງກັບຜົດກາສຶກຍາດັ່ງນີ້

(1) ເຄື່ອງຂ່າຍປັ້ງເຈກບຸກຄຸລ (individual network) ທີ່ຈັດເຈນໃນກາຣຽມກຸ່ມຫຼຸ່ມຫຼຸນທ່າວັງທິນ ອຸນລາຮ່ານີ້ ຄື້ອງ ກຸ່ມເພື່ອນທີ່ເຄີຍຮ່ວມເຄື່ອນໄຫວດ້ວຍກັນສາມາຊີກໃນຫຼຸ່ມຫຼຸນທ່າວັງທິນ ຈຶ່ງທໍາໄໝມີຄວາມເຂົ້າໃຈແລະສື່ອສາຮເປັນການເຊື່ອນໂຢງໂຄຍສາຍສັນພັນຮ໌ສ່ວນຕົວ ອາທິເຊັ່ນ ຄວາມເປັນເພື່ອນ ພູຖີ ຢ້ອກາເຊື່ອນໂຢງໂຄຍຜ່ານສາຍສັນພັນຮ໌ທີ່ມີກັບສາຫະລະ ອາທິເຊັ່ນ ສາຍສັນພັນຮ໌ກັບເພື່ອນບ້ານເຂົ້ານາໜ້ວຍ

(2) ເຄື່ອງຂ່າຍອົງຄ່ອງ (organization network) ຄື້ອງ ການເຊື່ອນໂຢງຮ່ວ່າງອົງຄ່ອງ ເຄື່ອງຂ່າຍການມີອັນກາປະປາຊານຫຼືອບວນກາທາງສັງຄົມອື່ນໆ ກລ່າວອີກນັ້ນນີ້ ຄື້ອງ ການເຊື່ອນໂຢງບ້ານອົງຄ່ອງ ຜຶ່ງຈະກະຕຸ້ນໃຫ້ເກີດກາຣະຄມແລະກາຈັດສຽງທຽພາກຮ່ວ່າງກັນ ທຳໄໝເກີດກາຣແລກປັບປຸງແລະຫ່ວຍເພຍແພຣ່ຂໍ້ອນລູ່ງຫ່ວາສາຮທີ່ເປັນປະໂໂຍ່ນ໌ ເກີດເປັນຄວາມຮ່ວມນື້ອໃນກິຈກຽມຂອງບວນກາທາງສັງຄົມຮ່ວມທັງບ້ານຫ່ວຍເພຍແພຣ່ນິຍາມຄວາມໝາຍແລະອັດລັກນັ້ນຂອງກຸ່ມຫຼຸ່ມຫຼຸນທ່າວັງທິນ

(3) ເຄື່ອງຂ່າຍອັດລັກນັ້ນແລະເຄື່ອງຂ່າຍທີ່ເຊື່ອນໂຢງຜ່ານເຫດກາຣົນ (identity network) ຄື້ອງ ເຄື່ອງຂ່າຍທີ່ເຊື່ອນໂຢງຜ່ານກາຮ່າງ ກາຣໃໝ່ນຍາມຕ່ອອັດລັກນັ້ນຂອງກຸ່ມແລະຕ່ອເຫດກາຣົນກາຣເຄື່ອນໄຫວ ສາກພັບປຸງຫາຫຼືອໜ້າເຮັກຮ່ອງທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຜຶ່ງໝາຍຮ່ວມດຶງການເຊື່ອນໂຢງຜ່ານເຄື່ອນນື້ອແລະ ບຸກທົວທີເຄື່ອນໄຫວເຊີງສັລຸກັນພົມຕ່າງໆ ເຄື່ອງຂ່າຍອັດລັກນັ້ນແລະເຄື່ອງຂ່າຍທີ່ເຊື່ອນໂຢງຜ່ານເຫດກາຣົນ (identity network) ຈາກກາເຂົ້າໄປມີສ່ວນຮ່ວມເຄື່ອນໄຫວໃນກິຈກຽມຍັງໄມ້ຕ່ອນເນື່ອງກາຣະຄມສາມາຊີກທີ່ເຂົ້າໄປກົດດັນຫັນໜ່ວຍງານກາກຮູ້ມີຈຳນວນສາມາຊີກທີ່ນ້ອຍເຊັ່ນເຫດກາຣົນທີ່ເປັນກາຮ່າງເຄື່ອນຫຼັກໆ ປະກອບດ້ວຍ

ວັນທີ 5 ພຸດສະພາບ ພ.ສ.2552 ແກນນຳທີ່ໄດ້ຮະຄມສາມາຊີກກຸ່ມຫຼຸ່ມຫຼຸນທ່າວັງທິນໄປຮ່ວມເຄື່ອນໄຫວເຮັກຮ່ອງກາຣະຄມສີທີ່ທີ່ດີນກາຣໃຊ້ບຸກທົວທີ່ຂອງກຸ່ມໄປໝັ້ນນຸ່ມກົດດັນກາຮ່າງເຢືນຫັນສື່ອເອກສາຮ່ອນລູ່ງທີ່ດີນຂອງຫຼຸ່ມຫຼຸນທ່າວັງທິນໄກ້ກັບຫັນໜ່ວຍງານກາກຮູ້ທີ່ເກີ່ວຂຶ້ອງ

ວັນທີ 15 ຕຸລາຄົມ ພ.ສ. 2553 ກາຣເຄື່ອນໄຫວເຮັກຮ່ອງທີ່ເຫດບາລນຄຣອຸນລາຮ່ານີ້ ແລະ ກຣນຫາຮັກຍໍ ຈຳນວນສາມາຊີກທີ່ເຂົ້າໄປຮ່ວມ 50 ດັບຜົ່ງເປັນຕົວແທນຂອງກຸ່ມຫຼຸ່ມຫຼຸນທ່າວັງທິນໂດຍນີ້ ແກນນຳແລະຕົວແທນຈາກສາມາຊີກໄປເຢືນຫັນສື່ອຮ່ອງເຮັນ

วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2553 ของกลุ่มชุมชนท่าวังหินจากแกนนำและสมาชิก 30 คน ไปยื่นหนังสือตรวจสอบและสอบถามเพื่อออกโฉนดที่ดินที่รับเรื่องไว้พิจารณาของนายอำเภอเมือง

วันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2555 การยื่นหนังสือร้องเรียนชุมชนท่าวังหินการออกโฉนดที่ดินต่อสำนักงานคณะกรรมการแผ่นดินศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี แกนนำสมาชิก จำนวนที่เข้าไปร่วม 10 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มชุมชนท่าวังหินการยื่นเอกสารสิทธิ์ที่ดินของชุมชนท่าวังหิน เรื่องอยู่ระหว่างการรับไว้พิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงจากสภาพปัญหาความขัดแย้งกับหน่วยงานภาครัฐ

การศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น เครือข่ายปัจเจกชน องค์กร อัตลักษณ์และการเชื่อมโยงผ่านเหตุการณ์ของชุมชนท่าวังหิน อุบลราชธานี ทำให้ไม่เกิดการไหลเวียนข้อมูล การไหลเวียนของอิทธิพล และการเคลื่อนไหวร่วมกัน (Oliver and Myer, 2003; ข้างต้นจาก ประภาส ปั่นตอนแต่ง, 2552 : 23-24)

(1) เกิดการไหลเวียนข้อมูล (the flow of information) ไม่มีการเผยแพร่ข้อมูล และประสบการณ์เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวผ่านทางสื่อและตัวแสดงต่างๆ หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมด้วยช่วยกันของสมาชิกภายในกลุ่มเดียวกัน และขบวนการเคลื่อนไหว/องค์กรภายนอก อื่นๆ ยังไม่มี

(2) เกิดการไหลเวียนของอิทธิพล (the flow of influence) กล่าวคือไม่ อิทธิพลทางด้านความคิดที่เกิดจากการกระทำการของศูนย์รวมความเชื่อมโยงอันหนึ่ง (node) ที่ส่งผลต่อความคิดเห็นหรือการกระทำการของศูนย์รวมความเชื่อมโยงอีกอันหนึ่ง (node) ใน การศึกษารั้งนี้อาจหมายรวมถึงแกนนำของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน คือ คุณนร พงษ์ภพ ผู้ซึ่งมีบทบาทในการจัดตั้งกลุ่มและนำพากลุ่มสู่การมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหว ไม่ต่อเนื่อง กล่าวได้ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคที่ไม่เข้มแข็ง ส่วนการประสานงานกับ กลุ่มเครือข่ายที่อยู่ส่วนกลางในการเชื่อมโยงข่าวสารและสถานการณ์ที่พร้อมเคลื่อนไหว รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ จากการที่เป็นบุคลากรของกลุ่มที่ปฏิบัติงานอย่างแข็งขันจึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่าคือแกนนำของกลุ่มที่เพื่อนสมาชิกให้การยอมรับและการสนับสนุนในความคิดเห็นหรือรูปแบบบุทธิวิธีที่ได้ร่วมเสนอแนะในแต่ละครั้ง ถือเป็นเป้าประสงค์ร่วมที่สอดคล้องกับเจตจำนงของเพื่อนสมาชิกเช่นกัน

(3) เกิดการเคลื่อนไหวร่วมกัน (joint action) ไม่ว่าจะเป็นการระดมทรัพยากรเพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ รวมทั้งการระดมปัจเจกและองค์กรให้เข้ามาร่วมตัวเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวกลุ่มใหม่ โดยอาศัยความร่วมมือในเครือข่าย สอดคล้องกับการดำเนินงานในอนาคตของกลุ่มชุมชนท่าวังหินที่มีการวางแผนเพื่อจะทำโครงการเสริมสร้างศักยภาพด้านเครือข่ายที่มาก

ขึ้นที่ยังไม่เข้มแข็งของชุมชนท่าวังหิน ด้วยความร่วมมือกันกับสมาคมของกลุ่มชุมชนท่าวังหินและกลุ่มเครือข่ายการเมืองภาคประชาชนซึ่งยังคงเป็นปัญหาและอุปสรรค

สรุป จากสภาพปัญหาความอ่อนแองของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืน ชุมชนท่าวังหินมีปัญหาและอุปสรรคทั้งปัจจัยภายในกลุ่มและปัจจัยภายนอกกลุ่มจากการศึกษาได้คำตอบว่าปัจจัยภายในกลุ่ม ด้านบุทธวิธีที่ใช้ภายในกลุ่มที่ใช้อย่างเดียว คือ การยืนหนังสือเรียกร้องพิสูจน์สิทธิ์ ส.ค.1 ตามหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งยังไม่ประสบผลสำเร็จ พื้นที่สื่อถือที่ใช้ยืนตามหน่วยงานภาครัฐ สมาคมกลุ่มผู้นำใช้สื่อที่เป็นเอกสาร ส.ค.1 เอกสารของรัฐไปยื่นเพื่อเป็นหลักฐานข้อเท็จจริง เครือข่ายการสื่อสารของสมาคมได้เข้ามาร่วมประชุมน้อยจากปัจจัยภายนอกกลุ่ม การร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มที่ไม่ให้ความสนใจร่วมกิจกรรมและกลุ่มเครือข่ายที่ได้เข้ามาช่วยนี้เพียงกลุ่มเดียวเครือข่ายการเมืองภาคประชาชนที่ให้ความช่วยเหลือซึ่งยังไม่ประสบผลสำเร็จในการเคลื่อนไหวได้ กรรมสิทธิ์ที่คืนที่อยู่อาศัย และ ปัจจัยภายนอกกลุ่ม ที่ยังไม่มีพลังอำนาจในการกดดันคงเป็นปัญหาด้าน โอกาสทางการเมืองการตอบโต้ที่ปิดไม่เอื้อที่เป็นอุปสรรค ไม่ยอมเปิดโอกาสให้กลุ่มผลักดันใช้ความนึงแข็ง รับเรื่องไว้พิจารณา แต่ยังไม่มีการพัฒนาความก้าวหน้าของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหิน จากการศึกษาค้นพบซึ่งได้สอดคล้องกับสมมติฐานปัญหาความอ่อนแองของกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหินปัญหา ปัจจัยภายนอก โครงสร้างโอกาสทางการเมือง การตอบโต้ที่ปิดไม่เอื้อต่อการกลุ่มชุมชนท่าวังหิน จึงทำให้กลุ่มเรียกร้องไม่ประสบผลสำเร็จได้ค้นพบเพิ่มใหม่ด้านบุทธวิธี ด้านพื้นที่สื่อ ด้านเครือข่ายการสื่อสาร ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มผลักดันส่งผลต่อการเคลื่อนไหวเรียกร้องไม่ประสบผลสำเร็จได้

สำหรับดัวแปรด้านอื่นๆนั้นผู้ศึกษาได้ค้นพบว่ากลุ่มชุมชนท่าวังหินยังสามารถดำเนินไปเป็นแนวทางการพัฒนาของกลุ่มชุมชนท่าวังหินที่ทำให้กลุ่มเคลื่อนไหวให้ประสบผลสำเร็จแต่จะดำเนินต่อไปในด้านแนวทางการพัฒนาของกลุ่มชุมชนท่าวังหินต่อไป

4.5 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหิน

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาของกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานีตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยว่าแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหินที่เด่นชัดที่สุดของการพัฒนา

กลุ่มชุมชนท่าวังหิน ด้านปัจจัยภายในกลุ่มเป็นหลัก ด้านผู้นำ สมาชิก โครงสร้างแรงจูงใจ ทรัพยากรสุทธิ์ พื้นที่สื่อ เครือข่ายการสื่อสาร

“ผู้นำกลุ่มชุมชนท่าวังหิน ได้กล่าวว่าเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2554 ได้ไปเคลื่อนไหวเรียกร้องเรื่องการขอร่างวัดที่ดิน ส.ค.1 จำนวน 98 แปลงสมาชิกที่ได้อ่ายोศัยในชุมชนท่าวังหินได้เข้ามาร่วมกับกลุ่มผู้นำด้านในการเคลื่อนไหวเรียกร้องที่สำนักงานที่ดิน จังหวัดอุบลราชธานี มีสมาชิกทั้งหมด 336 คน ซึ่งผู้นำกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นว่าการพัฒนาของกลุ่มนี้จะประสบผลสำเร็จมาอีกขั้นหนึ่ง เพราะสมาชิกของกลุ่มได้เข้ามาร่วมมากถือว่าเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ เข้าไปกดดันเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่มาร่างวัดที่ดินให้เสร็จเรียบร้อย สำหรับเอกสารสิทธิ์ ส.ค.1 ของประชาชนท่าวังหิน ซึ่งก็ได้เป็นผลการจากแนวทางการพัฒนาของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน ให้กับกลุ่มนี้ความเข้มแข็งนี้เพื่อการเพิ่มจำนวนสมาชิกที่ให้มากขึ้นและกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ มีพลังอำนาจที่มากทำให้หน่วยงานของรัฐได้เปิดโอกาสเข้ามายแก้ไขปัญหาโดยมาร่างวัดที่ดินให้ชุมชนท่าวังหิน” (สัมภาษณ์กลุ่มย่อย, 17 ธันวาคม พ.ศ. 2554)

สอดคล้องกับข้อเสนอของ McAdam ที่กล่าวถึงความสำคัญขององค์ประกอบนี้ว่าเป็นสิ่งที่จะช่วยรักษาความเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมไว้ได้อย่างต่อเนื่อง เพราะความเป็นเอกภาพของสมาชิกเกิดจากการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกยกเข้ามานิสั่วนร่วมเคลื่อนไหวกับองค์กรซึ่งเป็นการให้แรงจูงใจที่อยู่ภายใต้ระบบความสัมพันธ์ต่างตอบแทน (interchange reward) ระหว่างสมาชิกกับองค์กร จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับแนวคิดของ Knoke (1981) ที่กล่าวเพิ่มเติมถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความยึดมั่นผูกพันของสมาชิก (commitment) โดยปัจจัยที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจกรรมที่สำคัญขององค์กร ความมุ่งมั่นของรั้งของการสื่อสารภายในองค์กร การได้ใช้อำนาจมีส่วนร่วมและใช้อิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจ เนกเช่นเดียวกับการดำเนินงาน ผลการศึกษาพบว่าผู้นำกลุ่มชุมชนท่าวังหินได้มีแนวคิดพัฒนาภารกุ้นให้สมาชิกเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมที่มีจำนวนมากส่งผลต่อการขับเคลื่อนให้กับกลุ่มนี้เรื่องไปอีกขั้นหนึ่ง เช่นการร่างวัดที่ดินในชุมชนท่าวังหินทำให้สมาชิกได้เห็นความสำคัญการเคลื่อนไหวที่เป็นพลังกดดันที่ได้รับผลตอบแทนในการเข้ามาร่วมการทำกิจกรรมของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน

“คุณบุญเทียน เครือข่ายกลุ่มการเมืองภาคประชาชนกล่าวว่า กลุ่มการเมืองภาคประชาชนได้เข้าไปร่วมช่วยเหลือกลุ่มประชาชนที่มีปัญหาร้องกรรมสิทธิ์ที่ดิน มีหมู่บ้านที่อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานีซึ่ง เป็นการพัฒนาเครือข่าย ของกลุ่มชุมชนท่าวังหินให้สมาชิกรับทราบข้อมูลที่รวดเร็วและเห็นความสำคัญการประชุมการจัดกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มที่มีปัญหาทั้งหมดมาร่วมตัวสร้างเครือข่ายที่กว้างมากขึ้นให้มีความเข้มแข็งให้มากพอ เพื่อใช้ในการ

เคลื่อนไหวเรียกร้องกลั่นที่มีพลังอำนาจที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่กลุ่มต้องพัฒนาความเข้มแข็ง (สนทนากลุ่มย่อย, 10 มกราคม พ.ศ. 2555)

สอดคล้องกับแนวคิด Mario and McAdam (2003) ได้แบ่งเครือข่ายการสื่อสารของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมออกเป็น เครือข่ายองค์กร (organizational network) เป็นการเชื่อมโยงระหว่างองค์กรหรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมอื่น เพื่อสร้างการเชื่อมโยงข้ามองค์กรซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการระดมและการจัดสรรทรัพยากรระหว่างกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนและช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เกิดเป็นความร่วมมือในกิจกรรมของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรวมทั้งช่วยเผยแพร่นิยามความหมายและอัตลักษณ์ของกลุ่มชุมชนทั่วทั้งhin

และสอดคล้องกับแนวคิด (Oliver and Myer, 2003) เกิดการเคลื่อนไหวร่วมกัน (Joint Action) ไม่ว่าจะเป็นการระดมทรัพยากรเพื่อเข้ามาร่วมในกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ รวมทั้งการระดมปัจเจกและองค์กรให้เข้ามาร่วมด้วยเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวกลุ่มใหม่โดยอาศัยความร่วมมือในเครือข่าย สอดคล้องกับการดำเนินงานในอนาคตของกลุ่มชุมชนทั่วทั้งhin มีการขับเคลื่อนมาจนถึงปัจจุบันนี้ยังไม่มีกิจกรรมที่เป็นรูปเป็นร่างหรือเป็นผลงานที่เด่นชัดของกลุ่มเท่าที่ควร ทางกลุ่มชุมชนทั่วทั้งhin จึงร่วมกันคิดหาแนวทางพัฒนากลุ่มที่จะทำให้เกิดความต่อเนื่องของกลุ่มในการทำกิจกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสมาชิกกับเครือข่ายใหม่ๆ เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้กลุ่มคงอยู่ต่อไปได้

สรุป จากแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำกลั่นการเคลื่อนไหวเรียกร้อง กรรมสิทธิ์ที่คิดก็เป็นการพัฒนาตามกรอบแนวคิดการเพิ่มจำนวนสมาชิกหรือขนาดของกลุ่มให้มีขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มชุมชนทั่วทั้งhin กรอบแนวคิดเครือข่ายภายในกลุ่มนี้ ได้สร้างขยายกลุ่มเครือข่ายให้มากขึ้นกว่าเดิมของการเข้ามาร่วมการเคลื่อนไหวเรียกร้อง กรรมสิทธิ์ที่คิด ให้ชุมชนทั่วทั้งhin ให้มีความเข้มแข็งภายในกลุ่มชุมชนทั่วทั้งhin เพื่อใช้ในการเคลื่อนไหวเรียกร้องหน่วยงานภาครัฐ และนโยบายการแก้ไขปัญหาที่คิดที่เอื้อต่องกลุ่ม ได้เข้ามาร่วมช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของกลุ่มผู้นำกลั่นการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิดชุมชนทั่วทั้งhin

สำหรับปัญหาความอ่อนแอกับอุปสรรค ด้านตัวแปรที่ไม่ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาของกลุ่มนี้ ซึ่งกลุ่มยังไม่ทราบถึงปัญหาความอ่อนแอกับอุปสรรคของกลุ่มนี้ ไม่ดำเนินการพัฒนาภายในกลุ่มนี้ เช่น บุทธวิธีการเคลื่อนไหวการ ไปกลั่นหน่วยงานภาครัฐ การใช้เอกสารชี้แจง ข้อเท็จจริงการยื่นเสนอต่อหน่วยงานภาครัฐนั้น “ผู้นำกลุ่มได้กล่าวว่าเป็นบุทธวิธีที่ดีที่สุดในการเคลื่อนไหวเป็นการที่ใช้พื้นที่สื่อได้ให้ข้อมูล เป็นสมาชิกได้เข้ามารับทราบว่าการใช้วิธีอะไรต่อหน่วยงานภาครัฐพื้นที่สื่อที่ใช้ระหว่างสมาชิก และหน่วยงานภาครัฐ” ซึ่งข้าง Kong เป็นปัญหาความอ่อนแอกับด้านบุทธวิธีการที่ใช้พื้นที่สื่อส่วนความอ่อนแอกของกลุ่มและจากปัจจัยภายนอกองค์กร

โครงสร้างโอกาสทางการเมือง การตอบโต้ เป็นปัญหาและอุปสรรคไม่เอื้อต่อการกลุ่มจากหน่วยงานภาครัฐ รับเรื่องไว้พิจารณา รองการพิสูจน์สิทธิ์ ส.ค.1” ซึ่งเป็นการตอบโต้ที่ปิดโอกาสทางการเมืองที่ส่งผลต่อการเคลื่อนไหวของชุมชนท่าวังหินที่รู้ไม่เข้ามาแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนได้ “ผู้นำกลุ่มกล่าวว่า การพัฒนาภักดิ์ชุมชนท่าวังหิน นี้ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนหรือระดมผู้คนที่มีความรู้ความสามารถหรือผู้ที่มีประสบการณ์เรียกร้องเข้ามาร่วมกันได้” ซึ่งการพัฒนาความเข้มแข็งด้านโอกาสทางการเมือง การตอบโต้ยังไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มนบุคคลผู้มีอำนาจจากภาครัฐเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาระบบที่ดินนี้ ได้จึงส่งผลกระทบต่อการกลุ่มที่ขับเคลื่อนมานานแต่ไม่สามารถตอบโต้ภาครัฐได้ เพราะรู้ว่ามีความเข้มแข็งมากกว่ากลุ่มชุมชนท่าวังหินจึงทำให้การเคลื่อนไหวเรียกร้องไม่ประสบผลสำเร็จ

ข้อค้นพบที่ได้มาวิเคราะห์ทั้งหมดนี้ ด้านแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่ม พลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชนท่าวังหิน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยกับแนวทางของกลุ่มด้านสมาชิกโครงสร้างแรงจูงใจ และเครือข่ายการสื่อสารซึ่งกึ่งขาดตัวแปรภายในกลุ่มด้านทรัพยากรคนที่มีประสบการณ์เข้ามาช่วยหรือร่วมกับกลุ่มชุมชนท่าวังหิน ด้านยุทธวิธีของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน ที่มีสื่อมวลชนยังคงเป็นปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งได้ ส่งผลต่อการเคลื่อนไหวไม่ประสบผลสำเร็จของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน

จากการศึกษาถึงความเข้มแข็งของกลุ่มพลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชนท่าวังหิน อุบลราชธานี จะเห็นได้ว่า แกนนำและสมาชิกมีการสนองตอบต่อบทบาทและหน้าที่ของตน ภารตือรือร้นต่อการเคลื่อนไหว เกิดเป็นการพัฒนาจิตสำนึก ส่งผลต่อการลุกขึ้นสู้ (insurgent consciousness) ถึงแม้จะเป็นเพียงกลุ่มคนเพียงจำนวนหนึ่ง แต่แรงขับเคลื่อนแบบรากรหุ้นที่เน้นความจริงจังและจริงใจ ก็ส่งผลให้การดำเนินงานมีผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม การกลุ่มเกลียวและการขึ้นเหนือความเป็นกลุ่มเกิดจากความจริงใจและผลตอบแทนด้านสถานภาพรวมกลุ่มกันฉันท์พื้นอ่อนมีความเป็นมิตรให้กัน ขับเคลื่อนกันเป็นกลุ่ม ทุกๆ สุขด้วยกัน เกิดเป็นความผูกพันและคำร่วมใจความเป็นกลุ่มชุมชนท่าวังหิน ได้นาน รวมทั้งมีการสื่อสารและเชื่อมโยงกับองค์กรภายนอกเพื่อเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินงานของกลุ่มเคลื่อนตัวไปข้างหน้าได้เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งกลุ่มสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ ทั้งนี้การบรรลุผลของการปฏิบัติงานในแต่ละครั้งยังยึดโยงกับความหมายสนในขั้นตอนการเลือกยุทธวิธีเพื่อให้สอดคล้องและเกิดผลลัพธ์ในการ พลักดันหรือเรียกร้องในสิ่งที่เป็นเจตจำนงของกลุ่ม การเลือกยุทธวิธีของกลุ่มยังไม่มีความเข้มแข็งพอต่อการขับเคลื่อน นอกเหนือจากปัจจัยภายในที่จะทำให้การปฏิบัติของกลุ่มชุมชนท่าวังหินให้บรรลุผล ยังคงมีองค์ประกอบที่มีความสำคัญอีกประการ คือ ปัจจัยภายนอก ที่หมายรวมถึงการตอบโต้อุปสรรคและโอกาสทางการเมือง เนื่องจากการเคลื่อนไหวแต่ละครั้งย่อมต้องพบเจอกับปัญหา

และอุปสรรคไม่ว่าจะเกิดด้วยสาเหตุใด ย่อมทำให้ไม่สามารถตอบโต้กับปัญหาและอุปสรรคได้จากความเข้มแข็ง โอกาสทางการเมืองได้ สิ่งที่เกิดขึ้นเหล่านี้สมาชิกกลุ่มที่จะช่วยกันฟันฝ่าวิกฤติในช่วงเวลาต่างๆ ไปด้วยกัน การใส่ใจและจริงจังสมาชิกในการขับเคลื่อน ปฏิเสธไม่ได้ว่าไม่ใช่ทุกคนที่จะเห็นด้วยและคล้อยตามกับการกระทำของกลุ่มชนท่าม hin แต่ก็ยังคงมีหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกที่ให้เกียรติและยอมรับในความมุ่งมั่นและการลงมือปฏิบัติจริงในการในการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดิน อย่างน้อยก็ทำให้สังคมได้รับรู้ว่าหากกลุ่มเล็กๆ กลุ่มนี้ก็ช่วยกันสะท้อนและเรียกร้องในสิ่งที่กลุ่มต้องการ เช่นเดียวกับกระบวนการทางสังคมที่มีขนาดใหญ่ได้เหมือนกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำด้านการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนกรรมสิทธิ์ชุมชนท่าවังหิน จังหวัดอุบลราชธานีเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาด้านความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำด้านเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าවังหินเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและ อุปสรรคของกลุ่มผู้นำด้านเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าවังหินเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำด้านเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าවังหินในบทนี้ ได้นำเสนอเกี่ยวกับข้อสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำด้านเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าවังหิน

ผู้นำ (leaders) หรือจากบทบาทและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน จึงมีความสามารถในการนำและมีความทะเยอทะยานในการเรียนรู้ทางด้านนี้ ข้อมูล เกิดเป็นประสบการณ์และเป็นข้อมูลนำมาแลกเปลี่ยนแก่สมาชิกในกลุ่ม ส่งผลให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตาม (commitment) ของเพื่อนสมาชิกผู้นำมีอุดมการณ์ความเชื่อเพื่อเรียกร้องความถูกต้องในกรรมสิทธิ์ที่คืน ของชุมชนท่าවังหิน และเป็นบุคคลที่ชาวชุมชนยอมรับนับถือและเคารพครั้งในตัวผู้นำที่มุ่งมั่นปฏิบัติงานจนถึงปัจจุบันนี้ ถึงกลุ่มชุมชนท่าවังหินเรียกร้องไม่ประสบผลสำเร็จแต่ก็มีความพยายามมุ่งมั่นในการจัดตั้งกลุ่มขึ้นเคลื่อนเรียกร้องต่อไป

สมาชิก (member) สมาชิกที่เข้ามาด้วยความสมัครใจและไม่มีไตรัศกงูเชื้อในเบื้องหน้ายร่วมของกระบวนการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืน จึงมุ่งมั่น ตั้งใจเข้ามายื่นเรื่อง ร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มชุมชนท่าවังหินและสมาชิกที่เข้ามายื่นเรื่อง ความเดือดร้อนในกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย หรือรูปแบบความสัมพันธ์แบบปัจจุบัน เพื่อผู้นำหรือคนรู้จัก การซึ่งช่วยเหลือสั่งเวลาล้อมรอบตัว ความสัมพันธ์ของสมาชิกเสมือนเป็นพี่น้องกัน หากสมาชิกมีปัญหาเกี่ยวข้อง

ปัญหาให้กับสามาชิกภายในกลุ่มได้

โครงสร้างแรงจูงใจให้สามาชิกมีความเป็นเอกภาพร่วมกัน (structure of solidarity incentive) ผลการศึกษาพบว่า สามาชิกของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี คำร่างความเป็นกลุ่มได้เป็นผลจากการทำงานมีความเป็นกันเอง สามาชิกแต่ละคนมีส่วนร่วมตัดสินใจ ในทุกขั้นตอนของการนับถือในกระบวนการดำเนินงานและร่วมสร้างสรรค์งานในขั้นตอนต่างๆ ตามความสนใจของตน สิ่งที่ได้รับคือ ความภาคภูมิใจในตนเองที่ตนได้มีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมการเคลื่อนไหว อย่างเป็นรูปธรรมตามเจตจานงที่ต้องการ ให้อิสระแก่สามาชิกในการมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรม สามาชิกที่มาด้วยแรงศรัทธาและต้องการเรียกร้องในกรรมสิทธิ์ที่คิดสัมผัสได้ก็ยังคงเห็นใจแหน่งเป็น สามาชิกของกลุ่ม

5.1.2 สภาพปัญหาความอ่อนแอกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิดนิชูนชนท่าวังหิน

ด้าน โครงสร้างโอกาสทางการเมือง และการตอบโต้ เป็นปัญหาและ อุปสรรคของ กลุ่มนิชูนชนท่าวังหินด้าน โครงสร้างโอกาสทางการเมือง นโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาการ บุกรุกที่คิดของรัฐที่ราชพัสดุ ปัญหาการบุกรุกที่คิด การยึดถือครอบครองทั้งในลักษณะส่วนตัวและ เป็นหมู่คณะ ก่อให้เกิดผลกระทบในทางเศรษฐกิจ สังคมการเมืองการปกครองนับวันจะสร้างปัญหา ที่ซับซ้อนและทวีความรุนแรงก่อให้เกิดความหายใจหายใจต่อส่วนร่วมได้ โดยได้ตั้ง คณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ เรียกคณะกรรมการ แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่คิดของรัฐ ที่ขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นหน่วยงานที่รวบรวมข้อมูล กรณีพิพาทจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่คิดของรัฐ ระดับจังหวัด และระดับชาติดำเนินการพิสูจน์ ลิทธิ์ที่คิดซึ่งใช้เวลานานของ กบธ.เป็นกลไกการเก็บเรื่องไว้มากกว่าการแก้ไขปัญหาที่ไม้อื้อต่อ กลุ่มนิชูนชนท่าวังหิน

จากกฎหมายข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับที่คิดนิชูนชนท่าวังหินแต่ละหน่วยงานมี กฎหมายบังคับซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้สร้างอำนาจให้เจ้าหน้าที่รัฐทั้งในระดับกอง กรม กระทรวง และนักการเมืองที่เป็นรัฐมนตรี จากปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ซ้อนกับกัน เช่นการประกาศพื้นที่ ซ้อนกับหน่วยงานในจะเป็นผู้ตัดสินใจซึ่งแต่ละหน่วยงานมีการแก้ไขปัญหาไม่เป็นเอกภาพและ นำขึ้นในความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา จากข้อบังคับกฎหมายของกรมธนารักษ์ การจัดทำ รายงานและข้อพิจารณาเสนอ กบธ.จังหวัดพิจารณาตามมาตรการ การบุกรุกที่คิดของรัฐหลักเกณฑ์ การพิสูจน์ลิทธิ์การครอบครองที่คิดในเขตที่คิดของรัฐที่อยู่ในความดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ให้ ถูกต้องชัดเจนรวมทั้งทำทะเบียนหรือหนังสือสำคัญสำหรับที่คิดของรัฐไว้เป็นหลักฐานโดยให้แล้ว เสียงภาษาในระบบกำหนดหากเจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์ประพฤติมิชอบเกี่ยวกับที่คิดของรัฐจะคง ใจคละเคลีย ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระบุข้อความสำคัญ อย่างเคร่งครัดและเขียนขาด ลงผลต่อเจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์

การปฏิบัติงานตามกฎหมายข้อบังคับอย่างมีเสถียรภาพและความเข้มแข็ง เป็นปัญหาและอุปสรรคที่ไม่เอื้อต่อภารกิจกรรมการเคลื่อนไหวไม่สามารถต่อสู้จากการตอบโต้กับหน่วยงานภาครัฐที่ไม่เอื้อให้กลุ่มชุมชนท่าවังหินส่งผลต่อการเรียกร้องไม่ประสบผลสำเร็จ

ด้านเครือข่ายการสื่อสาร จากการศึกษาพบว่า มีการเชื่อมโยงการสื่อสารผ่านความเป็นส่วนตัวในรูปแบบของกลุ่มเพื่อนที่เคยร่วมเคลื่อนไหว เครือข่ายองค์กร (organization network) คือ การเชื่อมโยงระหว่างองค์กรเครือข่ายการเมืองภาคประชาชนหรือบุ่วนการเคลื่อนไหวทางสังคมอื่นๆ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การเชื่อมโยงข้ามองค์กร ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการระดมและการจัดสรุพรัพยากระหว่างกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนและซ่อมแซมเพื่อข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เกิดเป็นความร่วมมือในกิจกรรมของบุ่วนการเคลื่อนไหวทางสังคมรวมทั้งยังช่วยเผยแพร่นิยามความหมายและอัตลักษณ์ของกลุ่มชุมชนท่าවังหิน

เครือข่ายอัตลักษณ์และเครือข่ายที่เชื่อมโยงผ่านเหตุการณ์ (identity network) คือ เครือข่ายที่เชื่อมโยงผ่านการสร้าง การให้นิยามต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มและต่อเหตุการณ์การเคลื่อนไหว สภาพปัญหาหรือข้อเรียกร้องที่เกิดขึ้น ซึ่งหมายรวมถึงการเชื่อมโยงผ่านเครื่องมือและยุทธวิธีเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์ต่างๆ เครือข่ายอัตลักษณ์และเครือข่ายที่เชื่อมโยงผ่านเหตุการณ์ (identity network) จากการเข้าไปมีส่วนร่วมเคลื่อนไหวในกิจกรรมยังไม่ต่อเนื่องการระดมสมนาคัญที่เข้าไปกดดันหน่วยงานภาครัฐมีจำนวนสมาชิกที่น้อย เช่นเหตุการณ์ที่เป็นการขับเคลื่อนหลักๆ ใช้ในการขับเคลื่อนที่เข้มแข็งในการเข้าไปกดดันหน่วยงานภาครัฐ การเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชนท่าවังหิน ยังขาดเครือข่ายที่มีประสบการณ์ในการเคลื่อนไหวกรรมสิทธิ์ที่ดินที่ประสบผลสำเร็จ ได้เข้ามาร่วมกิจกรรมกับกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชนท่าවัง

ด้านยุทธวิธีการเคลื่อนไหว รูปแบบและยุทธวิธีการเคลื่อนไหวที่กลุ่มชุมชนท่าවังหินจังหวัดอุบลราชธานีได้ปฏิบัติในการเคลื่อนไหวเรียกร้องกดดันของกลุ่ม

(1) การนั่งร่วมฟังคำปราศรัยของแกนนำที่ผลัดเปลี่ยนกันขึ้นกับกล่าวปราศรัยเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ส.ค.1 ของชุมชนท่าවังหิน

(2) การเคลื่อนขบวนไปกดดันให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องรับเรื่องเข้ามาแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนท่าවังหิน ตามสถานที่หน่วยงานต่างๆ

(3) ปิดล้อมสถานที่เพื่อขัดขวางไม่ให้มีการดำเนินกิจกรรมปกติ เช่น ปิดสถานที่ราชการ ปิดถนน เพื่อแสดงออกถึงการเรียกร้องและคัดค้านแนวทางการปฏิบัติของรัฐบาล

จนถึงปัจจุบันนี้ ยังเป็นปัญหา และอุปสรรคของการใช้ยุทธวิธีที่กลุ่มชุมชนท่าවังหินยังขาดประสบการณ์ภายในการกลุ่มที่ใช้ยุทธวิธีที่มีประสิทธิภาพในการเคลื่อนไหวเรียกร้องมุ่งไปที่เป้าหมายเฉพาะกลุ่มให้ได้กรรมสิทธิ์ที่ดิน

ด้านพื้นที่สื่อ การใช้พื้นที่สื่อการเรียนห้องน้ำชี้แจงข้อเท็จจริงการส่งตัวแทนไปยื่นหนังสือเรียกร้องความหน่วงงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทำให้กลุ่มน้ำพื้นที่ใช้สื่อมวลชนที่น้อยมาก ทำให้การสื่อสารข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคภายในกลุ่มน้ำพื้นที่สื่ออยู่ในพื้นที่แคบ ไม่กว้างพอในการรับทราบปัญหาข้อเท็จจริงของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน เกิดปัญหาและอุปสรรคภายในของกลุ่มผลักดันที่ยังไม่เข้มแข็งด้านการใช้พื้นที่สื่อให้ประสบผลสำเร็จได้สมाचิกในกลุ่มน้ำพื้นที่นักกิจกรรมภายในที่มีความสามารถที่มีความเป็นมืออาชีพ และความเชี่ยวชาญเฉพาะในการใช้สื่อ กล่าวคือ สามารถที่จะนำเสนอประเด็นหรือกรอบโครงสร้างหลักของขบวนการในพื้นที่สื่อผ่านสื่อมวลชนได้

5.1.3 แนวทางการพัฒนากลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหิน

โครงสร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิก และคนที่อยู่อาศัยในชุมชนท่าวังหินได้เข้ามาร่วมในการไปยื่นหนังสือให้เจ้าหน้าที่มาร่างวัดที่คืนมีสมาชิกในกลุ่มผลักดันสมาชิกที่ร่วมเคลื่อนไหวทั้งหมด 336 คน ทำให้การพัฒนากลุ่มผลักดันได้สำเร็จไปอีกขั้นหนึ่งเพราการเพิ่มจำนวนสมาชิกทำให้กลุ่มน้ำพื้นที่มีพลังอำนาจในการกดดันสำนักงานที่คืนจังหวัดอุบลราชธานีได้เข้ามาแก้ไขปัญหาการดำเนินงานร่างวัดที่คืนเสริมเรียบร้อยแล้วเป็นอีกขั้นหนึ่งในการขอออกโฉนดที่คืน

ด้านเครือข่ายการสื่อสาร ที่เข้ามาร่วมกลุ่มชุมชนท่าวังหินกลุ่มการเมืองภาคประชาชน ได้พัฒนาเครือข่ายให้กับสมาชิกกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหินเข้ามาร่วมในการเคลื่อนไหวผลักดันไปเรียกร้องกดดันหน่วยงานภาครัฐ และการทำความเข้าใจระหว่างสมาชิกเข้ามาร่วมกิจกรรมของกลุ่มเพื่อสร้างกลุ่มให้มีความเข้มแข็งในด้านเครือข่ายที่กว้างทั้งในจังหวัดและจังหวัดอื่นๆและทุกภูมิภาคในประเทศไทยเพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหินเป็นแนวทางพัฒนาของกลุ่ม อยู่ขั้นดำเนินการ รวบรวมเครือข่ายให้เป็นฐานที่กว้างต่อไปจากข้อที่ได้สรุปแนวทางการพัฒนากลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหินมีทั้งหมดอยู่สองด้านคือการเพิ่มขนาดของกลุ่มหรือจำนวนสมาชิกที่มากและการเพิ่มเครือข่ายภายในกลุ่มที่เข้ามาร่วมหรือการสื่อสารระหว่างสมาชิกให้มีความรวดเร็ว การเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมในการตอบโต้หน่วยงานภาครัฐ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหิน

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่า ความเข้มแข็งของกลุ่มผลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี

ประเด็นที่ 1 ที่มาของการดำเนินคอกลุ่มและการตัดสินใจของสมาชิกในการเข้ามาร่วมตัวเป็นสมาชิกของกลุ่ม จากการศึกษาครั้งนี้หมายถึงกลุ่มชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี ที่เกิดจากความต้องการของประชาชนชุมชนท่าวังหินที่อยากร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิดจากผลกระทบในกรรมสิทธิ์ดิน รวมทั้งเพื่อให้ได้มาซึ่งความถูกต้อง ต่อมาเมื่อเวลาผ่านไปจำนวนสมาชิกภายในกลุ่มก็เพิ่มขึ้น สาเหตุการตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม ก็มีความแตกต่างกันไป บ้างก็มาเพราะความต้องการอยากร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อนชุมชน ญาติชุมชน

สอดคล้องกับการศึกษาร่อง ณัฐรัตน์ มีตรปราสาท (2545) หนังสือลูกขี้นสูขบวนการประชาชนร่วมสมัย พาสุก พงษ์ไพบูลย์ ขุทธิวิธีการเคลื่อนไหวในขบวนการสัมมนาเพื่อสิทธิของคนเมืองที่อยู่อาศัยและการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายวางแผนชุมชนเมืองพิจารณาในกรอบเป้าหมายแนวทางหลักของการดำเนินการกิจกรรมและวิธีการที่ใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมคือการต่อต้านการเรียกร้องการเจรจาต่อรองกับรัฐเพื่อหยุดการໄลรื้อ การระคุนสมาชิกจากทั้งชุมชนเมืองและจากชุมชนใกล้เคียง การกดดันรัฐบาลหรือเจ้าของที่ดินเอกชนให้เปิดการเจรจาด้วยการปิดถนน การเดินขบวนประท้วงไปที่บ้านของเจ้าของที่ดินหรือกระทรวงด้านสังกัดของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของทำเนียบรัฐบาลและการรณรงค์ต่อสาธารณะเพื่อการอธิบายปัญหาความเดือดร้อนเพื่อเรียกร้องมนุษยธรรม

ประเด็นที่ 2 อำนวยแรงจูงใจที่ทำให้แต่ละบุ่วนการเคลื่อนไหวยังคงดำเนินความเป็นกลุ่มไว้ได้บ่อนานมีความแตกต่างกันในรายละเอียดกล่าวคือ สมาชิกของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน ยังคงอยู่ร่วมเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คิดเป็นเพื่อประชาชนทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมได้ในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ทุกคนมีความเป็นกันเองเสมอเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน

สอดคล้องกับข้อเสนอของ McAdam (1982; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552) ที่กล่าวถึงความสำคัญขององค์ประกอบนี้ว่าเป็นสิ่งที่จะช่วยกระตุ้นการเคลื่อนไหวทางสังคมไว้ได้ เพราะความเป็นเอกภาพของสมาชิกเกิดจากการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกขอกำชับเข้ามีส่วนร่วมเคลื่อนไหวกับองค์กร ซึ่งเป็นการให้แรงจูงใจที่อยู่ภายใต้ระบบความสัมพันธ์ต่างตอบแทน (interchange reward) ระหว่างสมาชิกกับองค์กร ผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่ทำให้สมาชิกของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี ยังคงดำเนินความเป็นกลุ่มเป็นกันไว้ได้เนื่องจากการดำเนินงานที่ใช้ใจแลกใจ มีสัมพันธ์ไมตรีร่วมกันฉันท์พื่นบ้าน สมาชิกแต่ละคนสามารถมีสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็น มีสิทธิ์ในการร่วมตัดสินใจและมีสิทธิ์ร่วมในการขับเคลื่อนกลุ่มสู่กิจกรรมต่างๆ อย่างเสมอภาคสิ่งที่ได้รับกลับมา คือ ความภาคภูมิใจในตนเองที่ตนก็มีสิทธิ์ในการมีส่วนร่วม

ประเด็นที่ 3 บุทธวิธีการเคลื่อนไหว การขับเคลื่อนแต่ละขบวนการเคลื่อนไหวจะบรรลุถึงเป้าหมายได้อย่างไรก็ต้องอาศัยน้ำหนึ่งที่มีส่วนสำคัญไม่น้อยไปกว่าส่วนอื่นคือ การเลือกใช้แนวทางหรือบุทธวิธีให้เหมาะสมกับสภาพบริบท ณ ช่วงเวลาหนึ่งๆ ดังการเคลื่อนไหวของกลุ่มชนชั้นท่าทางที่มีบุทธวิธีที่ทางกลุ่มเลือกใช้ก็จะเป็นบุทธวิธีปกติที่ไม่ก่อให้เกิดความรุนแรง ได้แก่ การเดินขบวน การนั่งประท้วง การปิดสถานที่ราชการ

สอดคล้องกับการศึกษา กิ่งกาญจน์ สำนวนเขียน (2552) เกี่ยวกับความสำคัญ/ล้มเหลวของบุทธวิธีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม : ศึกษาระบี ขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิในที่ดิน จังหวัดลำพูน, รวมบทความที่ได้รับรางวัล วนิชา ดันดิวิทยาพิทักษ์ สำหรับวิทยานิพนธ์เพื่อคุณจน. เนื่องจากความสำคัญ/ล้มเหลวของบุทธวิธีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม การต่อสู้ของชาวบ้านเพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาที่ดินเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ด้วยวิธีการยื่นหนังสือร้องเรียนชุมชนคัดค้าน แต่ไม่เป็นผลในเชิงของการแก้ไขปัญหาโดยรัฐ จนนำมาสู่การอุทกหินมาต่อสู้ด้วยรูปแบบและบุทธวิธีใหม่ก่อการใช้ปฏิบัติการเข้าบุกรุกยึดที่ดินจากการศึกษาวิเคราะห์เจื่อนใจที่มีอิทธิพลต่อความสำคัญหรือล้มเหลวของการเคลื่อนไหวของขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิในที่ดินจังหวัดลำพูนการเคลื่อนไหวด้วยบุทธวิธีบุกรุกยึดที่ดินของนายทุนแม้จะพบว่าประกอบไปด้วยเจื่อนใจภายนอก สำคัญที่ส่วนเกี่ยวข้องและความสัมพันธ์กับการขาดความต่อเนื่องที่ส่งผลให้บุทธวิธีบุกรุกยึดที่ดินและความอ่อนแองของขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิในที่ดินความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างโอกาสทางการเมือง (Political opportunity structure) กับรูปแบบการตอบโต้ของฝ่ายตรงข้าม (counter movements) ไม่สามารถนำมายืนยันบุทธวิธีเคลื่อนไหวเพื่อสร้างนำมายืนยันบุทธวิธีเคลื่อนไหวเพื่อสร้างอำนาจต่อรองและเป็นพลังคัดค้านให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่ดินทางนโยบายเพื่อผลักดันให้เกิดการปฏิรูปที่ดิน ได้อย่างต่อเนื่อง ด้านองค์กรเคลื่อนไหวหรือเจื่อนใจภายในขบวนการโดยเฉพาะภาวะผู้นำและทักษะในการปรับรูปแบบการเคลื่อนไหวให้สอดคล้องกับบริบทความพร้อมด้านจิตสำนึกในการต่อสู้ร่วมกันของสมาชิก

ประเด็นที่ 4 ด้านพื้นที่สื่อการใช้พื้นที่สื่อการยื่นหนังสือร้องขอเท็จจริงการส่งตัวแทนไปยื่นหนังสือเรียกร้องตามหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทำให้กลุ่มนี้พื้นที่ใช้สื่อมวลชนที่น้อยมากทำให้การสื่อสารข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคภายในกลุ่มนี้พื้นที่สื่อมวลชนที่แคบ ไม่ก่อว่างพอในการรับทราบปัญหาข้อเท็จจริงของกลุ่มชนชั้นท่าทางที่มีบุทธวิธีและอุปสรรคภายในของกลุ่มผลักดันที่ยังไม่เข้มแข็งด้านการใช้พื้นที่สื่อให้ประสบผลสำเร็จได้สมาชิกในกลุ่มนี้ไม่นักกิจกรรมภายในที่มีความสามารถที่มีความเป็นมืออาชีพ และความเชี่ยวชาญเฉพาะในการใช้สื่อ กล่าวคือสามารถที่จะนำเสนอประเด็นหรือกรอบโครงสร้างหลักของขบวนการในพื้นที่สื่อผ่านสื่อมวลชนได้

สอดคล้องกับการศึกษา ประภาส ปีนตอบแต่ง (2552) การเมืองของบุวนการชาวบ้านด้านสิ่งแวดล้อมในสังคมไทย วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาตรีสาขาวิชารัฐศาสตร์คุณวีณพิทิพ รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่าวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อศึกษาว่าบุวนการชาวบ้านสิ่งแวดล้อมมีแบบแผนการต่อสู้ หรือยุทธศาสตร์ วิธีการอันจะนำไปสู่การบรรลุถึงจุดหมายอย่างไร และมีปฏิสัมพันธ์กับระบบการเมืองปกติอย่างไรทั้งในด้านการผลักดันไปสู่การเปลี่ยนแปลง ในระดับนโยบายและโครงสร้างความสัมพันธ์ทางอำนาจในสังคมการเกิดขึ้นบุวนการชาวบ้านด้านสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยเงื่อนไข ด้านการพัฒนาองค์กรภายในและปัจจัยภายนอกองค์กรคือ โครงสร้างโอกาสทางการเมือง (Political opportunity structure) โครงสร้างทางสังคม (Social opportunity structure) และฝ่ายต่อต้าน(counter movements) จุดหมายที่จะได้มาซึ่งผลประโยชน์ ผลประโยชน์ทางวัตถุและอุดมการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีการต่อสู้ด้วยการชุมนุม ประท้วงการสร้างพันธมิตรและอาศัยสื่อมวลชนชักจูงความเห็นจากสาธารณะหรือกลุ่มที่สามมาเป็นพลังในการต่อรองกับรัฐ ด้านผู้นำชาวบ้านและบทบาทของผู้นำ จากการศึกษาพบว่าพื้นที่เป็นปัญหาสมัยคนจนได้ผ่านการต่อสู้ในแต่ละกรณีเป็นเครื่องข่ายที่ก่อวังหวง ผู้นำจึงมีทักษะการต่อสู้มีความสามารถในการเผชิญหน้ากับแนวทางการต่อสู้ก่อนผู้นำในสมัยคนจนไม่ใช่ผู้นำที่นิ่งเฉยการนี้แต่เป็นผู้นำที่มีประสบการณ์ด้วยตนเองเป็นผู้ที่เดือดร้อนรู้ปัญหาและเข้าร่วมเพื่อที่จะใช้อำนุภาพแก้ปัญหาหรือแสวงหาทางออก และสามารถเชื่อมเครือข่ายที่ก่อวังหวงจึงเกิดขึ้นได้ง่ายกว่าพื้นที่หรือกลุ่มองค์กรที่ไม่มีผู้นำเช่นนี้

การเติบโตของบุวนการชาวบ้านด้านสิ่งแวดล้อมกรณีสมัยคนจนได้แก่โครงสร้างโอกาสทางการเมือง(Political opportunity structure) โครงสร้างทางสังคม (Social opportunity structure) และฝ่ายต่อต้าน (counter movements) มีผลต่อการพัฒนาองค์กรอย่างไร โครงสร้างโอกาสทางการเมือง (Political opportunity structure) พบว่าในบุคคลที่ใหม่ในบ้านเมืองเป็นประชาธิปไตยมีการรับรองสิทธิทางการเมืองอย่างกว้างขวางจะเปิดโอกาสให้กลุ่มคนที่ด้อยอำนาจ โอกาสทางสังคมรวมตัวกันเคลื่อนไหวได้เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลเดียว โครงสร้างโอกาสทางสังคมมีปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดและการเติบโตของบุวนการชาวบ้านทั้งในระดับชาติระดับสากล องค์กรสิ่งแวดล้อมNGOบุคคลและองค์กรเหล่านี้ได้เข้ามาร่วมในบุวนการชาวบ้านด้านสิ่งแวดล้อม มีบทบาทช่วยสนับสนุนส่งเสริมการเติบโตของบุวนการชาวบ้านมีการขยายตัวของสื่อฝ่ายต่อต้านที่เกิดขึ้น กลุ่มนวลชนที่นำโดยนักการเมืองห้องถนน เช่นสนับสนุนสร้างເຊື້ອແກ່ເສື້ອເຕັ້ນທີ່ນຳໂດຍ ส.ส. และ ส.จ. ในประเด็นเกี่ยวข้องกับฝ่ายต่อต้านและการตอบโต้ปราบปรามโดยรัฐ ในช่วงการพัฒนาองค์กรที่เข้มแข็งและมีบทบาทในการเคลื่อนไหวได้

ประเด็นที่ร็อกร่างโอกาสและอุปสรรคที่มีผลต่องานการเคลื่อนไหวทางสังคม การประเมินและมองหาอุปสรรคและโอกาสที่เกิดขึ้นจากการขับเคลื่อน จากการศึกษาความเข้มแข็ง ของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน ได้พบทั้งอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกกลุ่ม อุปสรรคภายใน คือ เรื่องการขาดทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาแนะนำกลุ่มสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม อุปสรรคภายนอก คือนโยบายการแก้ไขปัญหาที่ดิน และการถูกตอบโต้จากกลุ่มตรงกันข้ามและจาก รัฐ ซึ่งทางกลุ่มก่อการการตอบโต้ที่ไม่เป็นผลต่องุ่นทำให้การเคลื่อนไหวไม่ประสบผลสำเร็จ

สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง “ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน ศึกษากรณีกลุ่มนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุตรธานี” ของ วิเชียร บุราณรักษ์ (2548) ศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่ การเกิดขบวนการ แนวทางการเคลื่อนไหวของขบวนการ จากการศึกษาจึงได้พบอุปสรรคภายใน คือ การขาดผู้นำหรือแกนนำที่ขาดความรู้ความสามารถ ขาดประสบการณ์ และในรายฐาน มวลชนยังแคบอยู่ จึงยังไม่ได้รับการยอมรับจากภายนอกเท่าที่ควร ส่วนอุปสรรคภายนอก คือ สถานการณ์การเมืองเป็นแบบปิดและให้ความสำคัญกับระบบพรรคการเมืองมากกว่าการเคลื่อนไหว ของภาคประชาชน ส.ส.ไม่เข้ามามีส่วนร่วมกับการเมืองภาคประชาชน ได้รับการตอบรับจาก สื่อมวลชนในระดับแคน และถูกต่อต้านจาก พระราชนูญญาติเร่อ พ.ศ.2545 จากภาครัฐ ด้าน โครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่ทางกลุ่มได้รับ คือภายใต้บริบททางการเมืองที่เอื้อให้ภาคประชาชน ได้รวมตัวกันทำการเคลื่อนไหวในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม จึงเป็นผลให้เกิดการ เคลื่อนไหวของกลุ่มนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุตรธานี ด้านโอกาสทางสังคม ทางกลุ่มได้รับความ ช่วยเหลือและส่งเสริมจากกลุ่มศึกษาปัญหาดินเดิมและการจัดการทรัพยากรเรือภาคอีสาน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี กลุ่มนิเวศวนธรรม วัดและกลุ่มเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ

ดังจะเห็นได้ว่า การศึกษาแต่ละเรื่องทำให้ค้นพบถึงแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม ปัญหา อุปสรรคและ โอกาสที่ได้รับความคุ้มกันไป ลิ่งต่างๆเหล่านี้สามารถต่อยอดและนำกลับมา พัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่นยิ่งๆ จึงไปได้ หากผู้ศึกษาให้ความสำคัญกับ การประเมินผลงานและเรียนรู้ไปพร้อมกับการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้แก้ไขจุดบกพร่องและต่อขด ผลลัพธ์ที่คิดแล้วให้คิดอีกขั้น รวมทั้งเป็นแนวทางต่อการดำเนินงานของบุนวนการเคลื่อนไหวทางสังคม กลุ่มอีนๆต่อไปได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยความเข้มแข็งของกลุ่มผู้ลักดันการเคลื่อนไหวเรียกร้อง กรรมสิทธิ์ที่ดินชุมชนท่าวังหิน

ด้านทรัพยากรที่ก่อจุ่นชุมชนท่าวังหินบังขาด การระคนทรัพยากรคน ที่มีความรู้ ความสามารถหรือผู้มีประสบการณ์ที่ก่อจุ่นเคยเรียกร้อง ได้กรรมสิทธิ์ที่คืนมา ก่อนแล้วเข้ามาให้ ความรู้สร้างจิตสำนักการต่อสู้ให้กับสมาชิกเกิดการเรียนรู้พัฒนาบุญธรรมีการต่อสู้การเคลื่อนไหว จำเป็นต้องมีบุคคลที่สนับสนุนเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามเป้าหมายได้ สมาชิก ผู้ที่ร่วมมีจุดหมายเดียวกัน (adherent) ของบุคคล และกลุ่มนี้เป้าหมายร่วมกันการเรียกร้องกรรมสิทธิ์ ที่คืนที่อยู่อาศัย สมาชิกผู้สนับสนุน(creature)บุคคลที่เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนการเคลื่อนไหว กลุ่มผลักดันและผู้ที่ให้การสนับสนุนแต่ไม่ได้รับผลประโยชน์ (conscience adherent) คือบุคคล หรือก่อจุ่นองค์กรที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางสังคม คือกลุ่มคนที่เห็นอกเห็นใจให้ความ ช่วยเหลือแต่ไม่ได้รับผลประโยชน์จากความสำเร็จของกลุ่มซึ่งในการช่วยเหลือก่อจุ่นผลักดันเรียกร้อง กรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหินให้มีความเข้มแข็ง ได้ เพราะก่อจุ่นบังขาดบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เข้าช่วยเหลือพัฒนา ก่อจุ่นให้ประสบผลสำเร็จได้

5.3.2 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยสภาพปัจจุบันและอุปสรรคของกลุ่มผลักดันเรียกร้อง กรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหิน

ด้านบุญธรรมีการเคลื่อนไหว ของกลุ่มผลักดันชุมชนท่าวังหินบังขาดสมรรถนะ การใช้บุญธรรมีและแนวความคิดสร้างสรรค์ขององค์กรการเคลื่อนไหวทางสังคมในการประดิษฐ์ คิดค้นบุญธรรมีขั้นตอนที่ต้องอาศัยแบบใหม่ๆ ขึ้นมา และสามารถนำไปใช้ได้อย่างหลากหลายในการ เคลื่อนไหวที่ประสบผลสำเร็จมาก่อนนำความรู้ที่ได้เข้ามาใช้ในการเคลื่อนไหวผลักดันของกลุ่ม หรือผู้นำที่มีความสามารถในการใช้บุญธรรมีในการระคนทรัพยากรคนการรวมหมู่ท่ามกลาง โครงสร้าง โอกาสทางการเมืองที่ปราภกูยอยู่ ให้เกิดการเคลื่อนไหวผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อนเพื่อนำมาพัฒนา สร้างความเข้มแข็งให้ก่อจุ่นผลักดันเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คืนชุมชนท่าวังหินให้ประสบผลสำเร็จได้

โครงสร้างโอกาสทางการเมืองและการตอบโต้ อุปสรรคของกลุ่มชุมชนท่าวังหิน ยังไม่สามารถตอบโต้ให้น่วงงานภาครัฐได้ บังขาดนักวิชาการผู้มีความรู้ความสามารถในการใช้ บุญธรรมีการตอบโต้แก้ไขปัจจุบันได้ยัง เป็นปัจจุบันของกลุ่มชุมชนท่าวังหินที่เป็นปัจจุบันและอุปสรรค หรือขาคู่มีประสบการณ์ขับเคลื่อนเรียกร้องที่เคยประสบผลสำเร็จเข้ามาช่วยเหลือแก้ไขปัจจุบันก่อจุ่น ให้กับผู้นำและสมาชิกให้ระคนทรัพยากรคนที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาช่วยเหลือพัฒนา ก่อจุ่น ชุมชนท่าวังหินให้มีความเข้มแข็ง และด้านโครงสร้างโอกาสทางการเมืองนโยบายการแก้ไขปัจจุบัน ภาครัฐที่ปิดหรือไม่เอื้อต่อ ก่อจุ่นชุมชนท่าวังหินนั้น ดังนั้นความเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้าง โอกาสทางการเมืองที่เอื้อต่อ ก่อจุ่นชุมชนท่าวังหินก็ย่อมทำให้uhnการเคลื่อนไหวปฏิบัติการด้าน

บุทธิวิธีได้อ่าย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จได้กรรมสิทธิ์ที่คินที่อยู่อาศัยได้

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.3.1 ศึกษารูปแบบการจัดการของบุนการเคลื่อนไหวทางสังคมจากกลุ่มที่ไม่มีโครงสร้างพัฒนารูปแบบเป็นการจัดการที่มีโครงสร้าง สู่การจัดองค์กรอย่างเป็นระบบ เพื่อความยั่งยืนของกลุ่มการเคลื่อนไหว

5.3.3.2 ปัจจัยหรือแรงจูงใจที่ทำให้สมาชิก บังคับมีความเห็นใจและต่อเนื่องในการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับบุนการเคลื่อนไหวทางสังคม

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น. พลวัตรของยุทธวิธีการต่อสู้ของบวนการทางสังคม : ศึกษารณี ขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิในที่ดิน จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ปริญญาราชศาสตรมหาบัณฑิต : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- . “เงื่อนไขความสำเร็จ/ล้มเหลวของยุทธวิธีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม : ศึกษารณี ขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิในที่ดิน จังหวัดลำพูน”, รวมบทความที่ได้รับรางวัล วนิดา ดันดิวิทยาพิทักษ์ สำหรับวิทยานิพนธ์เพื่อคนจน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนคุลา, 2552.
- . เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง องค์ประกอบของแนวคิด ทฤษฎีการระคุณทรัพยากรและกระบวนการทางการเมือง. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2554.
- ชุมพล หนnimพานิช. กลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย แนวค่าแนวใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท ส.เอเชียเพรส, 2552.
- ผู้ช่วยท่าน อุ่นตรงจิต. รัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- ประภาส ปั่นคงแต่ง. การเมืองของบวนการชาวบ้านด้านสิ่งแวดล้อมในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาราชศาสตรคุณภูมิบัณฑิต : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- . กรอบการวิเคราะห์การเมืองแบบทฤษฎีขบวนการทางสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : มูลนิธิไชน์ริก เบิลล์ สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, 2552.
- พาสุก พงษ์ไพจิตร. วิถีชีวิต วิธีสู้ ขบวนการประชาชนร่วมสมัย. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์ตรัสวิน, 2545.
- พงษ์ทิพย์ สำราญจิตต์. การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโภมดีมีทอง, 2552.
- พฤทธิสาร ชุมพล. ระบบการเมือง: ความรู้เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- . คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- นพีรคันธ์ มิตรปราสาท. วิถีชีวิต วิธีสู้ : ขบวนการประชาชนร่วมสมัย. เชียงใหม่ : ตรัสวิน, 2545.
- เมธี ติงห์สู่ถ้า. กระบวนการปฏิรูปที่คืนและจัดการที่ดินอย่างยั่งยืนโดยประชาชน. กรุงเทพฯ : ประชาธรรม, 2553.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- บุติธรรม ศิริอุเทน. การเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวนาอีสาน : กรณีศึกษา มนต์ธิเกยตรกร ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น , 2544.
- วรรษ พฤฒิถาวร. การศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการเลือกยทธิ์ในกระบวนการทางสังคม : ศึกษากรณีการคัดค้านการสร้างเขื่อนน้ำโจน. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.
- วิเชียร บุราณรักษ์. ฉบับนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน ศึกษากรณี: กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุตรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.
- ศักดิ์สิทธิ์ บุญญูบาล. เครื่องข่ายชุมชนเพื่อการปฏิรูปสังคมและการเมือง. [http://www.Thai ngo.org.](http://www.Thai ngo.org) ตุลาคม, 2553.
- สายฝน เปี้ยงวงศ์. รายงานวิจัยบนการเคลื่อนไหวภาคประชาชนเพื่อกรรมสิทธิ์ในที่ดิน : กรณีศึกษาการออกโฉนดชุมชนบ้านโป่ง. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.
- สุภางค์ จันทวนิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- สุรพล ราชกันทรรักษ์. การเมืองระหว่างประเทศในภาคตะวันออกกลาง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- สุรษพันธ์ ทับสุวรรณ. ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับการศึกษาของไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อิเดค โทรวนิคส์, 2531.
- แสง รัตนมงคลมาศ. วิจัยการการเมืองไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

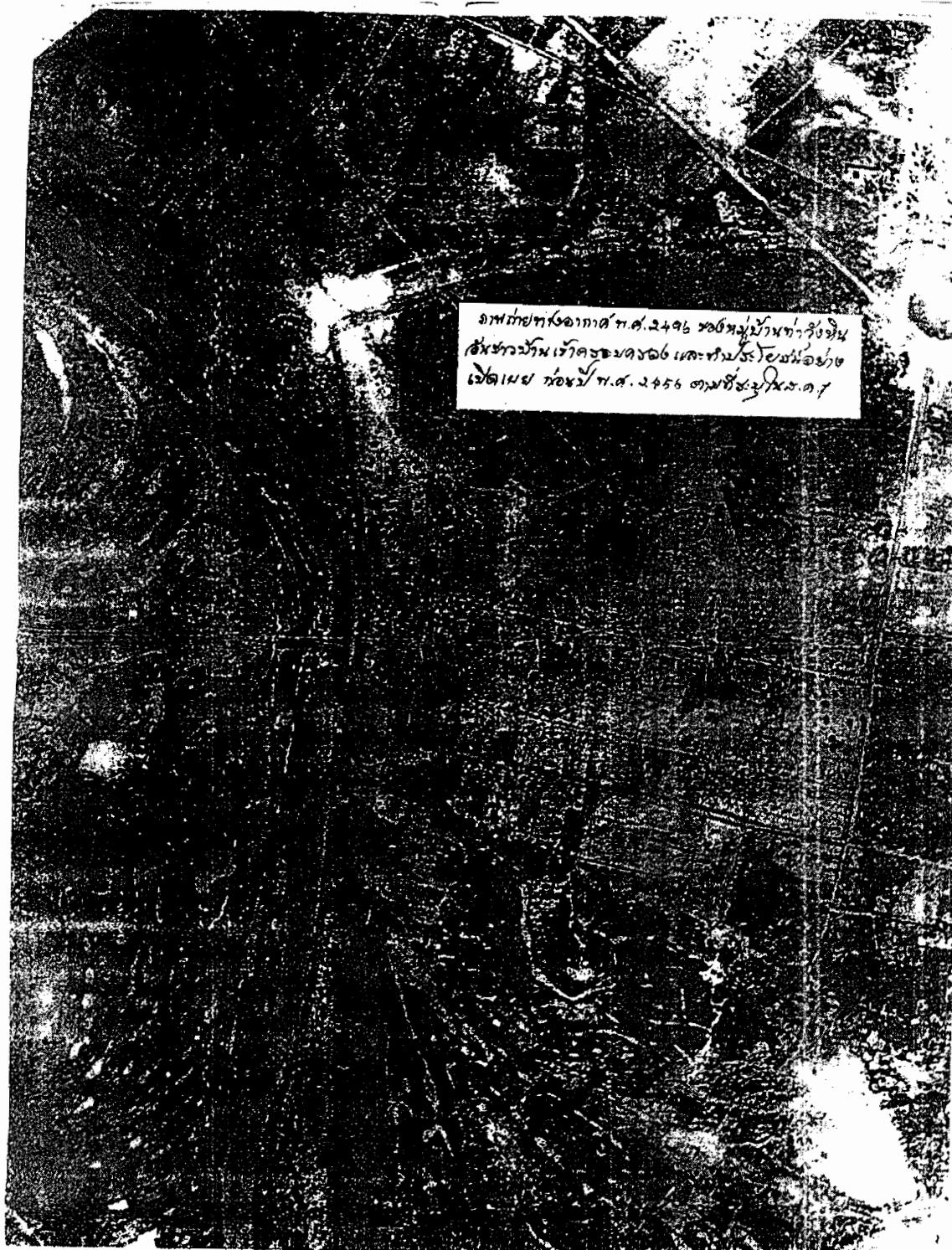
แบบน้ำและสมาชิกกลุ่มชุมชนท่าวังหิน จังหวัดอุบลราชธานี

1. การจัดการภายในกลุ่ม
2. วิธีประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนให้คนในชุมชนท่าวังหินเข้ามาร่วมกิจกรรมและบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มชุมชนท่าวังหิน
3. จำนวนสมาชิกของกลุ่มชุมชนท่าวังหินในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไร เพราะเหตุใด
4. กฎหมายและการแบ่งหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มชุมชนท่าวังหินในการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมในกลุ่มเป็นอย่างไร
5. ความเชื่อและจุดมุ่งหมายในการรวมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มชุมชนท่าวังหิน
6. จุดเด่นที่มีความเข้มแข็งภายในกลุ่มชุมชนท่าวังหินจังหวัดอุบลราชธานีมีด้านไหนบ้าง
7. ความเข้มแข็งของกลุ่มชุมชนท่าวังหินอุบลราชธานี (แบบน้ำ สมาชิก โครงสร้างแรงจูงใจ เครือข่ายการสื่อสาร พื้นที่สื่อ ยุทธวิธีการเคลื่อนไหว) เป็นอย่างไร
8. วิธีการติดต่อสื่อสารจากแก่น้ำและสมาชิกในกลุ่มชุมชนท่าวังหินทราบว่าจะมีกิจกรรมการเคลื่อนไหวเรียกร้องกรรมสิทธิ์ที่คุณ ในแต่ละครั้งซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องเวลาและสถานที่มีวิธีการดำเนินงานอย่างไร
9. การดำเนินงานของกลุ่มประสบผลสำเร็จ / ล้มเหลว อย่างไร
10. ปัญหาและอุปสรรคจากการเคลื่อนไหวเรียกร้องกลุ่มชุมชนท่าวังหินมีด้านไหนบ้าง
11. แนวทางการพัฒนากลุ่มชุมชนท่าวังหินมีวิธีการอย่างไร

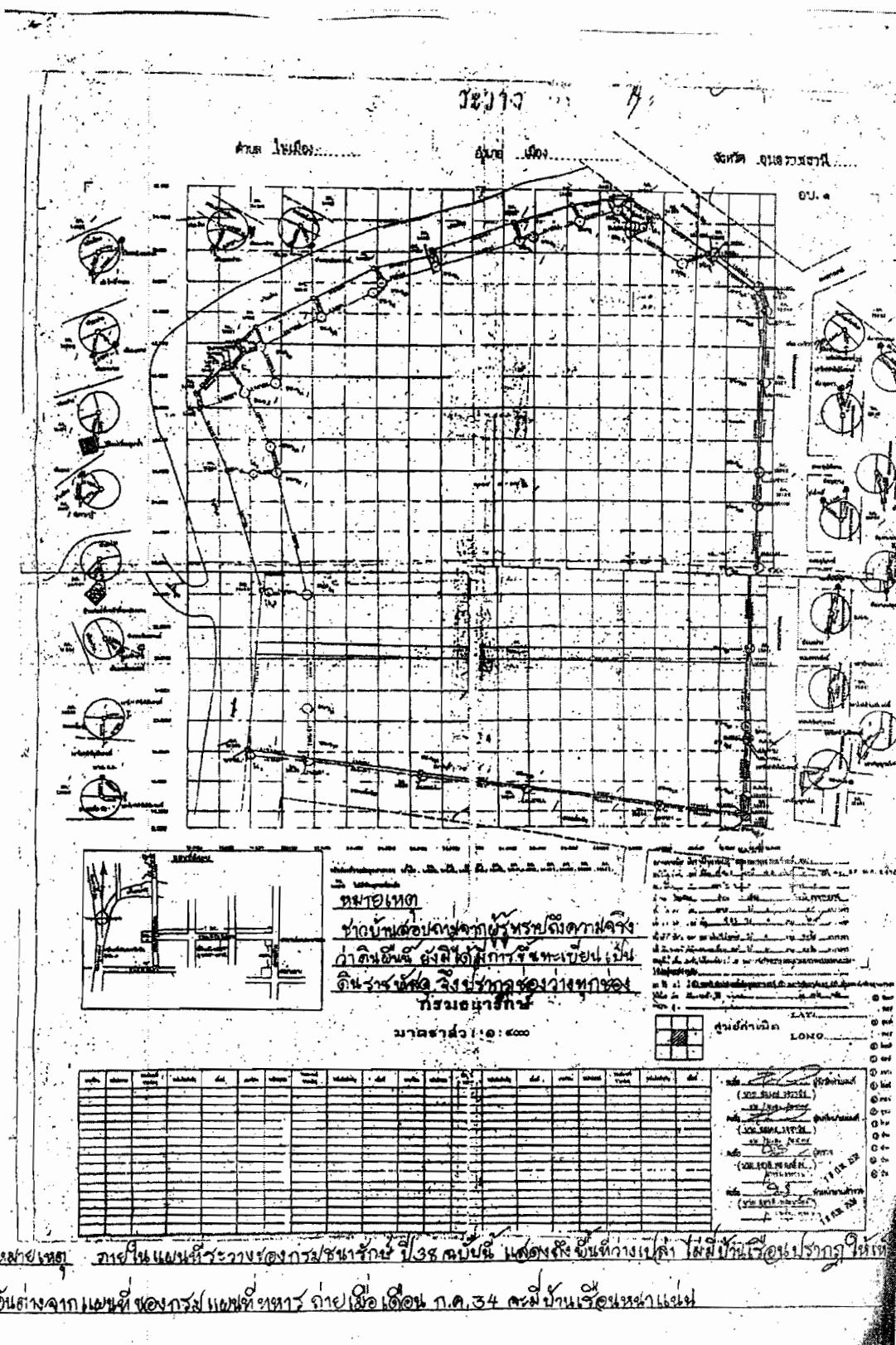
ภาคผนวก ข

สรุปเนื้อหาการเคลื่อนไหวเรียกร้องจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

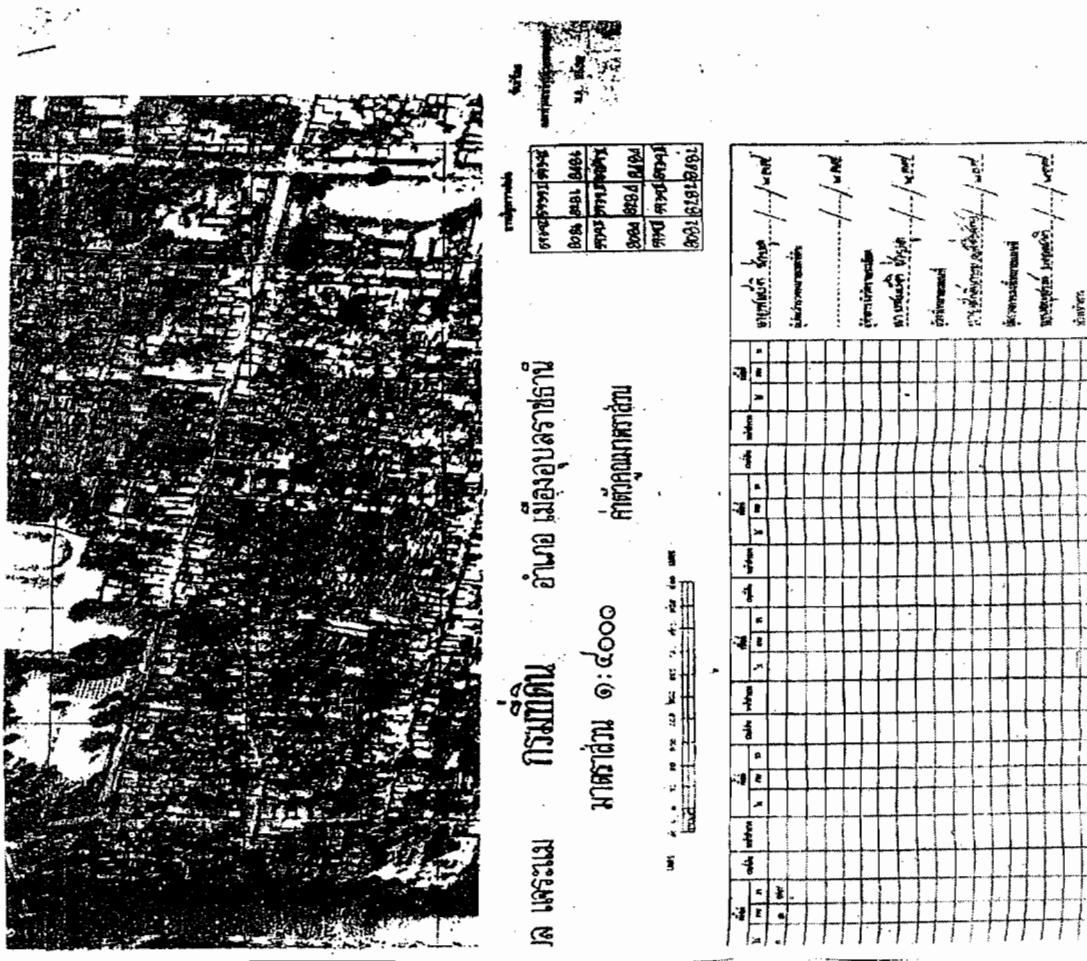
ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2496 ของชุมชนท่าวังพินที่ได้เข้ามาอยู่อาศัย

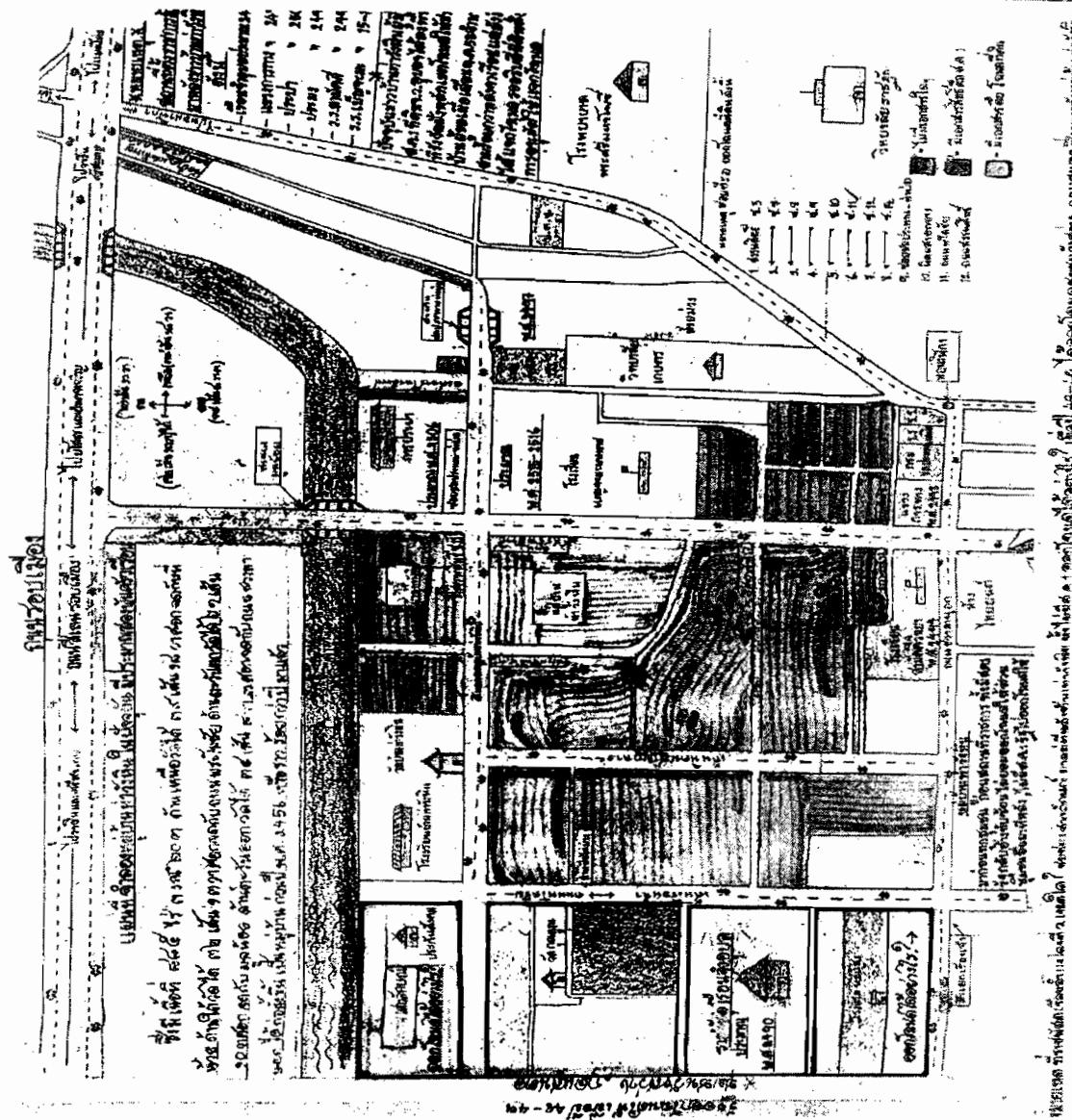
ภาพถ่ายของกรมธนารักษ์ถ่ายภาพชุมชนท่าวังพิน

ภาพถ่ายชุมชนท่ารังหินของกรมที่ดิน

ภาพแผนที่ชุมชนท่าวังพินได้จัดทำขึ้น

แผนที่ชุมชนท่าวังพินได้จัดทำขึ้นโดยบ้านเรือนชาวต่างด้าวในชุมชนท่าวังพินได้ จังหวัดชัยภูมิ ประเทศไทย สำหรับการสำรวจและติดตามข้อมูลทางการค้าและเศรษฐกิจของบ้านเรือนชาวต่างด้าวในชุมชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการขององค์กรท้องถิ่น ในการสนับสนุนและดูแลชุมชนชาวต่างด้าวในพื้นที่ แผนที่นี้แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของบ้านเรือนและโครงสร้างพื้นที่ในชุมชน รวมถึงเส้นทางเดินทางและจุดท่องเที่ยวที่สำคัญ ทั้งนี้ แผนที่นี้ยังช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถติดตามและสำรวจบ้านเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ใบหวงห้ามของนายคุณ โชคบุตร

* ໝາຍເຫດຜູ້ນອກການປາລັບນະຄຸມ ກ່າວຊາຍ ແລ້ວທີ່ຫາຍເຂົ້າໄວ ເພື່ອການ
ເກົ່າກຳກາງກຳມະວິດສັນຍົບນີ້ “ ສົ່ວໂລກທີ່ຈະປະມານີ້ ເປີ້ງກາງວະນີ້ ” ທີ່ຈີ້ເຕີ້ມາ
ກໍານົດໃຫຍ້ຈະບໍ່ມີການນີ້ໃຫຍ້ກ່າວຊາຍແກ່ກຳມະວິດນີ້ແຕ່ເນື້ອໃຫຍ້ ? ອັນກ່ຽວຂ້ອງລົງ (6 :)
“ ການເຫັນທີ່ຈະນີ້ ໂດຍບໍ່ໄດ້ ” (ປປ) ກ່າວຊາຍແກ້ໄຂຕົວອັນດັບກຳມະວິດ
“ ສາມາດ ຜົນປົກ ສົ່ວໂລກ ”

ก้าวเดินที่ดูน่ารำคาญ
ก้าวเดินที่ดูน่ารำคาญ — หักงอเข่าหักเข่าหักเข่าหักเข่า

ก้าวเดินที่ดูน่ารำคาญ — หักงอเข่าหักเข่าหักเข่าหักเข่า

ก้าวเดินที่ดูน่ารำคาญ — หักงอเข่าหักเข่าหักเข่าหักเข่า

ก้าวเดินที่ดูน่ารำคาญ — หักงอเข่าหักเข่าหักเข่าหักเข่า

ใบหวงห้ามนายอุบล ໂຈຕິບູຕຣ

นายอ่าเบ็ง
นายอ่าเบ็ง
นายอ่าเบ็ง

ມີ້າໄກນົບຕອນ

ת. 1000. 1000.

สำเนาคำให้การนายกอง ทุพศิลป์

* หมายเหตุ คำให้การของนายกอง ทุพศิลป์ เป็นเรื่อง

เรื่องการเมืองครั้งที่ 5

24.

(ก. ๔)

สำเนาตัวอักษรคursive ให้การของนายกอง ทุพศิลป์

กรณีนี้จะมีผลใช้บุคคล

(คำให้การ)

ต่อไปนี้ จึงนับว่าเป็น

รับฟัง

ดูด้วย

ตัวอักษรเดียว ไม่ต้อง

แยก

(ចំណាំ និង សារពិនិត្យ របស់ខ្លួន)

ก็จะได้รับการอนุมัติโดยที่ประชุมใหญ่ทั้งหมด ตามที่ขอ ตาม

ข้อมูลประวัติการเข้ามาอยู่อาศัยของคนในชุมชนท่าวังพิน

សេចក្តី... ៣៦

บุตรสาว เกิดปี พ.ศ. 2468 (เสี้ยงวิเศษ) ปี 2531 อายุ 63 ปี มีเงินเดือน ๘๑ ปี
บุตรสาว อายุ 78 ปี

พูดเพื่อเชือกอกับลูกของห่านและส่วนว่า พิคบีนี้ที่สำคัญมากความยากลำบาก ในช่วงกันต์กาสาสุกชีวิต คุณ
จะต้องรอดู พัฒนา สร้างแรกที่บ้านทั่วทั่วที่นั้น ซึ่งครั้นดังนั้นไม่ใช่เรื่องที่สำคัญที่สุด ห้ามภารกิจให้เป็น ที่สิ่งใด ที่นั้น
ให้ไปเละเสีย มูลนิธิใหญ่เท่านั้น หา ในน้ำใจจะมีเพียง ปลานิมา นากินเปลาที่มี สักวันๆ ที่
จะมีปลา เช่น จระเข้ แพคตัวแมลง กุ้ง เรือกว่า (เบบี๊ด) ตัวสีเหลืองๆ มันมีกลิ่นมาก จนหล่อ
ด้วยน้ำ จึงเป็น น้ำดี แต่ด้วยความที่ต้องปั้นตื้นๆ ด้วยน้ำแล้วก็ไม่สามารถ

ເກີດແກ້ວ ຖື່ນອັນ ເບີຍຸດ ທີ່ມີຄວາມສິ່ງເຫຼືອທີ່ມີຄວາມ ພະນັກງານຕໍ່ເຖິງເກີດ ດູວລຸພະຍົດ.

ເກີດທີ່ນຳ ມັບຢັນ ມີຫົນອັນ ລຄາຍຮອບຄວາມຄ່ອມາ ກາຣັກໜ້າຍັງໄມ້ຫຼຸດ ຊົງຄາແລະເຫຼືອນ ຈຶ່ງໝາຍັງ

ເກີດແກ້ວ ຖື່ນກໍາໄສ ຖື່ນບ້າຈັງ ພັນຂອນ ແນວດຫຼູດເກີດ ໄປຈົນກິງ ຖື່ນກໍາຍ ສ່າງແລ້ວ ນັ້ນເຄີດທີ່ໄກກິນ
ໃຫ້ ໄວ້າ ຂອງຈາກພາປລາ ທ່າວັນຈົນກິງເປົ້ງປຸ້ມ...

ข้อมูลประวัติของครอบครัวแก่นนำชุมชนท่าวังพิน

ประวัติ

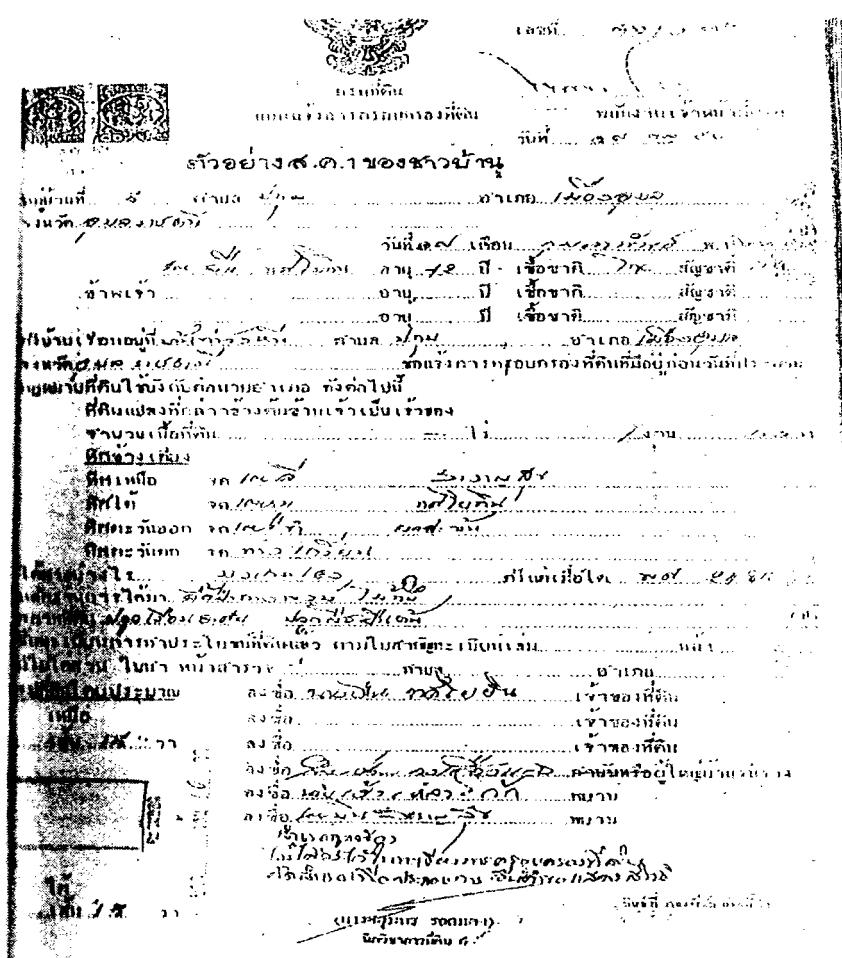
ມີລະແນວເຫັນາກ - ຂະຫວາເສົາຮ່າງການ

ទូរសព្ទនាមការ នរោងរាយ ពិភពលេខ. 2456

ຂໍ້ມູນສົກສົ່ງ ນະຄົມໄຊ ເຕີມວິທີ ພ.ສ. 2454

ເນື້ອຈຸບັນປະເທດ ຄຸດຊູງສີໄກ້ມາຂອງລາສີຫາເທິ່ງເກຣ ເນື້ອຍທຸ່ມແລ້ວຊູ້ທີ່ໄກ້ເປັນຄຽງເຈັນເກີບ
ນາກ ແລະ 6 ນາທໃນເລາກຮ່ວມາ ພວເຈີນເຄືອນທີ່ 8 ນາທໄໝ່ນານາ ວິຊູ້ຫາແຫ່ງຄວາມເປັນຄົນທີ່ເຮັ່ນ
ເຫັນເພື່ອ ຄຽງ ນມອລາ ເປັນອາເຫັນທີ່ສໍາງ ຈຳ ມອງຄາເປັນເພີ້ມ ຄຸດທີ່ເກືອອາຊີ້ຂຽງ ລາອອກຈະເປັນໜມອ
ນີ້ ແລ້ວລອນໄມ້ໄຟປ່ອງຍາດ່າມຫຼຸດ ທີ່ຈຳທ່ານເປັນຄາຈາຍທີ່ເກີ່ງທາງຈາຄນ ເສັກເປົ້າກະຮ່ານ໌ອົມໄຫວ້າເກີນ
ມີຄ່າງແກ້ເປັນເພີ້ມອລາກ້າກວົງເກົ່າງລອພແລງ ເປົ້າກະຮ່ານ໌ອົມໄຫວ້າຕາມ “ອ້ອງ້ອງ” ດ້ວຍ້ວອ້ອື່ອຈົດ ຂອງ
ຕາແລ້ວຄວາມຈຳກີ່ເຄີສ ຄຸດທີ່ເກືອອາຊີ້ຂຽງ ແລະແຄ່ງຢູ່ກີ່ ສະເນົມ ຕ່ອົງກັງຈຸນເປັນຫຼູ້ຈັກໃນກາງ
ນມອລາເນີ້ນຂ່າງທີ່.

ตัวอย่างเอกสารสิทธิ์(ส.ค.1) ชุมชนท่าวังพิน

ตัวอย่างเอกสารสิทธิ์(ส.ค.1)ชุมชนท่าวังพิน

การทำหนังสือขอเอกสารสิทธิ์ชุมชนท่าวังหิน

* ក្រសួងការរំសៀវភៅនគរបាល នគរបាល សាស្ត្រ នគរបាល សាស្ត្រ

ຫຼັກສົດ

ໃຫຍ່ຂອງລັກນາດເບືອງ ທ່ານລົມທີ່ອັນດຸ ປະ
ຈິກພົມບູນກາງຂາຍ

ପୃଷ୍ଠା ୧୩ ମସାରୀ ୨୫୩୯

เจริญ จอมราษฎร์ในที่กันในเดือนกรกฎาคม

เรียน ประธานคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวภาพและสุขภาพ สำนักงานคณะกรรมการกิจกรรมอนงค์ของประธานาธิบดี ที่มีวาระ
ประชุมรายเดือนครั้งที่สอง ประจำเดือน มกราคม พ.ศ.๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมชั้น ๑ สำนักนายกรัฐมนตรี กรุงเทพมหานคร ๔๐๐๐๐

(ການຈຳອອງ ດາວໂຫຼດ)

กู้ท่องนากร 1. สำเนาจากพนักงานผู้ดูแล จังหวัดเชียงราย ที่ 12 กม. ลงวันที่

19 ינואר 2537 (בג. 1 מט)

2. สำเนาการพำนัยเชื่อขออนุญาตภารกิจภารกิจที่ได้รับอนุญาตทำวันนี้ให้
ของ มนต์ศักดิ์ ไห่ฟู กับในส่วนที่ถูกยกเว้นไว้ ณ จังหวัดราชบุรี ประจำปี
สาม พ.ศ. ๒๕๓๗ (รวม ๒ แผ่น)

สูบไปกว่า 2 ดีไซก้า กม. 1. สถานะสิ่งปลูกสร้าง ชั้นสามเหล็ก
รองรับได้ไม่น้อยกว่าห้าพันตันของประชากรตามที่ ๖ ห้องในเขตเทศบาลสามารถจราจร (หน้าวัดและสำราญ,
ให้รั้วและสำราญ, ให้ถนนหอฯ, ถนนเด่น, ถนนเขียว, กันน้ำสำราญ) เกาะรัฐสำราญที่มีเนื้อที่ที่ตั้ง^๑
ทุกประการ และ ๒. ระยะห่างระหว่างหัวต่อกันอยู่ไม่ต่ำกว่าห้าเมตรให้ไปทางด้านทิศใต้ เทศบาลจะดำเนิน
การดังรูปแบบการดำเนินการทางด้านที่ดินและกฎหมาย

ขอให้ปรึกษาเรื่องที่เป็นการร้ายๆ ทางในกฎหมายทำวังเด็กับ

ຈາກເປົ້າກົງກວາມເຫັນເຈື້ອ

ในส่วนของการจัดทำเอกสารที่มีความสำคัญต่อการดำเนินการของบ้านเรือน ให้คำแนะนำ

ก้าวเดินไปทางที่ราบสูง

~~1960~~ 1961

卷之三

H_2J 4

Digitized by srujanika@gmail.com

1876-1877

การทำหนังสือขอปฏิเสธการเข้าที่ดินของชุมชนท่าวังพิน

* ข้าวปี๊บฯท่าวังพินฯขอปฏิเสธการเข้า*

๙๗.

ชาวบ้านท่าวังพิน ต. โนนเมือง

อ. เมือง จ. อุบลราชธานี 34000

วันที่ 11 สิงหาคม 2540

ขอปฏิเสธการเข้า

ผู้อำนวยการกองทั่วไปและผู้อำนวยการงาน

หนังสือที่ ยบ.0004/ว2143 ลงวันที่ 18 กรกฎาคม 2540 ขอให้ไปบี้บ่าร้องขอเข้าที่ดินทาง
ที่ดินของครอบครองให้ประดิษฐ์

ด้วยประวัติในที่ดินท่าวังพิน ได้รับอนุญาตแล้วจากทางจังหวัดให้ไปบี้บ่าดำเนินการเข้าที่ดินตามที่ดินนี้

ทางท้าว้ำเข้าในฐานะกรรมการกิจการทั่วไปของที่ดินท่าวังพินฯ ขอปฏิเสธ การเข้าและมี
ผลต่อการออกสำรวจรวมถึงในที่ดินของท่านอย่างเด็ดขาดดังนี้

1. ก็ติดและบ้านอาศัยห้ามเข้าได้ครบครองมากกว่า 90 ปี ตั้งแต่สมัยญี่ป่า ดา
ษาย เมื่อประมาณ (พ.ศ. 2444) เป็นต้นมา มีประวัติที่ฐานยืนยันให้เป็นการครอบ
ครองโดยสิจริต เปิดเผยเป็นเจ้าของอย่างชัดเจนเมื่อญาณเขดแน่นอนเฉพาะในเขตของ
ตนอย่าง

2. ในที่นี้ "ท่าวังพิน" มีประชาชนและชาราภากา หมักงานธารวิสานกิจครอบครองที่ดิน
และปลูกสร้างอาศาบ้านเรือนที่อยู่อาศัยอย่างถาวรสืบสืบมาและที่ ที่ถูกต้องตาม
กฎหมายมีวัดท่าวังพินและสถาณพิทักษ์รวมอยู่ด้วยความสงบ เปิดเผยตลอดมาโดย
ทั่วๆ ไป

3. ก็ติดในที่ดินท่าวังพิน ควรได้ออกสำรวจลิฟท์อย่างน้อย เนื่องจากที่ดินประมาณ 80
% ที่เข้าช่องที่ดินนี้ ต. ก. 1 ไม่ออกสำรวจจากญี่ปุ่นบ้านในสมัยก่อนที่ปกครอง
ที่ดิน แม้จะออกสำรวจก็ต้องออกให้โดยคนของทางราชการ และที่นี้ทางค้านก็ได้
ร้องขอท่าวังพิน ที่เป็นที่ดินของชุมชนที่ดินนี้ได้

4. ด้วยเหตุผลเบื้องต้นที่ได้กล่าวมานี้ ทางท้าว้ำเข้าที่ดินท่าวังพิน จึงขอปฏิเสธการเข้า
และ ขอเมืองการสิทธิ์ในที่ดินของตนอย่างทุกประการ

ฉันนั้นจึงต้องด้วยแทนของที่ดินท่าวังพิน ขอเป็นความดีงามที่ได้รับผู้ว่าราชการ
จังหวัดและผู้อำนวยการที่ดินท่าวังพิน ขอความเป็นธรรมและแก้ไขปัญหาเดือดร้อนซึ่งทางท้าว้ำเข้าที่ดินนี้ด้วย เพื่อความสงบสุข
ให้มีอยู่ในภาวะที่ดีที่สุด

ประกาศของกรมธนารักษ์ให้ไปยื่นคำร้องขอเช่าที่

ประวัติการก่อจลาจลของราษฎรบ้านเมือง

ເປົ້າ ຂອບໃຫຍ້ການພາດລົງໃຫ້ມັກະໄປແລ້ວໃນທີ່ຕົນຮາຊັ້ນ
ແປລະນິຄົມຫວານໄນ້ມີກຳຕົງຂອງເຈົ້າ

ตามที่ จังหวัดໄล懈 ประเทศในชาญชู บุกรุกของ ไม้ต้น ไม้ยืนไม้ทึบราหงส์
แปลงที่ ๑ (บินดูรุน) ค่ายสินเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิษฐ์
ไม่ถูกต้องในวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๓๘ ทางการบกfst ระหว่างเวลา ก็ถูกความแคล้ว ทางรัฐบาลนี้ทราบ
มาเป็นอย่างดี ทางการผู้บังคับบัญชูได้ให้ความท่วมมือเข้มแข็งทางราชการความพยายาม
กล่าวไป นั้น

บังคับนี้ จังหวัดได้รับแจ้งจากกรมธนาคารกษาดู管ฯ เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ.๒๕๔๐ ประวัติเป็นไปในที่นี่น่าจะเป็นสกุลเงินต่างประเทศ ไม่ใช่ให้ความร่วมมือขับถ่ายทางราชการในภารกิจที่จะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร ปัจจุบันนี้ จึงขอให้หัวหน้าห้องค้า เนินเกล็กซ์พูท์ไม่ให้ความร่วมมือขับถ่ายทางราชการ เชื้อภัย เรียกค่าเสียหาย หรือเงินชดเชย และห้องค้าเนินเกล็กซ์พูท์ที่กรา ห้องร่วงการคดัง ให้นั้นอยู่ต่างจังหวัดนี้ และหัวหน้าห้องค้าในที่นี่น้ำหนักของรัฐบาลที่ทราบด้วยแล้ว ดังนั้น จังหวัดขอให้หัวหน้าห้องค้า เนินเกล็กซ์พูท์ประวัติเป็นไปในที่นี่น่าจะเป็นสกุลเงินต่างประเทศ ไม่ติดเชื้อไวรัส อาจมีสาเหตุมาจากการเดินทาง ฯ และหนึ่งในสาเหตุของเชื้อไวรัสที่กินราชสกุลความเนื้อห้องค้า เนินเกล็กซ์พูท์ ณ สำนักงานราชสกุลรัฐวังเวช ผู้ดูแลราชธานี หลังจากคลายรั้งหัวหน้าห้องค้า เนินเกล็กซ์พูท์อย่างภายในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๐ หากพบว่ามีเชื้อไวรัส จังหวัดจะดำเนินการห้ามห้องค้า เนินเกล็กซ์พูท์ไม่ให้ ความร่วมมือขับถ่ายทางราชการตามกฎหมายไทยเด็ดขาด

ចំណុចទី៣ និងរាយក្រឹង

ประวัติ ณ วันที่ 14 เก็บ ณ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542

(นายชงชัย ชนันคกุล)

รองบุญราษฎร์การจังหวัด ปฏิรูปการการแทน
การกราดการอั้งวันนี้ก็จะเป็นไปได้

ประกาศให้ผู้มีที่ดิน(ส.ค.1)สำรวจขอโฉนดที่ดิน

คู่มือ

ประกาศจังหวัดอุบลราชธานี

ที่ ๐๔๙ /๒๕๑๖

เรื่อง การสำรวจข้อมูลที่ดินเพื่อการเดินสำรวจขอโฉนดที่ดิน

ด้วยรัฐบาลได้มีมตินโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ซึ่งกระทรวงมหาดไทยโดยกรมที่ดินได้ศึกษาและแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการสำรวจและทำแผนที่ดินทั่วประเทศให้แล้วเสร็จภายใน 2 ปี (ก.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๔๘) โดยแบ่งเป็น ๓ ระยะ ซึ่งในระยะแรกนี้เป็นโครงการเร่งด่วนที่จะออกโฉนดที่ดินตามหลักฐาน ส.ค.๑ และในส่วนที่ ๒ ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ ขณะนี้ เพื่อสนับสนุนนโยบายการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนของรัฐบาลที่ต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจ พัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมให้ดียิ่งขึ้น จังหวัดอุบลราชธานีจึงต้องการเร่งทราบข้อมูลที่ดินเพื่อการเดินสำรวจขอโฉนดที่ดิน จึงขอประกาศให้ทราบภายนอกในจังหวัดอุบลราชธานีได้ກ้าวต่อไปนี้

๑. ให้ราษฎรผู้มีสิทธิในการจดทะเบียนครองที่ดิน (ส.ค.๑) หรือผู้ถือหักภาษีในรายได้ ให้นำ ส.ค.๑ หรือใบจองไม่มีเจ้าของความประสังค์ขอโฉนดที่ดินโดยกรอกรายละเอียดลงในแบบฟอร์มที่ดินเพื่อการเดินสำรวจขอโฉนดที่ดิน

๒. ให้ราษฎรติดต่อขอรับแบบสำรวจข้อมูลที่ดิน และแจ้งความประஸงค์ให้ผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันห้องที่ที่ดินจะขอโฉนดที่ดิน สำหรับผู้มีที่ดินอยู่ในเขตเทศบาลให้แจ้งได้ที่สำนักงานที่ดินพื้นที่

๓. ในการแจ้งข้อมูลดังกล่าว เจ้าของที่ดินจะเป็นผู้แจ้งเองหรือมอบหมายผู้อื่นนั่งรู้ใจ เป็นผู้แจ้งแทนก็ได้

๔. ระยะเวลาในการจัดรับข้อมูล ตั้งแต่วันนี้จนถึงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๖

ทั้งนี้ จะดำเนินการเดินสำรวจที่ดินรับได้ เมื่อใด ทางราชการจะได้แจ้งให้ทราบต่อไป
จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๖

(นายดอนอ่อน/สังเคราะห์)
(นายจิรศักดิ์ เกษตธนบุตร) รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี ๒๐ สค ๒๕๔๖

๒๐ สค. ๒๕๑๖

การตรวจสอบ(ส.ค.1)

2022/12296

สำลักกลวงชั้นหนาด้วยอุบลราชธานี
เลขที่ 18299
วันที่ 13 มิ.ย. 2545

สำนักงานพัฒนาชุมชนวัดราษฎร์ฯ

12 มิถุนายน 2545

ที่มา ขอให้ครุภัณฑ์ความถูกต้องของการแจ้งการครอบครอง (ส.ก.๑)

17 2/25/96

เป็น ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี

ที่นั่งถึง หนังสือจังหวัดอุบลราชธานี ที่ อบ 0004/7892 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545

ตามที่แจ้งให้สำนักงานที่ดินรังนวนดูบลสภารธานี ทราบลงบกจน ต.ค. 1 ของรายปี
จำนวน 89 ราย ที่แจ้งการครอบครองที่ดินในที่ดินราษฎรคุ้ม บ้านท่ากังหัน ตำบลดินเมือง อำเภอเมือง
เชียงใหม่ (แปลงนามเลื่อนยันท์ บก. 1 (แปลงนิคมท่ากัง)) และไม่ได้มีการจดทะเบียนครุภัยไว้จะเด็ก
ฟูที่ความดูดดือหรือไม่ อย่างไร เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาดำเนินการของคณะกรรมการที่ดิน

สำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานีเรียนว่า เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปได้อย่างความ
เพียงพอ จึงได้นำร่องในประชุมปฎิบัติหน้าตั้งกล่าวไปป้องกันที่ดิน ซึ่งบังคับใช้ก่อนได้แจ้งให้ทราบว่า กรณี
ที่ ก. ๑ ที่เจ้านายที่ไม่ได้ลงลายมือการได้รับหนังสือเช่นเดียวกัน หากผู้ครอบครองและที่ท่านประชุมอยู่เป็น
ที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประชุมถูกหมายที่ดินให้บังคับ โดยไม่มีหนังสือรับคืนและก่อนที่ดิน ได้แจ้งการ
ครอบครองที่ดินไว้ล่วง มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๔๙๗ ถ้าไม่ทำให้
การแจ้งและแบบแจ้งการครอบครองที่ดินเสื่อมไปแต่อย่างใด ถือว่าเป็นการแจ้งการครอบครองที่ดินไว้ล่วง
กฎหมายแล้ว

จังหวัดเชียงใหม่

ข้อแสดงความนับถือ

អាសយដ្ឋានប្រចាំខែ

(นายสันติ คันธีระ)
เจ้าหน้าที่ก่อสร้างห้องน้ำดูแลรักษา

178

ភាគទី២

โทร. โทรศัพท์ 0 4525 5855

การรับรองแนวเขตการคัดค้านแนวเขตที่ดินราชพัสดุ

สำนักงานธนารักษ์ที่อุบลราชธานี
๑๙๘๗๔๙ ๙๖ ๗๕๐๐๐

ପ୍ରକାଶକ ହିନ୍ଦୁମାଳା

ปีที่ ๒ ปรับปรุงแนวเข็ม และการคัดค้านแนวเข็มที่ดินราษฎร์

ที่อยู่: ใจกลางเมืองที่ดีที่สุดแห่งกรุงเทพฯ

ที่สูงกว่าด้วย บัญชีงานสืบทอดการระหว่างชั้นนำเขต จำนวน 1 ชุด

ตามที่ได้นักภาษาที่ศึกษาหัวข้อความรู้สีสันและภาษาไทย เผื่อแจ้งให้ลูกนักภาษา ที่ศึกษาภาษาไทย ไปร่วมตัวและสอนกิจกรรมของตนที่ศึกษาของภาษาไทย ในหัวข้อที่ ๔ คุณค่าในเมือง(ป่า) ภาษาไทยและภาษาไทย จังหวัดอุบลราชธานี ระหว่าง ๕๗๙๖ / ๕๘๙๖ ดังนี้โดยเด่น แก้ไขยืน - วันนี้ตาม ๕๘๙๖ นั้น

ดูนี้เพื่อให้เข้าใจถูกต้องมากขึ้น ประกอบกับสำนักงานน้ำรักษารัฐที่อุบลราชธานี จะได้ดำเนินการ
จัดทำระบบฐานข้อมูลและข้อมูลในรูปแบบ File Digital Goble Information System (GIS) เพื่อเป็นฐานข้อมูล
ที่สำคัญในการใช้ที่ดิน ซึ่งประกอบด้วยระบบแผนที่ ภาคด้านทางอาชญาคดี และที่ได้จากการสำรวจ
ที่ดิน ที่ดินของชาติ ของบุคคลและขององค์กร จังหวัดความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่อขอคำแนะนำและที่ปรึกษา
แก้ไขที่ดินที่ไม่ถูกกฎหมาย และสำเนาหนังสือถือสำคัญหรือเอกสารสำคัญของรัฐบาลผู้ขอ
อนุญาต ซึ่งเมื่อได้ดำเนินการปั้นปูรูให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกันในระบบ File Digitalแล้วเสร็จ จะได้
ทราบว่าท่านอนุญาตเท่านั้น

จึงเริ่มน้ำเสื่อไปครบทราบและดำเนินการต่อไป

ຂອ້ຍສະກວນນັບດືອ

(นายบรรหาร พากเพียร) ประธาน
คณะกรรมการที่จัดการราชราษฎร์

๔ งานก่อทรายหินอุบลราชธานี

ເມືອງລະຫວ່າງ ຄົນປະນາຄົນລາກຈຳກັງກົງ ຖ.ກ.ລະບຽບ

๔๕๗) ชั้น มายบ่ำช่า ท้าวี หิมอี้ร่า ภู่ เอกสารลือคำนิพนธ์ภาษาจีน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ

ประวัติการศึกษา

นางสาวนินภพ พลมาก

มหาวิทยาราชภัฏอุบลราชธานี พ.ศ. 2546-2550

ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์

พ.ศ. 2553 - ปัจจุบัน

ข้าราชการครู ตำแหน่งครูผู้ช่วย

ครูผู้ช่วย โรงเรียนบ้านพลาญชัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุบลราชธานี เขต 3

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

ประวัติการทำงาน